

Kungl. Maj:ts Beskickning i Moskva

33

Avd: HP

Grupp: 80

Mål: Ea / R.W.

Arendet Raoul Wallenberg

1959 - 1963

Detumserien.

HP 80 Sal R. W. ✓
Telegram i RUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

OK
Avsant den 30 1 19 59 kl. 19.15
Ankom den 31 1 19 59 kl. 10.00
Löst den 31/1 . 959 kl. 13.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 18. Primo. Ni bör överlämna note till MID
av följande lydelse:

"I sin note till sovjetregeringen 19 februari 1957
förbehöll sig svenska regeringen att till sovjetregering-
ens förfogande ställa det ytterligare material re lega-
tionssekreterare Raoul Wallenberg, född 4 augusti 1912
som av regeringen bedömdes vara av betydelse för fort-
satta undersökningar i Sovjetunionen. De svenska myn-
digheterna ha fortsatt att noggrant pröva alla spår som
har avseende på Wallenbergs vistelse i Sovjetunionen.
Därvid har till deras kännedom kommit ett flertal ut-

Coll:

sagor av från sovjetisk fångenskap återvända personer av innebörd att Wallenberg efter år 1947 överförts till fängelset i Vladimír och där vistats i sjuk- och isoleringsavdelningen (corpus romersk tvåa). Dessa av varandra oberoende utsagor har alla erhållits vid direkt kontakt mellan vederbörande och representanter för svenska myndigheter. - Svenska regeringen får anhålla att sovjetregeringen företager en skyndsam undersökning i syfte att fastställa, om Wallenberg vistats i Vladimírfängelset".

Secundo. För information. Som framgår av texten ha vi ställt frågan mycket konkret. Vi ha därmed bl.a. syftat till att om möjligt undvika intrycket att man från svensk sida vill göra politik av saken. Läget är i stället att vi inför vissa utsagor som alla peka åt Vladimír inte anse oss kunna underlåta att av ryssarna begära en kontroll av dessa utsagor.

Cabinet

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 2 februari 19 59		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		chiffer
AVD.	GR.	MÅL.
HP	80	Ea/R.W.

Exp. 2.2.59 kl. 11.50

RTD.

Cabinet
Stockholm

29 Braadskande

Edert 18 Primo. Söker lämna noten tisdag, helst till Zacharov, om jag då åter på benen.

Secundo. Ehuru noten under alla förhållanden - särskilt innevarande ögonblick då sovjetiska vederbörande med skärpt uppmärksamhet följa utvecklingen Sverige Finland, hos oss närmast på grund av atomvapendebatten - här torde uppfattas politiskt förefaller mig risken dess sakliga innehåll mer eller mindre helt undanskymmes kunna ytterligare reduceras om vi, i analogi med vad skedde statsministerbesöket, och givetvis endast om så möjligt, lämna FM med referat i noten återopade uttalanden. Dylikt dokumentariskt FM, som ju i princip förutskickats i vår nu citerade note år 1957, skulle väl i förekommande fall kunna utformas så att ev. skillnad i bevisvärde mellan av oss nu resp. tidigare lämnade uppgifter markerades, jfr vårt memorandum 1954. En muntlig förklaring om att vi med hänsyn våra förbindelser ej t.v. akta offentliggöra noten skulle nog verka i samma riktning. Tacksam snarast besked.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 2 februari 1959		
N:o		BIL.
INK. D. N:o chiffer		
AVD.	GR.	MÅL.
HP	80	Ea/R.W.

exp. 2.2. 59 kl. 17.00
/RTD

Cabinet
Stockholm

31. För Åström. Vårt 29 secundo. Av erfarenhet vet jag att mindre svårt tala med Chrustjov om man kan åberopa konkreta fakta - i förevarande fall vissa uttalanden - som redan meddelats sovjetiska vederbörande. Även om vi nu ej avse upptaga saken på dylikt plan kan man aldrig veta om han icke vid samtal med mig berör vår note. Dessutom väl icke uteslutet vi själva senare kunna finna anledning på nytt driva ärendet på högsta nivå.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

9/2 19 59		
N:o 35	chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. Hr	GR. 80	MÅL. Ea RN.

Dep. 9.2. 59 kl. 12.00
RTD.

Cabinet

Stockholm

35. Överlämnat noten Edert 18 till vice utrikesminister Zacharov 9 februari. Denne sade sig komma vidarebefordra noten till Zorin som nu övertagit skandinaviska ärendena. Zacharov tillade först att så vitt han erinrade sig slutgiltigt svar redan lämnats sovjetisk~~a~~ sida i ärendet men sade sig sedan, när jag beredde mig svara, ej överhuvudtaget vilja göra något uttalande, eftersom han ej längre zuständig. Under sådana förhållanden begränsade jag mig till att säga att jag stode till Zorins disposition, om han önskade tala med mig. För dagen hade jag emellertid intet att tillfoga utöver noten.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

19		
N:o 7/4		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. LP	GR. 80	MÅL. Ea/Rh

Svenska ambassaden betygar Sovjetunionens utrikesministerium sin högaktning och har i enlighet med erhållna instruktioner äran framföra följande.

I sin note till sovjetregeringen 19 februari 1957 förbehöll sig svenska regeringen att till sovjetregeringens förfogande ställa det ytterligare material rörande legationssekreterare Raoul Wallenberg, född 4 augusti 1912 som av regeringen bedömdes vara av betydelse för fortsatta undersökningar i Sovjetunionen. De svenska myndigheterna ha fortsatt att noggrant pröva alla spår som har avseende på Wallenbergs vistelse i Sovjetunionen. Därvid har till deras kännedom kommit ett flertal utsagor av från sovjetisk fångenskap återvända personer av innebörd att Wallenberg efter år 1947 överförts till fängelset i Vladimir och där vistats i sjuk- och isoleringsavdelningen (corpus romersk tvåa). Dessa av varandra oberoende utsagor har alla erhållits vid direkt kontakt mellan vederbörande och representanter för svenska myndigheter.

Svenska regeringen får anhänga att sovjetregeringen företager en skyndsam undersökning i syfte att fastställa, om Wallenberg vistats i Vladimirfängelset.

Moskva den 9 februari 1959.

9/2. Övertänkt i London av
Sofia hi Zacharov.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MAL.

Шведское Посольство свидетельствует своё уважение Министерству Иностранных Дел Союза ССР и, по поручению своего Правительства, имеет честь сообщить следующее.

В своей ноте Правительству СССР от 19-го февраля 1957 года Правительство Швеции оставило за собой право предоставить в распоряжение Правительства СССР те дополнительные материалы относительно секретаря Миссии Рауля ВАЛЛЕНБЕРГА, рожденного 4-го августа 1912 года, которые Правительство Швеции считает имеющими значение для дальнейших расследований в Советском Союзе.

Шведские власти продолжали тщательно проверять все следы, имеющие отношение к пребыванию в Советском Союзе Валленберга. При этом до их сведения было доведено несколько свидетельств возвратившихся из советского плена лиц, согласно которым Валленберг после 1947 года был переведён в тюрьму во Владимире, где он находился в больнично-изоляционном отделении (корпус II). Все эти, друг от друга независимые, сведения были получены при непосредственном контакте соответствующих лиц с представителями шведских властей.

Шведское Правительство позволяет себе просить, чтобы Советское Правительство предприняло срочное расследование с целью выяснения, находился ли Валленберг во Владимирской тюрьме.

Москва, 9-го февраля 1959 года.

6.3.59 skr. 187 UD

INK. BESK. MOSKVA		
D. No 11 112		
6.3 1959		
AVD.	GR.	MAL
HP	80	Ea/R.w.

№ 20 /Осс-Шв

Министерство иностранных дел СССР свидетельствует свое уважение Посольству Швеции и в связи с нотой Посольства от 9 февраля с.г. имеет честь сообщить следующее.

В ноте Посольства сообщается, что, по сведениям лиц, выехавших из СССР, шведский гражданин Р.Валленберг якобы находился после 1947 г. в тюрьме во Владимире, и излагается просьба Правительства Швеции произвести расследование с целью проверки этих данных.

В связи с этим Министерство имеет честь сообщить, что в его памятной записке от 6 февраля 1957 г. были изложены все сведения по вопросу о Р.Валленберге, полученные в результате тщательной, всесторонней проверки и приведшие к заключению о том, что Р.Валленберг умер в июле 1947 г. Повторное расследование, проведенное согласно просьбе Шведского Правительства, не выявило каких-либо новых данных по этому вопросу и показало, что упомянутые в ноте Посольства сведения о пребывании Р.Валленберга в тюрьме во Владимире не подтверждаются.

Москва, "6" марта 1959 года.

В ПОСОЛЬСТВО ШВЕЦИИ
Москва

Ryding/BJ

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 6 mars		19 ⁵⁹
N:o	chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
HP	80	Ea/R.W

Exp. G. J. 59 kl. 12.00
Ria

Cabinet
Stockholm

53. Vårt 35. Rodionov idag till mig överlämnat
svarsnote Wallenberg vari bl.a. förklaras "undersök-
ning som företagits enlighet svenska regeringens
önskan icke bringat i dagen nya uppgifter denna fråga
och har visat att de i ambassadens note omnämnda in-
formationerna om W:s vistelse Vladimir icke ha be-
kräftats". Fullständig text kurirsändes lördag.

Jag efterlyser mig att komma efter förbättringar.
Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN
ang. Raoul Wallenberg.

Moskva den 6 mars 1959.

19

Nr. 187 ✓ 2 bil.

Strängt Förhållande

BIL.

HP 80

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MAL.

HP

80

Ea/R.W.

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena

I anslutning till beskickningens meddelande i särskild ordning får jag härmed värdsamt inberätta, att ambassadören Rodionov idag till mig överlämnat här i översättning bifogade note utgörande svar på ambassadens framställning den 9 nästlidne februari angående Raoul Wallenberg.

Efter att ha rekapitulerat den svenska hemställan om att man på rysk sida måtte söka verifiera vissa informationer, enligt vilka Wallenberg efter år 1947 skulle ha befunnit sig i fängelse i Vladimir, framhålles i ministeriets svar, att ryska regeringen i sitt memorandum den 6 februari 1957 framlagt alla de informationer ifråga om Wallenberg, som erhållits som ett resultat av noggrann och allsidig kontroll och som lett till slutsatsen att Wallenberg avled i juli 1947. I anslutning härtill uttalas, att den förnyade undersökning, som nu företagits på svenska regeringens önskan, icke bringat i dagen nya uppgifter i frågan och "har visat att de i ambassadens note omnämnda informationerna om Wallenbergs vistelse

7.2.59
A7A.

HP

i fängelse i Vladimir icke ha bekräftats".

Efter att ha genomläst noten förklarade jag mig komma att omedelbart vidarebefordra dess innehåll till svenska regeringen och förbehöll mig samtidigt att på grundval av eventuella nya instruktioner återkomma till frågan.

Rolf Sohlman

Sovjetunionens Utrikes-
ministerium

Nr 20/Oss-Sjv

Sovjetunionens Utrikesministerium betygar svenska ambassaden sin aktning och har med anledning av ambassadens note den 9 februari d.å. äran meddela följande.

I ambassadens note meddelas, att, enligt informationer från personer, som utrest från Sovjetunionen, svenske medborgaren R. Wallenberg efter år 1947 skulle ha befunnit sig i fängelse i Vladimir, och framföres den svenska regeringens önskan, att en undersökning måtte företagas i syfte att verifiera dessa uppgifter.

I samband härmed har ministeriet äran meddela, att i dess memorandum den 6 februari 1957 alla de informationer ifråga om R. Wallenberg framlades, som erhöles som resultat av noggrann och allsidig kontroll och som ledde till slutsatsen, att R. Wallenberg avled i juli år 1947. En förnyad undersökning, som företagits i enlighet med den svenska regeringens önskan, har icke bringat i dagen några nya uppgifter i denna fråga och har visat, att de i ambassadens note omnämnda informationerna om R. Wallenbergs vistelse i fängelse i Vladimir icke ha bekräftats.

Moskva den 6 mars 1959

Till Svenska Ambassaden,
Moskva.

HP 80 Ea(R.W.)
Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsänt den 19/3 19 59 kl. 17.50
Ankom den 19/3 19 59 kl. 20.49
Löst den 20/3 1959 kl. 10.40/ATA

W 1 R

Svensk

Moskva

Dnr 33. Från Belfrage. Jag har nämnt för Excel-
lensen om vårt samtal i frågan. Han tyckte nog att Du
inte borde beröra saken.

Cabinet

Coll:

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Pressbyrån

HP 1 Ea/R.W.

Moskva

02
R.N.

Pressmeddelande torsdagen den 28 maj 1959.

I sin note till den sovjetiska regeringen den 19 februari 1957 uttalade svenska regeringen, att den förbehöll sig att ställa till förfogande det ytterligare material rörande Raoul Wallenberg, som bedömdes vara av betydelse för fortsatta undersökningar i Sovjetunionen.

De svenska myndigheterna har fortsatt att noggrant pröva alla spår som avser Wallenbergs vistelse i Sovjetunionen. Härvid har det till deras kännedom kommit flera utsagor från personer, som återkommit från sovjetisk fångenskap, av innebörd att Wallenberg efter år 1947 funnits i ett fängelse i Wladimir, ungefär 20 mil öster om Moskva.

Med anledning av dessa uppgifter hemställde svenska regeringen i en note, som överlämnades till sovjetiska utrikesdepartementet den 9 februari 1959, att en undersökning skulle göras för att fastställa om Wallenberg vistats i Wladimir-fängelset.

Såsom svar härpå meddelade sovjetregeringen den 6 mars 1959, att den vidtagit sådana undersökningar, som begärts i den svenska noten, men att dessa icke bringat i dagen några nya uppgifter i denna fråga och att den svenska regeringens informationer om Wallenbergs vistelse i Wladimir icke bekräftats.

Telegram

Sohlman/LW

Cabinet
Stockholm

Moskva den 27 juni 19 59		
N:o 142		BIL.
INK. D. N:o <u>CHIFFER</u>		
AVD. HP	GR. 80	MÅL. Ea/R.W.

Exp. 27.6.59 kl. 20.20

Dnr 142. Primo. Radionov 27 juni gjort följande muntliga förklaring som i hans på stående fot lämnade översättning lät:

Cit. Le Ministre m'a chargé de vous donner la communication suivante à propos de M. Raoul Wallenberg. Fin mai 1959 presse suédoise a publié articles contenant l'information que le citoyen suédois Raoul Wallenberg se trouverait jusqu'a maintenant en URSS. Dans ces articles on se réfèrait aux soit disant témoins qui aurait vu M. Raoul Wallenberg en URSS après 1947. En connection avec ses informations suédoises je crois qu'il est nécessaire de vous dire ce que suit:

MID dans son mémorandum 6 février 1957 a communiqué comme résultat d'une enquête approfondie et complète, faite conformément à la demande du Gouvernement suédois, en 1956-57 qu'il était établi que M. Raoul Wallenberg mourût en 1947. Ainsi le fait de mort doit être considéré comme un fait établi et les soit disant témoignages de son séjour en URSS après 1947 auxquels se réfèraient certains journaux suédois sont inventés de fond en comble. MID prie de faire savoir ce que je viens de dire à Madame von Dardel, la mère de M. Raoul Wallenberg, qu'elle s'est adressée au Président du Conseil Chrustjov en le demandant le sort de son fils. En même temps le côté soviétique exprime l'espoir que le côté suédois prendra dans la question de Raoul Wallenberg une telle attitude qui ne permettrait pas à certains éléments d'utiliser dans le futur cette question dans le but d'envenimer les relations sovieto-suédoises.

Secundo. Med förbehåll återkomma enligt instruktion sade jag mig komma vidarebefordra. Beträffande sakliga innehållet sade jag mig preliminärt fått intrycket MID nu gingo längre än tidigare i sitt påstående R.W. vore död, var

Exp. 27.6.59 B: - ATTA -

vid jag hänvisade till uppläggningsuttalanden 1957 års sovjetmemorandum. Radionov förnekade detta. Betr. slutfrasen sade jag svenska regeringens ställning var klar sådan den angivits i vårt svar sagda memorandum samt vår fråga helt nyligen. Jag utginge från man här visste svenska myndigheterna helt främmande för sådana syften varför vissa element nu potentiellt skylldes. Radionov bekräftade detta. Personligen underströk han ånyo R.W. död, och att de s.k. vittnena ingett fru von Dardel, för vars känslor man hade full förståelse, falska förhoppningar och därför beredde henne oberättigat ytterligare lidande samtidigt som de skadade våra relationer. I samband med en min fråga sade han sig ej behöva konstatera att om R.W. vilket ej vore falsk let funnes här skulle han givetvis hemsändas.

Sohlman

Sohlman/ATA
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 29 juni 1959.		
N:o	BUD	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
HP	80	Ca/R.W.

*Try. 29.6.59 kl. 18.00
R.W.*

Cabinet
Stockholm

143 För Åström. Primo. Vårt 142 secundo. Tillägg för tydlighetens skull efter "Rodionov förnekade detta" följande mening. "Redan sagda memorandum konstaterade att R.W:s död vore un fait établi". När jag med stöd den ryska texten - den enda han hade tillgänglig - hävdade att sådant konstaterande då ej skett, svarade han slutligen med en fråga om han möjligen ej kunde ryska. Secundo. De meningar jag ovan åsyftade lydde i Rodionovs handskrivna ryska text "bylo vyjavleno tjto

Raoul Wallenberg, skontjalsja 1947. Takim obrazom fakty
ego smerti sledujet stjitat ystanovleny.

Sohlman

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm den 8 juli 1959.

Strängt förtroligt. 1 bil.

20
Amb. Sohlman från
från Rodionov, d. 11.7,
16/7. 59. RU.

.. BESK. MOSKVA		
D. No. 2 175		
11.7 1959		
AVD.	GR.	MÅL
AP	80	Ea/RW.

Broder,

Härmed ber jag för eventuellt framtida bruk få
översända utkastet till svar på det sovjetiska medde-
lande, som den 27 juni överlämnades till Dig av Rodionov.
Utkastet är för närvarande föremål för regeringens
prövning. Vi återkommer i särskild ordning med instruk-
tion om det meddelande, som skall överlämnas.

Är i tillgivenhet

Per Lind
(Per Lind)

Ambassadören Sohlman,
M o s k v a .

Utkast till meddelande till det sovjetiska
utrikesministeriet.

Svenska utrikesdepartementet har mottagit sovjetiska utrikesministeriets till ambassadör Sohlman den 27 juni lämnade meddelande angående Raoul Wallenberg. Där hänvisas till vissa i svensk press i maj månad publicerade uppgifter om Raoul Wallenbergs vistelse i Sovjetunionen, vilka förklaras vara helt gripna ur luften. Med anledning härav önskar utrikesdepartementet framhålla, att departementet den 28 maj till svar på frågor från pressen lämnade ett kort meddelande om den förfrågan, som gjordes av svenska ambassaden den 9 februari och det sovjetiska utrikesministeriets svar den 6 mars 1959. Departementet saknar anledning kommentera vad den svenska pressen därutöver publicerat i denna fråga. För att undvika missförstånd om arten av det material, som låg till grund för den svenska förfrågan anser departementet det emellertid nödvändigt att lämna följande mera preciserade uppgifter om vissa av de vittnesutsagor, som ingick i detta material.

1. Schweiziske medborgaren E. Brugger, född ^{den 22.1./}1903, vilken under åren 1948-1958 vistades i sovjetiska fängelser, har uppgivit, att han i Vladimir-fängelsets corpus II vid månadsskiftet juli/aug. 1954 haft knackningsförbindelser med Raoul Wallenberg. Ett flertal andra från Sovjetunionen återvända fångar har bekräftat, att Brugger redan under fångenskapen talat om denna sin kontakt med Wallenberg.
2. ~~Österrikisk~~ medborgaren ~~O. Schöggel~~, född ~~den 21.2. 1917~~, vilken under tiden 1945-1955 vistats i sovjetiska fängelser, har förklarat, att han i början av år 1955 delat cell med Wallenberg i corpus II i Vladimir-fängelset. När vederbörande sovjetiske fängelseofficer uppmärksammade Schöggel i Wallenbergs cell, hade ~~Schöggel~~ omedelbart bortförts ur densamma och därefter vid flera tillfällen anmo-

dats förbinda sig icke yppa något om detta sammanträffande med svensken.

3. Två tyska medborgare, H.T.Mulle och G.Rehekampff, födda den 11.6.1917 och 19.6.1903, vilka under tiden 1950-1956 och 1945-1955 vistats i sovjetiska fängelser, har var för sig uppgivit, att de vid olika tillfällen av en och samme sovjetiske medfånge i Vladimir-fängelset erfarit, att Wallenberg vistades i corpus II i Vladimir-fängelset ~~(förmodligen 1951/52 (Mulle), 1950/51 (Rehekampff))~~. Denne sovjetiske medfånge har av ett stort antal återvända f.d. Vladimir-fångar betecknats som en trovärdig och tillförlitlig person.

Självfallet måste utrikesdepartementet fästa stor vikt vid utsagor av en så preciserad karaktär, vilka oberoende av varandra talar om att Wallenberg under vissa år på 1950-talet vistats i en viss avdelning av ett visst fängelse. Utrikesdepartementet anser icke, att det finns grund antaga, att dessa utsagor tillkommit i medvetet syfte att sprida lögnaktiga uppgifter. Det förefaller icke heller sannolikt, att samtliga utsagor skulle vara att tillskriva minn förväxlingar eller minnesfel. Detta är anledningen till att utrikesdepartementet ansett det nödvändigt att genom en förfrågan till det sovjetiska utrikesministeriet söka bringa klarhet i frågan om Wallenbergs öde.

Vad beträffar det i sovjetiska utrikesministeriets meddelande uttalade önskemålet om att svenska regeringen i framtiden måtte intaga en hållning i Wallenberg-ärendet, som icke kan utnyttjas i syfte att störa de svensk-sovjetiska förbindelserna, vill utrikesdepartementet endast framhålla, att svenska regeringens enda bevekelsegrund i denna fråga har varit och är att skapa klarhet om Raoul Wallenbergs öde. Om så sker kommer detta att avlägsna ett allvarligt irritationsmoment i de svensk-sovjetiska relationerna. I detta sammanhang önskar utrikesdepartementet erinra om att det sovjetiska utrikesministeriet i sitt memorandum den 6 februari 1957 icke uttalade sig mera bestämt om vad som hänt Wallenberg i Sovjetunionen än att säga, att på grund av vad som anförts i sagda memorandum den slutsatsen bör dragas, att Wallenberg avled i juli 1947.

Slutligen vill utrikesdepartementet bekräfta, att Raoul Wallenbergs moder, fru von Dardel, underrättats om innehållet i ministeriets meddelande den 27 juni 1959.

HP 80 Ea/R.W.
Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 13/7 19 59 kl. 16.30
Ankom den 13 /7 19 59 kl. 18.30
Löst 13/7 1959 kl. 19.45 BJ

Svensk

Moskva

DNR 120. hbr Lind-Sohlman 8 juli. Ni anmodas över-
lämna beskedet såsom ett i princip muntligt med-
delande med följande ändring i avsnittet om Mulle och
Rehekampff "(förmodligen 1951/52 (Mulle), 1950/51
(Rehekampff)" ersättes med orden "i början av
1950-talet".

Cabinet

Coll:

HP 80 Ea/R.W.
Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 16/7 1959 kl. 13.40
Ankom den 16/7 1959 kl. 15.40
Löst den 16/7 1959 kl. 16.30/ATA.

23/22

Svenska

Moskva

W

Dnr 128. Telefonsamtal Leifland-Ryding. Orden
"österrikiske medborgaren O. Schoegel, född 21 februari
1917" utbytas alltså mot orden "en österrikisk medborga-
re". Även i övrigt utbytes ordet Schoegel mot ordet ös-
terrikaren eller dylikt.

Cabinet

Coll:

ang. M.

Handwritten signature

Svensk

Moskva

Dnr 131. Vårt ch 120 och 128. Angeläget därest
så möjligt meddelandet överlämnas senast måndag för-
middag. Benäget tela när Ni fått företrädde.

Cabinet

Coll:

HP 80 Enl/R.W. ✓
Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET
Avsant den 16/ 7/ 1959 kl. 21.05
Ankom den 16/ 7/ 1959 kl. 23.05
Löst den 17/ 7/ 1959 kl. 10.45/ATA.

7/178

Kopierad i 2 exemplar.
16/3-61.

Svenska utrikesdepartementet har mottagit sovjetiska utrikesministeriets till ambassadör Sohlman den 27 juni lämnade meddelande angående Raoul Wallenberg. Däri hänvisas till vissa i svensk press i maj månad publicerade uppgifter om Raoul Wallenbergs vistelse i Sovjetunionen, vilka förklaras vara helt gripna ur luften. Med anledning härav önskar utrikesdepartementet framhålla, att departementet den 28 maj till svar på frågor från pressen lämnade ett kort meddelande om den förfrågan, som gjordes av svenska ambassaden den 9 februari och det sovjetiska utrikesministeriets svar den 6 mars 1959. Departementet saknar anledning kommentera vad den svenska pressen därutöver publicerat i denna fråga. För att undvika missförstånd om arten av det material, som låg till grund för den svenska förfrågan anser departementet det emellertid nödvändigt att lämna följande mera preciserade uppgifter om vissa av de vittnesutsagor, som ingick i detta material.

1. Schweiziske medborgaren E. Brugger, född den 22.1. 1903, vilken under åren 1948-1958 vistades i sovjetiska fängelser, har uppgivit, att han i Vladimir-fängelsets corpus II vid månadsskiftet juli/avg. 1954 haft knackningsförbindelser med Raoul Wallenberg. Ett flertal andra från Sovjetunionen återvända fångar har bekräftat, att Brugger redan under fångenskapen talat om denna sin kontakt med Wallenberg.
2. En österrikisk medborgare, vilken under tiden 1945-1955 vistats i sovjetiska fängelser, har förklarat, att han i början av år 1955 delat cell med Wallenberg i

corpus II i Vladimir-fängelset. När vederbörande sovjetiske fängelseofficer uppmärksammade österrikaren i Wallenbergs cell, hade österrikaren omedelbart bortförts ur densamma och därefter vid flera tillfällen anmodats förbinda sig icke yppa något om detta sammanträffande med svensken.

3. Två tyska medborgare, H.T. Mülle och G. Rehekampff, födda den 11.6.1917 och 19.6.1903, vilka under tiden 1950-1956 och 1945-1955 vistats i sovjetiska fängelser, har var för sig uppgivit, att de vid olika tillfällen av en och samme sovjetiske medfånge i Vladimir-fängelset erfarit, att Wallenberg vistades i corpus II i Vladimir-fängelset i början av 1950-talet. Denne sovjetiske medfånge har av ett stort antal återvända f.d. Vladimir-fångar betecknats som en trovärdig och tillförlitlig person.

Självfallet måste utrikesdepartementet fästa stor vikt vid utsagor av en så preciserad karaktär, vilka oberoende av varandra talar om att Wallenberg under vissa år på 1950-talet vistats i en viss avdelning av ett visst fängelse. Utrikesdepartementet anser icke, att det finns grund antaga, att dessa utsagor tillkommit i medvetet syfte att sprida lögnaktiga uppgifter. Det förefaller icke heller sannolikt, att samtliga utsagor skulle vara att tillskriva namnförväxlingar eller minnesfel. Detta är anledningen till att utrikesdepartementet ansett det nödvändigt att genom en förfrågan till det sovjetiska utrikesministeriet söka bringa klarhet i frågan om Wallenbergs öde.

Vad beträffar det i sovjetiska utrikesministeriets meddelande uttalade önskemålet om att svenska regeringen i framtiden måtte intaga en hållning i Wallenberg-ärendet, som icke kan utnyttjas i syfte att störa de svensk-sovjetiska förbindelserna, vill utrikesdepartementet endast framhålla, att svenska regeringens enda bevekelsegrund i denna fråga har varit och är att skapa klarhet om Raoul Wallenbergs öde. Om så sker kommer detta att avlägsna ett allvarligt irritationsmoment i de svensk-sovjetiska relationerna. I detta sammanhang önskar utrikesdepartementet erinra om att det sovjetiska

utrikesministeriet i sitt memorandum den 6 februari 1957 icke uttalade sig mera bestämt om vad som hänt Wallenberg i Sovjetunionen än att säga, att på grund av vad som anförts i sagda memorandum den slutsatsen bör dragas, att Wallenberg avled i juli 1947.

Slutligen vill utrikesdepartementet bekräfta, att Raoul Wallenbergs moder, fru von Dardel, under rättats om innehållet i ministeriets meddelande den 27 juni 1959.

19		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.

Шведское Министерство Иностранных Дел получило сообщение Министерства Иностранных Дел СССР, переданное 27-го июня Послу Сульману, по делу относительно Рауля Валленберга. В этом сообщении ссылается на некоторые опубликованные в шведской печати в мае сведения о пребывании Рауля Валленберга в Советском Союзе сведения, которые об"являются совершенно необоснованными. По поводу этого МИД Швеции желает указать на то, что 28-го мая, в ответ на вопросы со стороны печати, МИД вкратце сообщило о сделанном шведским посольством 9-го февраля запросе, так и об ответе МИД-а СССР от 6-го марта 1959 года. Нет никаких оснований для МИД-а Швеции комментировать то, что помимо этого было опубликовано шведской печатью по этому делу. Однако, во избежание недорозумения по поводу характера материала, на котором основывался шведский запрос, Министерство считает необходимым представить следующие более точные сведения относительно некоторых из свидетельских показаний содержащихся в этом материале.

1. Гражданин Швейцарии Е.Бруггер, родившийся 22-го января 1903 г., который с 1948 по 1958 г.г. содержался в советских тюрьмах, заявил, что в конце июля или в начале августа 1954 года находился в тюрьме во Владимире (Корпус II) и он имел связь путем постукивания с Раулем Валленбергом. Многие другие возвратившиеся из заключения в Советском Союзе подтвердили, что, ^{уже/}находясь в заключении, Бруггер рассказывал им об этом своем контакте с Валленбергом.

2. Один австрийский гражданин, который с 1945 по 1955 г.г. находился в советских тюрьмах, заявил, что в начале 1955 года он был заключен в той же камере, где находился Валленберг в тюрьме во Владимире (Корпус II). Когда надлежащий советский офицер заметил австрийца в камере Валленберга, немедленно увел австрийца из этой камеры, а затем неоднократно предлагали ему взять на себя обязательство ничего не рассказывать об этой встрече с шведом.

3. Два немецких гражданина Х.Т.Мулле и Г.Рехекампф, родившиеся 11 июня 1917 г. и 19 июня 1902 г. соответственно, которые с 1950 по 1956 г.г. и с 1945 по 1955 г.г. соответственно находились в советских тюрьмах, независимо друг от друга заявили, что при различных случаях узнали от одного и того же советского заключенного в тюрьме во Владимире, что Валленберг находился в тюрьме во Владимире (Корпус II) в начале 50-тых годов. Этого советского заключенного большее число возвратившихся из заключения в тюрьме во Владимире охарактеризовали как достоверного и надежного человека.

Ясно, что МИД Швеции не может не придавать большое значение высказываниям такого точного характера, которые друг от друга независимые говорят о том, что в течение нескольких лет пятидесятых годов Валленберг находился в определенном отделе определенной тюрьмы. МИД Швеции не считает обоснованным полагать, что эти высказывания сделаны с умышленной целью распространения лживых сведений. И кажется невероятным, что все высказывания можно было бы приписать какому-нибудь перепутыванию имени или ошибке по воспоминании. По этой причине МИД Швеции считало необходимым попытаться выяснить вопрос о судьбе Валленберга путем запроса у МИД-а СССР.

Что касается выраженного в сообщении МИД-а СССР желания о том чтобы в будущем Шведское Правительство заняло такую позицию по делу Валленберга, которая не смогла быть использована для того,

чтобы беспокоить шведско-советские отношения. МИД Швеции желает указать на то, что единственной побудительной причиной деятельности Шведского Правительства по этому делу было и является желание выяснить судьбу Рауля Валленберга. Если такое выяснение имеет место, оно устранил серьезную причину раздражения в шведско-советских отношениях. В связи с этим МИД Швеции желает напомнить о том, что в своей памятной записке от 6-го февраля 1957 года МИД СССР не высказалось более определенно о том, что случилось с Валленбергом в СССР, сообщив только, что, на основании приведенных в указанной памятной записке данных надо сделать вывод, что Валленберг скончался в июля 1947 года.

Вместе с тем МИД Швеции желает подтвердить, что мать Валленберга, г-жа фон Дардаль, получила сведения о содержании сообщения МИД-а СССР от 27-го июня 1959 года.

moskva den 17 juli 1959		
N:o 186.		BIL.
INK. D. N:o <u>CHIFFER</u>		
AVD.	GR.	MÅL.
HP	80	Ea/R.W

Cabinet

Stockholm

Dnr 186. Meddelandet Edert 131 framfört Rodionov 17 juli 11.30. Jag lämnade honom under betoning detsamma muntligt svensk text med rysk översättning. Rodionov som kommer vidarebefordra sade sig personligen och utan instruktion vilja vidhålla uttalandet sovjetiska förklaringen 27 juni om att "le fait de mort est etabli". Han hävdade knackningsförbindelser intet bevis och att österrikaren måste taga miste. Ytterst noggranna undersökningar hade tvenne gånger gjorts Vladimir. Första gången hade f.ö. hela Sovjetunionens territorium undersökts. Bl.a. av humanitära skäl, för att ej bereda modern ytterligare oviss-
het lidande hade sovjetiska vederbörande lämnat oss meddelandet 27 juni. Sovjetregeringen hade ju också framfört sina kondoleanser och beklagande, något som vore ytterst sällsynt liknande sammanhang. Svenska regeringen med utrikesministern, "för vilken man här hyste största högaktning och beundran" befunne sig det förstode man här, i svår situation, särskilt som Tingsten m.fl. utnyttjade RW i sina antisovjetiska syften. Trodde jag, fortsatte Rodionov, verkligen att RW fortfarande i livet. Utan att direkt besvara denna fråga riktade jag hans uppmärksamhet å den oklarhet som fortfarande bestode efter sovjetmemorandum 1957 och förklarade att det vid sådant förhållande, särskilt som så ringa belägg sovjetiska sida förebragts för den i memorandum framförda uppfattningeⁿ, vore naturligt att svenska vederbörande fortsatte ^{så} ~~saken~~ erhålla tillfredsställande klarläggande RWs fall. Rodionov medgav dokumentariska beläggen sovjetisk sida icke uttömmande vilket man här djupt beklagade. Ett faktum vore likväl att, trots undersökningar som sträckt sig från Archangelsk till Tibilisi och från Riga till Vladivostok, intet ytterligare material kunnat frambringas. Efter en längre utläggning om sin egen syster som nu under 15 år efter kriget offrat pengar och tid för att återfinna en son som säkerligen stupat kriget och som i sin ovisshet och sor g ej, enligt hans mening, längre vore helt belanserad hävdade han att även om nya okulära vittnen an-

Exp. 12.2.59 kl. 19.00
Ric

mälde sig deras uttalande ej kunde vara riktiga, då hittills här verkställda undersökningar varit så grundliga och uttömmande. Han underströk ånyo det exceptionella sovjetregeringen framfört beklagande och hoppades i våra förbindelsera intresse man å svensk sida skulle inse faktum att RW död.

Sohlman

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Den 24 januari 1961 höll jag föredrag i vetenskapshuset, där professor A. Myasnikov var president. Jag inbjöds av honom att bese hans forskningsinstitut den 27/1 kl. 10 f.m. Efter att ha besökt laboratorierna och även vissa sjukavdelningar i Institute of Therapy, Petroverigsky per. 10 återvände vi till prof. M:s mottagningsrum och diskuterade kongresser, forskning m.m. Efter en stund bad jag prof. M. mycket om ursäkt, att jag drog upp en fråga, som låg mig och andra svenskar mycket om hjärtat. Jag frågade, om han kände till fallet Raoul Wallenberg, varvid han nickade jakande. Jag frågade honom då, om han kunde ge mig något råd, hur jag kunde förfara för att vinna klarhet, var han befinner sig. Jag omtalade, att vi i Sverige fått uppgifter om, att han levde ännu för två år sedan och att hans anhöriga anser sig ha uppgifter, som tyder på att Raoul Wallenberg fortfarande lever. Jag frågade huruvida M. visste något i den saken.

Han sade då plötsligt, att han nog kände till fallet och att pat. var "in sehr schlechter Zustand". "Wollen Sie ihn sehen?" Jag blev bestört över denna fråga och trodde, att prof. M. kanske missförstått mig eller ville höra hur mycket jag visste i saken. Jag sade, dumt nog, att kanske inte detta var så viktigt, men att huvudsaken vore, om han kunde föras hem i vilket tillstånd han än vore. M. sade då mycket lågt: "er ist in Mental-Krankenhaus". Jag skall kalla hit prof. Danischewsky, "er ist ein kommunist". Han lämnade rummet och återkom med prof. D.

Prof. D. kom in i rummet efter endast c:a 4-5 min., varefter M. avlägsnade sig. Han satte sig på en stol alldeles intill mig och mitt emot mig. Jag frågade, om prof. M. talat om vad saken gällde och han bekräftade det. Han frågade mig noga om var Wallenberg tjänstgjort och bad mig skriva hans namn på ett papper. Jag skrev då Attaché Raoul Wallenberg.

Jag berättade, att hans mor var min patient och att hon var sömnlös, ytterst nervös etc. samt att hon spred mycken oro med att tala med nästan alla hon träffar om sin son Raoul. Hon skulle behöva få ro och få full visshet. Även om sonen vore än så sjuk, skulle det vara en välgärning mot henne och f.ö. hela Sverige, om han kunde få vårdas i hemlandet. Jag frågade prof. D., om han kunde hjälpa oss och han svarade, att han skulle göra allt vad han förmådde.

Jag sade honom, att hela svenska folket skulle bli Sovjetunionen oerhört tacksam, om Wallenberg finge föras hem, även om han vore både fysiskt och psykiskt svårt sjuk. Denna sak, sade jag, ligger ej minst vår regering varmt om hjärtat och jag sade mig vara övertygad om, att regeringen skulle göra sitt yttersta för att återkomsten skulle ske i lugn och utan bråk i pressen. Jag sade också, att jag trodde mig kunna inverka på Wallenbergs mor, så att även hon förhölle sig lugn och bleve tacksam mot Sovjet-Presidiet, som nu genom sina nya undersökningar kanske kunnat identifiera Wallenberg.

Jag talade om, att jag känner Minister Semenov sedan länge och fick genast rådet att vända mig till honom utan att säga något om mitt samtal med prof:a M. och D.

Jag frågade prof. D., om han ansåg det möjligt, att jag som läkare kunde kunna föra hem Wallenberg. Han ansåg att "ob er noch lebendig ist", vore ett sådant tillvägagångssätt ej omöjligt, men det skulle jag tala med Semenov om.

Jag återvände till hotellet. Fick numret till Semenov genom att telefonera till svenska ambassaden och var härvid kanske något påstridig. Telefonerade på numret, men fick svaret, att Semenov rest till Kairo.

På kvällen hölls bankett. Efter måltiden fick jag plötsligt se Danischewsky, som kom emot mig och frågade om jag träffat Semenov. Jag svarade då att han rest till Kairo och frågade D., om han ansåg, att jag kunde skriva till Semenov. Han svarade ja. Efter mycken påtryckning lovade han, att jag fick säga i brevet, att jag rådgjort med honom och M., men att de endast rått mig att vända mig till Semenov. Jag fick ej säga något om samtalet i övrigt med dem.

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 2 / 2 1961 kl. 15.30

Ankom den 2 / 2 1961 kl. 17.30

Löst den 2/2 av Amb.Sohlman

Svensk

Moskva

Obs. Får endast dechiffreras av Ambassadören personligen. Från utrikesministern. Ed ch 24. Nanna Svartz under besöket Moskva vid samtal sovjetkollega fått bestämda intryck Wallenberg lever och finnes mentalsjukhus Moskva. Ryding medför närmare informationer i morgon. Professor Svartz beredd själv resa Moskva med kort varsel. Detta är dnr 15.

Cabinet

Coll:

Sohlman/ib

Moskva den 1 februari 1961.

Strängt förtroligt och
personligt.

Broder,

Ehuru jag antar, att professor Nanna Svartz kommer att lämna Dig redogörelse för ett samtal, vi hade här på beskickningen och för vad detsamma senare möjligen ledde till - något varom hon ej underrättade mig före min avresa till Leningrad - vill jag för ordningens skull nämna, att hon frågade mig, om hon borde kontakta v. utrikesminister Semjonov per telefon för att tala om R.W. Hon trodde sig visserligen ej kunna göra mycket åt saken men önskade ej av hänsyn till familjen återvända hem utan att kunna redovisa något slags aktion till R.W:s förmån. Jag sade mig tro, att Semjonov under sådana förhållanden - särskilt som han numera reagerar häftigt och nervöst efter en svår hjärtåkomma -

Hans Excellens
Herr Östen Undén,
Minister för Utrikes Ärendena
etc., etc., etc.

Exp. 2.2.61.

ib

skulle svara hårt och avvisande. Därigenom skulle saken antagligen endast ytterligare låsas. En annan sak vore, om professorn exempelvis på bjudning å beskickningen hade kunnat tala med honom, d.v.s utan de på telefon alltid inkopplade lyssnarapparaterna. Däremot tillrådde jag professorn att beröra saken med någon sin kollega här i staden, särskilt som sådant redan ur sovjetisk synpunkt skulle vara det administrativt riktiga och därför lättare leda till önskat resultat. Att få ryska läkare, en sedan gammalt aktningssvärd kår här i landet, så att säga till våra allierade skulle också innebära en stor fördel. Helt allmänt tillade jag, att det ända sedan 1957 och f.ö. även tidigare synts mig föreligga tvenne sannolika möjligheter, nämligen antingen att R.W. vore död eller att han befunne sig i sådant skick, antagligen sinnessjuk, att man ej ville återlämna honom.

Rolf Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 2 / 2 1961 kl. 15.30

Ankom den 2 / 2 1961 kl. 17.30

Löst den 2/2 av Amb. Sohlman

Svensk

Moskva

Obs. Får endast dechiffreras av Ambassadören personligen. Från utrikesministern. Ed ch 24. Nanna Svartz under besöket Moskva vid samtal sovjetkollega fått bestämda intryck Wallenberg lever och finnes mentalsjukhus Moskva. Ryding medför närmare informationer i morgon. Professor Svartz beredd själv resa Moskva med kort varsel. Detta är dnr 15.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 2 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Exp. 2.2.61 kl. 24.45/BR. Rik

Dnr 31. Att lösas av Salwing. Personligt för Excellensen. Edert ch 15 och efter samtal Ryding.

Primo. Svartz hitkomst önskvärd därest hon, oberoende av härvarande kollegers inställning, beredd som kronvittne bekräfta utsagor hennes PM 1 februari. I annat fall befarar jag hennes närvaro snarast skulle lägga visst band vår handlingsfrihet, i allt fall i inledningsfasen. Läget kan ju dock under sakens bedrivande ändras.

Secundo. Befarar allvarligt att camouflagevisering skulle försvåra för S. få kontakt med kollegerna här. Även hänsyn framtiden säkerligen bäst spela öppna kort, särskilt i denna sak och i betraktande ryssarnas misstänksamhet och benägenhet utnyttja minsta blotta motparten. Myasnikovs uttalande tror jag ej Aufforderung zum Tanz mot bakgrunden min kännedom å ena sidan ryska intellektuellas mentalitet och å andra regimens arbetssätt.

Tertio. Under primo angivna förutsättningar rörande Svartz inställning och med hänsyn svårigheterna finna reell grund utverka ny visering för henne tillstyrker jag vi utan åberopande namn snarast meddela sovjetiska ledningen vi erhållit färskt helt tillförlitliga uppgifter RW befinner sig mentalsjukhus Moskva och hemställa svensk läkare redan nästa vecka får hitkomma för att i samråd ryska läkarna hemtransportera honom. Samtidigt böra vi nog om möjligt göra något uttalande publiciteten.

Quarto. Enligt Kozlov skulle Chrustjov vara frånvarande Moskva under tre fyra veckor med ett kortare besök här mellan sina sydliga och östliga resor.

Quinto. I avvaktan instruktioner vidarebefordra vi ej S:s brev.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 2 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Exp. 2.2.1961 kl. 24.45/GR, Niz

Dnr 31. Att lösas av Salwing. Personligt för Excellensen. Edert ch. 15 och efter samtal Ryding.

Primo. Swartz hitkomst önskvärd därest hon, oberoende av härvarande kollegers inställning, beredd som kronvittne bekräfta utsagor hennes PM 1 februari. I annat fall befarar jag hennes närvaro snarast skulle lägga visst band vår handlingsfrihet, i allt fall i inledningsfasen. Läget kan ju dock under sakens bedrivande ändras.

Secundo. Befarar allvarligt att camouflagervisering skulle försvåra för S. få kontakt med kollegerna här. Även hänsyn framtiden säkerligen bäst spela öppna kort, särskilt i denna sak och i betraktande ryssarnas misstänksamhet och benägenhet utnyttja minsta blotta motparten. Myasjnikovs uttalande tror jag ej Aufforderung zum Tanz mot bakgrunden min kännedom å ena sidan ryska intellektuellas mentalitet och å andra regimens arbetssätt.

Tertio. Under primo angivna förutsättningar rörande Swartz inställning och med hänsyn svårigheterna finna reell grund utverka ny visering för henne tillstyrker jag vi utan åberopande namn snarast meddela sovjetiska ledningen vi erhållit färska helt tillförlitliga uppgifter RW befinner sig mentalsjukhus Moskva och hemställa svensk läkare redan nästa vecka får hitkomma för att i samråd ryska läkarna hemtransportera honom. Samtidigt höra vi nog om möjligt göra något uttalande publiciteten.

Quarto. Enligt Kozlov skulle Chrustjov vara frånvarande Moskva under tre fyra veckor med ett kortare besök här mellan sina sydliga och östliga resor.

Quinto. I avvaktan instruktioner vidarebefordra vi ej S:s brev.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 3 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Exp. 3.2. 1961 kl. 10.38
Ria

Dnr 32. För Salwing. Fortsättning vårt chiffer
37 kommer om några timmar.

Tjnsteann. Då dubbelnumrering synes skett torde
vårt chiffer 28 2 febr. som sänts via kuriren åsättas
nr 30.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 3 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 32. För Salwing. Fortsättning vårt chiffer
39 kommer om några timmar.

Tjnsteann. Då dubbelnumrering synes skett torde
vårt chiffer 28 2 febr. som sänts via kuriren åsättas
nr 30.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 3 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

*Exp. 9. 2. 61 kl. 11.48.
Ria*

Dnr 33. Vårt ch 32. Särskilt därest Svartz ej
hitkommer önskvärt för mig hemresa före vidare aktion.
Detta möjligt utan uppseende över veckoslutet med åter-
komst till middag beskickningen 7 då bl.a. Malik inbju-
den. Tacksam omedelbart svar. Forts. följer.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 3 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 33. Vårt ch 32. Särskilt darest Svartz ej
hitkommer önskvärt för mig hemresa före vidare aktion.
Detta möjligt utan uppseende över veckoslutet med åter-
komst till middag beskickningen 7 då bl.a. Malik inbju-
den. Tacksam omedelbart svar. Forts.följer.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 3 / 2 1961 kl. 12.10

Ankom den 3 / 2 1961 kl. 14.10

Löst den 3/2 1961 kl. 14.40/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 16. Ed chiffer 33. Från Utrikesministern.
Ni bör hemresa omedelbart.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 3 / 2 1961 kl. 12.10

Ankom den 3 / 2 1961 kl. 14.10

Löst den 3/2 1961 kl. 14.40/ATA

Svensk

Moskva

- Dnr 16. Ed chiffer 33. Från Utrikesministern.
- Ni bör hemresa omedelbart.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Ans. mott. R

Cabinet
Stockholm

Moskva den 3 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

*Exp. 3.261 kl. 14.15
Pia*

Dnr 34. Brådskanie att lösas av Salwing. För
Excellensen vårt *34.*

Primo. Givetvis bäst om vi kunde agera största
möjliga samförstånd vederbörande ryska läkare se mitt
handbrev 1 februari. Detta förutsätter dock Svartz bered
helt samverka och hitkommer. Skulle hon möjligen som vi-
sumsgrund kunna ange önskan snarast fortsatt vetenskap-
ligt tankeutbyte några ryska kollegor, bl.a. de två när-
mast berörda, av reell betydelse för hennes aktuella
forskningar? Visserligen skulle vederbörande här även

så fall troligen genomskåda verkliga sammanhanget men dock ^{lätt} ~~lätt~~ viss säkerhet erhålls S. finge råka läkarekollegorna något som ej fallet vid visering för besök beskickningen. Kom i går kväll ej att tänka på denna ev. möjlighet ~~vilken~~ - ^{Eller skall man}

Tedric. Secundo. Ett alternativ till vårt chiffer 31 ^{dylikt besök -} som kanske bör övervägas oberoende av Svartz hitkomst vore ^{ci byggd} jag sade min akademiske bekante (forts. följer.) ^{en konklusion}

att vi erhållit färskare säkra informationer vederbörande befinner sig sinnessjukhus Moskva att att det därför bäst sovjetregeringen omedelbart dels förklarar att man numera trots av sjukdomen orsakade identifieringsproblem svårigheter anser sig ha konstaterat han finnes här dels hemställer svensk läkare snarast hitkommer för definitiv identifiering och samråd om hans hemtransport Dylik uppläggning kan tänkas något underlätta ^{för} face saving för ryssarna och skulle f.ö., om resultatlös, ej utesluta senare officiell demarche.

Sohlåan

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 3 febr. 1961.

N:o

BUD

BIL

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 34. Brådskande att lösas av Salwing. För
Excellensen vårt 3/.

Primo. Givetvis bäst om vi kunde agera största
möjliga samförstånd vederbörande ryska läkare se mitt
handbrev 1 februari. Detta förutsätter dock Svartz bered
helt samverka och hitkommer. "Skulle hon möjligen som vi
sumsgrund kunna ange önskan snarast fortsatt vetenskap-
ligt tankeutbyte några ryska kollegor bl.a. de två när-
mast berörda av reell betydelse för hennes aktuella
forskningar? Visserligen skulle vederbörande här även

så fall troligen genomskåda verkliga sammanhanget men dock
viss säkerhet erhålles S. finge råka läkarekollegorna något
som ej fallet vid visering för besök beskickningen. Kom
i går kväll ej att tänka på denna ev. möjlighet, vilken - *fin skilnad*

Secundo. Ett alternativ till vårt chiffer 31 *teknisk dylikt hus*
som kanske bör övervägas oberoende av Svartz hitkomst vore
jag sade min akademiske bekante forts. följer *4 byggd -*
Uu Konstrukt -
Fion.

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Ryding/ATA

Telegram

Moskva den 3 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 35. Edert ch 16. Anländer Stockholm via Berlin Köpenhamn lördag kväll 17.30 alternativt 18.30 och står därefter till förfogande.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Ryding/ATA

Telegram

Moskva den 3 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 35. Edert ch 16. Anländer Stockholm via Berlin Köpenhamn lördag kväll 17.30 alternativt 18.30 och står därefter till förfogande.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 9 febr. 19 61.

N:o	BUD <i>is</i>	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Brådskande att lösas av Salwing.

Dnr 38./För Åström. Vårt ch 37. Vederbörande 9 den-

nes: lovat tala personligen "kamrat Chrustjov" direkt och sedan återkomma. Då Chrustjov ej ^{nu} i Moskva skulle hans svar dock

dröja 2 à 3 dagar. -Han påstod sig ej känna till sista fasen och måste därför ^{beständ} reservera sig beträffande fakta.† Sedan jag

ingående ur olika synpunkter utvecklat sakens betydelse, varom han sade sig medveten, påstod han sig kunna ställa mest möjliga positiva besked i utsikt, vilket likväl ej i allt fall ^{ex. annu} ~~vore~~

liktydigt med jakande svar. På fråga om jag hade instruktion

+ Han hade
nämligen
undant från
sig Tel. om
Förh. nr. 32

ej blott göra demarche hos regeringschefen utan även
tala med min interlokutör svarade jag att jag i det senare
hänseendet endast hade bemyndigande ^{att} ^{att} detta ^{allt} ^{med} led under
alla förhållanden absolut hemligt. På fråga om jag handlat
klokt när jag berört saken med honom svarade min sagesman "utan
tvekan ja".

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

v.

Cabinet

Stockholm

Brådskanie att lösas av Salwing.

Dnr 38./För Åström. Vårt ch 37. Vederbörande 9 den-

nes: lovat tala personligen "kamrat Chrustjov" direkt och sedan återkomma. Då Chrustjov ej i Moskva skulle hans svar dock

dröja 2 à 3 dagar. -Han påstod sig ej känna till sista fasen och måste därför reservera sig beträffande fakta.† Sedan jag

ingående ur olika synpunkter utvecklat sakens betydelse, varom

han sade sig medveten, påstod han sig kunna ställa mest möjliga positiva besked i utsikt, vilket likväl ej i allt fall vore

liktydigt med jakande svar. På fråga om jag hade instruktion

Moskva den 9 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

+ Han hade
närvarande
andast förberett
sig till honom
Fäst uäl. 32

ej blott göra demarche hos regeringschefen utan även
tala med min interlokutör svarade jag att jag i det senare
hänseendet endast hade bemyndigande ^{allt} att detta ^{mellan} led under
alla förhållanden absolut hemligt. På fråga om jag handlat
klokt när jag berört saken med honom svarade min sagesman "utan
tvekan ja".

Sohlman

Moskva den 9 februari 1961. 19

Strängt förtroligt. 1 bil.

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Penny

Broder,

./.

Härmed återställes det sigill^x som Sohlman fick låna i Stockholm.

Göran Ryding

Utrikesrådet Sverker Åström,
Utrikesdepartementet.

X/5 (Stenmin Luns)

Eggs. m. kuni 9/2-61 / R.

PROFESSOR NANNA SVARTZ
STOCKHOLM
BRAHEGATAN 27.

February 4, 1961

Professor A. Myasnikov
Institute of Therapy, Academy of Med. Sciences
Petroverigsky per. 10, Moscow.

(Sent in
rarely post)

Dear Professor Myasnikov,

I can hardly find the right words for to thank ^{enough} you for your extremely great kindness to me during my stay in Moscow. The evening in the Society of Internal Medicine was a most agreeable experience, as was also the visit to your fascinating research institute.

I was greatly impressed by your outstanding studies in arteriosclerosis as well as by the excellent modern equipment of the laboratories. I sincerely congratulate you to this new institute. — It was also an exquisite kindness of you and your wife to invite me to your house and to arrange the delicious dinner. And ~~the~~ the old furniture and the paintings! What a splendid collection!

I also want to thank you for the extremely interesting and important conversation that we had. I should like very much to take it up again. In fact, it seems that I could have the opportunity of returning to Moscow very soon. On the way home last week I met the President of our next international congress of Internal Medicine. We had a thorough discussion about the place for the congress, the main subjects to be treated at ~~the congress~~ a.s.o. It ~~would be in~~ ^{is} ~~very~~ ^{necessary} ~~portant~~ to discuss these things with the different members of the Executive Committee: I should very much like to hear your opinion about the above-mentioned problems as well as to continue the ^{very} important ~~con~~ ^{talk} ~~ference~~, that we had in your office. Will you be so extremely kind to inform me ^{as soon as you can, and,} if possible by return, if you will receive me again. (with

With many thanks (and) kindest regards (to you and your wife).

Yours very sincerely
Nanna Souritz

Sohlman/ATA
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 8 febr.		19 61.
N:o 37	☒ BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	☒ GR	MÅL

Cabinet

Stockholm

Exp. 8.2.1961 kl. 12.25
Ria

Dnr 37. För Åström. Trots försök frigöra sig för
kunde vederbörande som idag engagerad sammanträdde först
9 dennes.

Sohlman

AMBASSADE ROYALE DE SUÈDE

Moskva den 16 februari 1961.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

Efter mitt samtal om R.W. med min akademiske bekante varom jag inberättat i särskild ordning, har intet förekommit i saken här ute, som kommit till vår kännedom. Själv har jag trott det vara bäst att avvakta något innan jag på nytt tager kontakt med vederbörande. Dels har ju Chrustjov först i söndags återkommit till Moskva, dels har det förefallit mig att det just nu under den intensiva kampanjen mot Hammarskjöld ej vore särskilt opportunt att göra påminnelse hos den till temperamentet något häftige regeringschefen. Jag har också på känn att saken nu är föremål för ingående överväganden - annars hade man nog utan vi-

Utrikesminister Östen Undén
Stockholm

dare avvisat min underhandsframställning. De för en dylik omprövning erforderliga upplysningarna ha ryssarna dessutom fått via mig. Jag måste nämligen erkänna, att jag, därtill något pressad av min bekante, nämnde både Nanna Svartz och Myasnikovs namn liksom vad förevarit dem emellan rörande R.W. I annat fall tror jag att min framställning ej haft alls samma verkan som den nu onekligen fick. Dessutom befarade jag att ryssarna kunde genom ett i hast avgivet negativt svar till mig låsa sig i onödan. Trots allt kan man nämligen ej vara helt säker på att de i tid skulle erhålla de för det nya lägets bedömande erforderliga uppgifterna genom sitt underrättelseväsende. Vidare trodde jag att det kunde vara till vår fördel att de redan från början finge klart för sig att vi verkligen sitta inne med tillförlitliga informationer. Å andra sidan ansåg jag mitt samvete fredat i förhållande till Nanna Svartz eftersom jag icke sade något mer än

vad ryssarna förr eller senare skulle ha kunnat
själva inhämta på egen hand.

(Rolf Sohlman)

16 .2.61

Broder,

Just innan kuriren packas har min akademiske bekante ringt mig och bjudit mig på lunch imorgon fredag. Den ton han anslog i telefon lät icke uppmuntrande . Mitt handbrev av dagens datum åberopas. Jag ber i övrigt få återkomma i särskild ordning.

Rolf Sohlman

Utrikesminister Östen Unden

Stockholm

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 17 febr. 1961.

N:o

BUD

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Chiffre R.

Cabinet

Stockholm

*Exp. 17.2.61 kl. 2240
Ric*

Dnr 46. Löses av Salwing, Personligt för

x) - efter omnämnan-
de Sveriges stöd Ham-
marskjöld på högsta
ort här väckt
starkt ogillande
och sagt man där
ansåge vi låge ba-
kom antisovje-
tiska tendenser-
ma Finland ~~finri-~~
kespolitiska oron
något jag katego-
riskt förnekade f-

Excellensen. Vederbörande idag/förklarar sig efter
ingående undersökningar ha fastställt Svartz missför-
stått samtalet Myasnikov i avseende å RW. M. hade ald-
rig sagt sig känna till RW:s fall och hade aldrig själv
haft en sådan patient eller vetat var RW befunne sig.
I övrigt bekräftade Myasnikov i det hela Svartz utsagor
och betonade särskilt han ~~han~~ hänvisat MID. Om Svartz
utsago riktig, vilket jag givetvis vidhöll, varför hade
hon som läkare ej besökt RW, ja, ej ens frågat om hans
sjukdom, behandling etc. Min sagesman läste upp resumé
sovjetsvaret 1957 av vilken framgick RW död. Då jag
påpekade noten ej uttalat sig så kategoriskt, förklarade
vederbörande "han dött 1947" vilket jag sade innebär nå-
got annat än att den slutsatsen måste dragas han död.
Jag konstaterade tvenne olika utsagor föreläge av sam-
talet ifråga och sade mig å titre personer anse saken
bäst kunde klaras upp vid nytt samtal mellan professo-
rerna. Detta vore svarade vederbörande en ny fråga
varom han ej kunde yttra sig. Svartz brev till Myasjni-
kov hade ej tolkats som innebärande önskan ytterligare
tala om RW. Personligen såge min sagesman dock intet
hinder emot att Svartz hitkomme efter överenskommelse
Myasnikov. Officiellt kunde han dock ej uttala sig
härom. Om vi ej trodde på min interlokutörs svar stode
det oss givetvis fritt att upptaga saken på officiell
väg. Svaret komme emellertid att bli detsamma. I
princip erkände han vår rätt och plikt göra allt för at

*6 2 vart från i ned angiv
officiellt ~~hänvisat~~
Det officiella Sverige*

vinna klarhet men tillade "RW är död".

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 17/ 2 19 61 kl. 12.55

Ankom den 17/ 2 19 61 kl. 14.55

Löst den 17/2 1961 kl. 18.35/ATA

Svensk

Moskva

Dnr/8. Sohlman från Belfrage. Statsministern
på avsändarens enträgena hemställan ansett sig böra lova
att med dagens kurir översända brev skall vidarebefordras
Semenov före eventuell démarche. Tela Dina synpunkter.
Brevet bör givetvis av ambassaden blott vidarebefordras
adressaten slutet konvolut icke personligt besök.

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 17 /2 1961 kl. 12.55

Ankom den 17 /2 1961 kl. 14.55

Löst den 17/2 1961 kl. 18.35/ATA

Svensk

Moskva

Dnr/8. Sohlman från Belfrage. Statsministern
på avsändarens enträgna hemställan ansett sig böra lova
att med dagens kurir översända brev skall vidarebefordras
Semenov före eventuell démarche. Tela Dina synpunkter.
Brevet bör givetvis av ambassaden blott vidarebefordras
adressaten slutet konvolut icke personligt besök.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Ryding/ATA
Telegram

Chiffre

Moskva den 18 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Här lämnat i Söndag

Dnr 48. ✓ Edert ch/8. Belfrage från Sohlman.

Primo. I det efter mitt samtal vårt ch 46 uppkomna läget synes NS:s brev böra vidarebefordras endast efter sådan omformulering att däri återges vad som faktiskt uttalades vid hennes samtal Myasjnikov. Befarar eljest brevvets nuvarande redaktion skulle försvaga vår position sådär den utlagts av mig till min bekante.

Secundo. Om S:s brev ej vidarebefordras bör demarche

högsta ort nu göras. Därvid synes följande böra be-
aktas. Alfa. Om vi vilja få skriftligt svar och und-
vikas ev. risk mest höra talas om Hammarskjöld förefaller
bäst statsministerns brev framlämnas via MID.

Beta skulle däremot olägenheten muntligt svar
resp. ifrågavarande risk ej tillmätas större vikt synes
personlig kontakt Chrustjov böra tagas. Viss tid kan
dock förflyta innan jag får företräde.

Tertio. Tacksam instruktioner.

Sohlman

KYMIING/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 18 febr. 1961.

N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 48. ✓ Edert ch/8. Belfrage från Sohlman.

Primo. I det efter mitt samtal vårt ch 46 uppkomna läget synes NS:s brev böra vidarebefordras endast efter sådan omformulering att däri återges vad som faktiskt uttalades vid hennes samtal Myasjniköv. Befarar eljest brevet nuvarande redaktion skulle försvaga vår position sådan den utlagts av mig till min bekante.

Secundo. Om S:s brev ej vidarebefordras bör demarche

högsta ort nu göras. Därvid synes följande böra beaktas. Alfa. Om vi vilja få skriftligt svar och undvikas ev. risk mest höra talas om Hammarskjöld förefaller bäst statsministerns brev framlämnas via MID.

Beta skulle däremot olägenheten muntligt svar resp. ifrågavarande risk ej tillmätas större vikt synes personlig kontakt Chrustjov böra tagas. Viss tid kan dock förflyta innan jag får företräde.

Tertio. Tacksam instruktioner.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 19/2 1961 kl.

Ankom den 19/2 19 kl.

Löst den 20/2 1961 kl. 10.10/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 19. Stats- och utrikesministrarna, som i
Köpenhamn, erhållit del Edert 48 önskar att Skdlons
brev genast vidarebefordras till Semenov.

Cabinet

Coll:

Avskrift.

Professor Nanna Svartz
Stockholm
Brahegatan 27

d. 30 Januar 1961.

g. Svartz
24/2-61

H. Deput. Minister Semenov
Auswärtiges Amt
Moskva.

Sehr verehrter Herr Minister,

Sie erinnern sich vielleicht, dass ich die letzten drei Jahren des Dienstes Ambassadeur Alexandra Kollontays als Ambassaden-Chef in Schweden, ihr Arzt war. Ich hatte während dieser Zeit das grosse Vorrecht viele Diskussionen über die Krankheit Ambassadeur Kollontays mit Ihnen zu haben.

Ich bin die vorige Woche in Moskva gewesen um in einem Kongresse der Rheumatologie teilzunehmen. Der Kongress, welcher von Professor Nesterov arrangiert war, ist äusserst interessant gewesen und hat einen Riesenerfolg gehabt. Während dieser Tagen habe ich mir sehr oft überlegen, ob es mir möglich sein könne, etwas mehr Klarheit in eine spezielle Frage zu bringen. Ich bitte Sie um gefällige Entschuldigung, dass ich mich jetzt in dieser Frage an Sie wende. Ich habe versucht Ihnen zu telephonieren, aber Sie sind dann leider nicht in dem Auswärtigen Amte gewesen. - Es gilt Raoul Wallenberg.

In Moskva habe ich zu meiner Freude viele Freunde, unter anderen die Herren Professoren Myasnikov und Danischevsky. Letzten Freitag, den 27sten Januar, habe ich ihr Therapeutische Forschungsinstitut

besucht und die ganz ausgezeichneten Laboratorien gesehen. Nach der Demonstration der Arterioscleroseversuchen u.a., habe ich die Herren Kollegen zufragen gewagt, ob sie glaubten, dass ich etwas tun könne um grössere Klarheit betreffs des Schicksals Attaché Raoul Wallenbergs zu gewinnen. Ich habe auch erzählt, dass ich Sie, Herr Minister, seit 1942 kenne. Die Kollegen haben mir geraten, mich an Sie zu wenden.

Zuerst muss ich folgendes erzählen. Die Mutter Wallenbergs, die nunmehr mit dem Oberdirektor Fredrik von Dardel, der etwa 12 Jahren administrativer Chef des Karolinischen Krankenhauses gewesen ist, verheiratet ist, ist meine Patientin seit mehreren Jahren. Sie ist 70 Jahre alt und ist in schlechtem Zustand. Sie ist schlaflos, sehr nervös und ist äusserst mager geworden. Sie redet mit allen Menschen, sie trifft, über ihren Sohn Raoul und fragt, ob sie ihr nicht helfen können ihn nach Schweden zurückzuführen. In dieser Weise hat sie viel Unruhe verursacht. Sehr oft besucht sie auch unseres Auswärtiges Amt. Sie hat sich allmählich viele ausländischen Kontakten geschaffen. Frau von Dardel ist aus verschiedenen Gründen davon überzeugt, dass ihr Sohn noch lebt. - Minister Semenov, wollen Sie nicht der unglückliche Mutter und uns allen helfen aus humanitären Ursachen? Ich kann Ihnen mit vollständiger Sicherheit sagen, dass nicht nur die Familie sondern sämtliche Schweden würden dies ausserordentlich hoch schätzen. Wir würden alle eine tiefe Dankbarkeit an das Präsidium der Sowjet-Union fühlen, wenn es uns informieren wolle, vieweit die neuesten Untersuchungen geführt haben. Wenn Wallenberg auch körperlich oder psychisch schwer krank ist, würden wir äusserst dankbar sein die Möglichkeit zu bekommen ihn in Schweden zu pflegen.

Ich habe heute Audienz bei den Herren Excellenzen Erlander und Undén erhalten. Sie haben die grosse Befriedigung, die sie selbst und sicherlich das ganze schwedische Volk empfinden werden, wenn Wallenberg nach Schweden zurückgeführt werden könne, stark hervorgehoben. Sie waren der Meinung, dass es das beste wäre, wenn Wallenberg hierher

kommen könnte ohne dass es am Anfang an offiziell angekündigt sei. Er könnte mit Ambulanz zu seinem Pflegezimmer unmittelbar geführt werden. Erst wenn er dort isoliert wäre und die Umstände sich stabilisiert hätten, würde man Bericht geben.

Ich hatte mir erlaubt, die Excellenzen den Vorschlag zu tun, dass ich mit der Erlaubnis des Sovjet-Präsidiums Wiederum nach Moskyva reisen könnte und als Arzt Wallenberg abzuholen. Wenn er sehr schwer krank sei, wäre es vielleicht vorteilhaft ihn schlafend zu transportieren.

Minister Semenov, lassen Sie mich betonen, dass die unglückliche Mutter Wallenbergs in hohem Grade Ruhe erfordert. Wenn der Sohn auch in schlechtem Zustand ist, würde es für sie von ungeheurer Bedeutung sein ihn wieder zu sehen und Wahrheit zu bekommen. Ich weiss auch, dass unsere Regierung ihr äusserste tun würde, um zu verhüten, dass Missverständnisse aufstehen würden, sondern überwachen würde, dass alles sich so ruhig wie möglich entwickelte. Die Dankbarkeit an die Sovjet-Union für alle Bemühungen wird sehr tief sein.

Ich bitte Sie, Herr Minister, meine ehrerbietigen Grüssen und meine Dankbarkeit für Ihre grosse Freundlichkeit während der Jahren 1942-1945 zu empfangen.

Ihre ergebene
Nanna Svartz

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Ryding/ATA
Telegram

Moskva den 20 febr. 1961.		
N:o 571	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	CK	MÅL.

Exp. 20.2.61 kl. 16.10

Cabinet
Stockholm

Dnr 51. Edert ch 19. Brevet vidarebefordrat
idag.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 20/2 1961 k122.00

Ankom den 20/2 1961 k124.00

Löst den 21/2 1961 kl. 10.45/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 21. Edra 50 och 51. Ni bör nu omedelbart begära företräde och överlämna brevet från statsministern. Datum bör sättas efter vad Ni anser lämpligt. Om omedelbara reaktionen blir att missförstånd föreligger bör Ni göra förbehåll att svenska regeringen vilken liksom svensk opinion uppenbarligen måste tillmäta uttalanden av en så känd och respekterad vetenskapsman som S. stor betydelse kommer att insistera på fortsatta undersökningar.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 20 2/ 6b 22.00

Ankom den 20 2/ 6b 24.00

Löst den 21/2 1961 kl. 10.45/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 21. Edra 50 och 51. Ni bör nu omedelbart begära företräde och överlämna brevet från statsministern. Datum bör sättas efter vad Ni anser lämpligt. Om omedelbara reaktionen blir att missförstånd föreligger bör Ni göra förbehåll att svenska regeringen vilken liksom svensk opinion uppenbarligen måste tillmäta uttalanden av en så känd och respekterad vetenskapsman som S. stor betydelse kommer att insistera på fortsatta undersökningar.

Cabinet

Coll:

Sohlman/ATA
Telegram

**KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN**

Moskva den 21 febr. 1961.		
N:o	BUD	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

At the office of Ambassador

Dnr 54. (Edert ch 21.

Primo.

Bör jag icke dessutom

begära Svartz i avvaktan resultatet nya undersökningar får hitkomma för fortsatt samtal, särskilt som hon ju i brevet Myasnikov uttryckt önskan härom. Eljest komma ryssarna nog få intrycket Svartz blivit tveksam efter beskedet vårt 4/6.

Secundo.

Brevet daterat 9 dennes samma dag jag sade

vederbörande att jag hade instruktion upptaga saken officiellt men bemyndig^{ad} vila på hanen tills underhandsreaktion erhållits.
Tertio. Begär vid besök protokollechefen MID idag kl. 16 företrädare regeringschefen.

Sohlman

Exh. 21. 2. 1961 kl. 13.45

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 21 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Att lösas av Salwing.

Dnr 54. Edert ch 21. Primo. Bör jag icke dessutom begära Svartz i avvaktan resultatet nya undersökningar får hitkomma för fortsatt samtal, särskilt som hon ju i brevet Myasnikov uttryckt önskan härom. Eljest komma ryssarna nog få intrycket Svartz blivit tveksam efter beskedet vårt

Secundo. Brevet daterat 9 dennes samma dag jag sade vederbörande att jag hade instruktion upptaga saken officiellt men bemyndig vila på hanen tills underhandlereaktion erhållits.

Tertio. Begär vid besök protokollchefen M.D. idag kl. 16 företräde regeringschefen.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 21/2 1961 kl. 18.55

Ankom den 21/2 1961 kl. 22.45

Löst den 21.2.61 kl. /GR

Svensk

Moskva

Dnr 22. D'accord Edert ch 54 primo.
Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 22 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 58. Att lösas av Salwing. För Belfrage.
Enligt här tillämpad praxis offentliggöres regelbundet
meddelande om sändebuds besök hos regeringschefen, varför
det möjligen kan ställa sig svårt undgå dylik publicitet,
särskilt som risken läckage stor. Tacksam besked Edra
önskemål resp. synpunkter på vad vi i förekommande fall
böra föreslå ryssarna säga pressen om ämnet mitt samtäl.

Sohlman

Exp. 22.2.61 At. 9.20
Räs

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 22/2 1961 kl. 12.55

Ankom den 22/2 1961 kl. 14.55

Löst den 22/2 1961 kl. 15.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 24. Ed ch 58. Ni bör i förutsett fall
givetvis icke uttala Eder pressen. Till ryssarna
skulle Ni väl kunna säga att vi till vidare angelägg-
na hålla saken hemlig, ehuru vi måste förbehålla oss
senare publicitet. Ur vår synpunkt skulle vi alltså
föredraga att besöket icke offentliggöres och i vart
fall icke anledningen.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 22 febr. 1961.

N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 58. Att lösas av Salwing. För Belfrage. Enligt här tillämpad praxis offentliggöres regelbundet meddelande om sändebuds besök hos regeringschefen, varför det möjligen kan ställa sig svårt undgå dylik publicitet särskilt som risken läckage stor. Tacksam besked Edra önskemål resp. synpunkter på vad vi i förekommande fall böra föreslå ryssarna säga pressen om ämnet mitt samtal.

Sohlman

Telegram i BUD ohiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsänt den 22/2 1961 kl. 12.55

Ankom den 22 /2 1961 kl. 14.55

Löst den 22/2 1961 kl. 15.30/ATA

Svensk

Moskva

Den 24. Ed och 58. Ni bör i förutsett fall
givetvis inte uttala eder pressen. Till ryssarna
skulle Ni väl kunna säga att vi till vidare angelägg-
na hålla saken hemlig, ehuru vi måste förbehålla oss
senare publicitet. Ur vår synpunkt skulle vi alltså
föredraga att besöket inte offentliggöres och i vart
fall inte anledningen.

Cabinet

Coll:

Sohlman/ATA.

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 22 febr. 19 61.		
N:o	BUD	Bil.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

*Exh. 22.2.61 10.02
ni*

Cabinet

Stockholm

Dnr 59. Vårt 58 se vårt 31 tertio infine.
Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 22 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 59. Vårt 58 se vårt 31 tertio infine.
Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 22 febr.			19 61.
N:o	BUD		BL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

Cabinet

Stockholm

Dnr 60. Att lösas av Salwing. Edert ch 24. Skulle jag ej kunna dels föreslå ingendera parten publicerar utan föregående ~~försestid~~ underrättelse dels, därest ryssarna insistera sedvanligt offentlighöörande om själva besöket, nu meddela dem vad vi i så fall avse säga pressen. Obs f.ö. det skulle vara ägnat begränsa ev. skriverier därest vi redan här på fråga/från kolleger korrespondenter kunde ge någon i förhållande ryssarna rimlig förklaring.

Sohlman

Exp. 22. 1. 61 kl. 12.30
Ra

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 22 febr.		19 61.
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 60. Att lösas av Salwing. Edert ch 24. Skulle jag ej kunna dels föreslå ingendera parten publicerar utan föregående ömsesidig underrättelse dels därest ryssarna insistera sedvanligt offentliggörande om själva besöket nu meddela dem vad vi i så fall avse säga pressen. Obs f.ö. det skulle vara ägnat begränsa ev. skriverier därest vi redan här på fråga från kolleger korrespondenter kunde ge någon i förhållande ryssarna rimlig förklaring.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den	22/2	1961 kl. 19.30
Ankom den	22/2	1961 kl. 21.30
Löst den	22/2	1961 kl. 22.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 26. Ederet ch 60.

Primo. Om ryssarna publicera själva besöket kommer vi tills vidare att inskränka oss till att bekräfta att ett sådant ägt rum och eventuellt tilllägga att det rört ett aktuellt svensk-sovjetiskt spörsmål. På fråga komma vi att meddela att besöket skett på svenskt initiativ.

Secundo. Beträffande offentliggörande av sakfrågan bör inget förslag eller utfästelse göras. Jfr vårt ch 24.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET.

Avsant den 22/2 1961 kl. 19.30

Ankom den 22/2 1961 kl. 21.30

Löst den 22/2 1961 kl. 22.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 26. Edert ch 60.

Primo. Om ryssarna publicera själva besöket kommer vi tills vidare att inskränka oss till att bekräfta att ett sådant ägt rum och eventuellt tillägga att det rör ett aktuellt svensk-sovjetiskt spörsmål. På fråga komma vi att meddela att besöket skett på svenskt initiativ.

Secundo. Beträffande offentliggörande av saken frågan bör inget förslag eller utfästelse göras. Jfr vårt ch 24.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 11/3 1961 kl 19.15

Ankom den 11/3 1961 kl. 21.15

Löst den 12/3 1961 kl. 12.15/ATA.

Svensk

Moskva

Dnr 36. Från Bellfrage. Ambassaden meddelade
lördag förmiddag mycket älskvärda ordalag visum klart
och talade om bra flyg går fredag. Till följd engage-
mang slottet torsdag, konferens. Folksam fredag, middags-
bjudning lördag och måndag patienter hon angelägen om
möjligt icke resa förän tidigast söndag 19 dennes.
Hon tycks varje fall icke kunna resa förrän torsdag 16
dennes. Vi sagt henne vi å och för sig anser önskvårt
hon reser snarast men vill icke alltför starkt pressa
henne. Tacksam genast höra Dina synpunkter.

Cabinet

Coll:

Telegram i **BUD** chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 11/3 1961 kl. 19.15

Ankom den 11/3 1961 kl. 21.15

Löst den 12/3 1961 kl. 12.15/ATA.

Svensk

Moskva

Dnr 36. Från Belfrage. Ambassaden meddelade
lördag förmiddag mycket älskvärda ordalag visum klart
och talade om bra flyg går fredag. Till följd engage-
ment slottet torsdag, konferens Folksam fredag, middags-
bjudning lördag och måndag patienter hon angelägen om
möjligt icke resa förrän tidigast söndag 19 dennes.
Hon tycks varje fall icke kunna resa förrän torsdag 16
dennes. Vi sagt henne vi å och för sig anser önskvärt
hon reser snarast men vill icke ältför starkt pressa
hennes. Tacksam genast höra Dina synpunkter.

Cabinet

Coll:

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 12 mars 1911.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 78. Löses av Salwing. För Belfrage. Edert
chiffer 36. Eftersom ryssarna förordat fredag tror jag
bäst hon ej kommer tidigare. Då lördag här halv arbets-
dag spelar det nog för ryssarna ej större roll om hon
skjuter resan till söndag - allt under förutsättning gi-
vetvis ingen indiskretion.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 12 mars 1961.			
N:o	BUD	BL.	
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

Cabinet

Stockholm

Dnr 78. Löses av Salwing. För Belfrage. Edert
chiffer 36. Eftersom ryssarna förordat fredag tror jag
bäst hon ej kommer tidigare. Då lördag här halv arbets-
dag spelar det nog för ryssarna ej större roll om hon
skjuter resan till söndag - allt under förutsättning gi-
vetvis ingen indiskretion.

Sohlman

Exp. 12.3.1961 hl.

12.45/na

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 15 / 3 1961 kl.16.00
Ankom den 15 / 3 1961 kl.18.00
Löst den 15/3 1961 kl. 18.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 37. För Sohlman från Belfrage.

S. anländer Moskva måndag 20 mars kl. 14.20

Sk 766 från Köpenhamn. Rum beställt Nyman & Schultz

Hotel Berlin. Tacksam någon från ambassaden möter flyg-
platsen.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 15/3 1961 kl. 16.00

Ankom den 15/3 1961 kl. 18.00

Löst den 15/3 1961 kl. 18.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 37. För Sohlman från Belfrage.

S. anländer Moskva måndag 20 mars kl. 14.20

Sk 766 från Köpenhamn. Rum beställt Nyman & Schultz
Hotel Berlin. Tacksam någon från ambassaden möter flyg-
platsen.

Cabinet

Coll:

ang. R.W.

Moskva den 16 mars 1961.			19
HP 80.			2 bil.
<u>Strängt förtroligt.</u>			
N:o			BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	HP	GR. 80	MAL. Ea/RW

Broder,

./.

I anslutning till vårt samtal i Stockholm ber jag härmed få närsluta fotostatisk kopia av den svenska texten, jämte rysk översättning av det muntliga meddelande, som jag den 17 juli 1959 framförde till dåvarande chefen för MID:s skandinaviska avdelning Rodionov.

Rolf Sohlman

*utp. 16. 3. 61
Nia*

Utrikesrådet Sverker Åström,
Utrikesdepartementet.

Moskva den 18 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

29. Löses av Salwing. Personligt för utrikesministern
Tror bäst professorn ånyo tillrådes iakttaga fasthet men
även stor försiktighet då sovjetiska avsikterna alltjämt
oklara. Visserligen betecknade v. utrikesminister Semjonov
mig i går sällskaplig samvaro inför en min kollega som gam-
mal bekant "ja, om jag får säga så, god vän". Detta kan
ju då Semjonov ~~ha~~ får förutsättas informerad à prima vista
synas positivt. Men dock ej uteslutet uttalandet ingår led
här planerad ^{för en} sakligt mindre tillfredsställande taktisk linje.
Läget kan för övrigt ha komplicerats till följd den för mig
hemlighållna bakgrunden affären Fast varom vi sända P.M.
nästa kurir och varom "nummer två i F.S." uppgetts kunna
lämna upplysning. Om jag tidigare känt denna bakgrund skul-
le jag bestämt avrått från att dagens läge och hänsyn känd
fråga ^{indirekt} driva Fasts sak ~~i andra hand~~ till regeringschefen
- i allt fall torde tal från min sida om humanitära synpunk-
ter t.v. ej ha samma effekt på ledande håll här som tidigare.
I övrigt synes mig oklokt utnyttja civila sjöfarten för dyli-
densamma helt främmande syften - även om ryssarna så göra -
och oansvarigt engagera med sprit flickor lättlurade samt fö-
ga diskreta personer för sådant. Min akademiske bekantes ta-
om att han skulle kunna visa mig långa listor svenska agen-
ter, ofta verksamma även för anglosachsarna, samt hans ak-
tualisering samband Fast av fallet Lybin vilken väl i allt
fall tidigare sovjetisk agent, förefaller numera mera begrip-
ligt Särskilt som Fast sagt sig ha träffat något slags
pactum turpe med MVD synes mig motiverat han höres även av
andra än förevarande sammanhang direkt överordnade, däri in-
begripet Lindahl. Under inga omständigheter bör han ~~med~~
återvända Sovjet, oaktat vad MVD officeren förklarade vid
Fasts överlämnande Tunberg.

Sohlman

1 på Fast
som MVD

Moskva den 18 mars 1961.		
N:o	BUD <i>ER</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

*Exp 18. 3. 61 kl. 18.20
Ria*

29. Löses av Salwing. Personligt för utrikesministe
Tror bäst professorn ånyo tillrådes iakttaga fasthet men
även stor försiktighet då sovjetiska avsikterna alltjämt
oklara. Visserligen betecknade v. utrikesminister Semjonov
mig i går sällskaplig samvaro inför en min kollega som gam-
mal bekant "ja, om jag får säga så, god vän". Detta kan
ju då Semjonov ~~ja~~ får förutsättas informerad à prima vista
synas positivt. Men dock ej uteslutet uttalandet ingår led
här planerad sakligt ^{liksom} mindre tillfredsställande taktisk linj
Läget kan för övrigt ha komplicerats till följd den för mi
hemlighållna bakgrunden affären Fast. varom vi sända P.M.
nästa kurir och varom "nummer två i F.S." uppgetts kunna
lämna upplysning. Om jag tidigare känt denna bakgrund skul-
le jag bestämt avrätt från att dagens läge och hänsyn känd
fråga ^{indirekt} driva Fasts sak i ~~andra~~ hand till regeringschefen
- i allt fall torde tal från min sida om humanitära synpunk-
ter t.v. ej ha samma effekt på ledande ~~här~~ här som tidigare
I övrigt synes mig oklokt utnyttja civila sjöfarten för dyl
densamma helt främmande syften - även om ryssarna så göra
och oansvarigt engagera med sprit flickor lättlurade samt f
ga diskreta personer för sådant. Min akademiske bekantes t
om att han skulle kunna visa mig långa listor svenska agen-
ter, ofta verksamma även för anglosachsarna, samt hans ak-
tualisering samband Fast av fallet Lybin vilken väl i allt
fall tidigare sovjetisk agent förefaller numera mera begrip-
lig. Särskilt som Fast sagt sig ha träffat något slags
pactum turpe med MVD synes mig motiverat han höres även av
andra än förevarande sammanhang direkt överordnade, däri in
begripet Lindahl. Under inga omständigheter bör han ~~hedgas~~
återvända Sovjet, oaktat vad MVD officeren förklarade vid
Fasts överlämnande Tunberg.

*På ante som
skett*

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 19 /3 1961 kl. 21.15

Ankom den 19 /3 1961 kl. 23.15

Löst den 20/3 1961 kl. 10.30/ATA.

Svensk

Moskva

Dnr 39.. Från Belfrage.

Primo. S. anländer Moskva med Sk 766 kl. 12.30 måndagen 20 mars. Vi utgår från att beskickningsmedlem möter henne, tar henne till hotellet och hjälper henne med telefonering m.m. Om Intourist-bilen också möter kan den väl ta hennes bagage. Hon vore nog tacksam få kontakt med Dig redan måndag och kanske få äta middag hos Er.

Secundo. Den i Edert chiffer 79 antydda bakgrunden är för oss på UD komplett okänd. Tacksam Du omedelbart talar vem som lämnat uppgifterna.

Coll:

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsänt den 19 / 3 1961 kl. 21.15
Ankom den 19 / 3 1961 kl. 23.15
Löst den 20/3 1961 kl. 10.30/ATA.

Svensk

Moskva.

Dnr 39. Från Belfrage.

Primo. S. anländer Moskva med Sk 766 kl. 12.30 måndagen 20 mars. Vi utgår från att beskickningsmedlem möter henne, tar henne till hotellet och hjälper henne med telefonering m.m. Om Intourist-bilen också möter kan den väl ta hennes bagage. Hon vore nog tacksam få kontakt med Dig redan måndag och kanske få äta middag hos Er.

Secundo. Den i Edert chiffer 79 antydda bakgrunden är för oss på UD komplett okänd. Tacksam Du omedelbart tellar vem som lämnat uppgifterna.

Coll:

Cabinet

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 20 mars			19 61.
N:o	BUD		BL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

*Exp. 20. 9. 6 / 40. 12.35
Nis*

Cabinet

Stockholm

Dnr 80. För Belfrage. Edert ch 39 secundo.
Fast själv.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 20 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 80. För Belfrage. Edert ch 39 secundo.
Fast själv.

Sohlman

Exp. 20. 3. 61 kl. 12.35
Nia

Moskva den 23 februari 196119		
~~Personligt och strängt förtroligt.~~		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

Vårt tankeutbyte i publiceringsfrågan återopas. För att det ej skall föreligga någon risk för missförstånd vill jag nedan sammanfatta Dina instruktioner såsom vi uppfattat dem.

Primo. Vi söka få ryssarna att i mitt fall frångå sin under senare år tillämpade praxis att offentliggöra det faktum att regeringschefen mottagit ett främmande sändebud.

Secundo. Skulle detta ej lyckas komma vi här på beskickningen på förfrågningar från pressen endast svara att meddelandet om själva besöket som sådant är riktigt men i övrigt hänvisa till UD. Frågor från kollegor besvara vi förtroligt med en förklaring att det gällt en svensk-sovjetisk angelägenhet, men att vi äro förhindrade lämna ytterligare upplysningar.

Som Du säkert förstått var det aldrig min mening att träffa något slags överenskommelse med ryssarna i publiceringsfrågan utöver ett ömsesidigt arrangement innebärande att underrättelse skall på förhand lämnas om och när endera parten aktade offentliggöra ett meddelande i saken. Detta av tvenne skäl. Dels föredraga ju ryssarna som regel reciprocitet, varför det skulle blivit lättare att, därest de mot förmodan insisterade därpå, få dem att avstå från sedvan lig

Kabinettssekreteraren Leif Belfrage,
Utrikesdepartementet.

publicitet. Men dessutom har ju den allmänna publiceringsfrågan - ehuru i förbigående - upptagits i de svenska stats- och utrikesministrarnas namn i det brev vi för någradagar sedan vidarebefordrade till Semjonov. Något slags diskussion med ryssarna utöver ovan nämnda förklaring hade jag alltså ej tänkt ifrågasätta. Tvärtom hade jag trott att ett enkelt meddelande från vår sida om våra avsikter skulle kunna vara ett sätt att förebygga en sådan.

Rolf Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 24 febr. 1961		
N:o	BUD 92	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Exp. 24. 1. 61 kl. 18.10
Nia

Dnr 65. Löses av Salving. Personligt för Excellensen. Min akademiske bekante hemställde 23 dennes få träffa mig snarast för dels meddelande dels fråga. Då han infann sig beskickningen förklarade han sig ha trott jag skulle deltaga resa Kaukasus. Jag svarade att detta omöjligt eftersom Chrustjov ej ännu mottagit mig i för sagesmannen bekant ärende. Denne frågade "men när jag ringde i förmiddags hade ni ej ännu meddelat MID om ert uteblivande" något jag bekräftade, varefter sagesmannen förklarade han ej kommit för att tala om ifrågavarande ärende - ett påstående som ej helt övertygade mig. I fortsättningen sade han först på tal om tanken Svartz hitkommer för ytterligare samtal Myasnikov att denne senare nog ej längre beredd taga henne i handen. Sedan jag uttalat min förvåning då mig bekant de haft goda kollegiala förbindelser sade vederbörande "ja, i Stockholm tror man givetvis på Svartz" vilket jag bekräftade. "Men tror ni verkligen också personligen?" "Den sc talat med henne och känner henne måste tro på vad hon säger", svarade jag. Men det är egendomligt att hon varken velat besöka eller hemställt om diagnos på den sjuke, återtog min sagesman varefter han antydde något om "^{provokation} sabotage" och om att vetenskapsmän ibland så naiva". Jag konstaterade att något sådant uteslutet för Svartz del. Under alla förhållanden erhåller Ni samma svar på er nya framställning, påstod han. Jag sade mig hoppas så ej skulle bli fallet då enligt vår mening förutsättningar nu föreligger för klarläggande en fråga som tungt belastat och belastar våra förbindelser". "Under äro tyvärr uteslutna", genmälde sagesmannen, "eftersom R.W. är död".

Secundo. Jag förklarade vi i dagens läge helst skulle se meddelande om mitt besök hos regeringschefen ej offent-

liggjordes, vilket sagesmannen sade sig förstå.

Tertio. Kan ej befria mig från intrycket veder-
börande ville känna mig på pulsen avseende Svartz utsago
- trots vad inberättas värt. ch. 66

Sohlman

Moskva den 24 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Exp. 24.1.61 kl. 18.10
Ria

Dnr 65. Löses av Salving. Personligt för Excellensen. Min akademiske bekante hemställde 23 dennes få träffa mig snarast för dels meddelande dels fråga. Då han infann sig beskickningen förklarade han sig ha trott jag skulle deltaga resa Kaukasus. Jag svarade att detta omöjligt eftersom Chrustjov ej ännu mottagit mig i för sagesmannen bekant ärende. Denne frågade "men när jag ringde i förmiddags hade ni ej ännu meddelat MID om ert uteblivande" något jag bekräftade, varefter sagesmannen förklarade han ej kommit för att tala om ifrågavarande ärende - ett påstående som ej helt övertygade mig. I fortsättningen sade han först på tal om tanken Svartz hitkommer för ytterligare samtal Myasnikov att denne senare nog ej längre beredd taga henne i handen. Sedan jag uttalat min förvåning då mig bekant de haft goda kollegiala förbindelser sade vederbörande "ja, i Stockholm tror man givetvis på Svartz" vilket jag bekräftade. "Men tror ni verkligen också personligen?" "Den som talat med henne och känner henne måste tro på vad hon säger", svarade jag. Men det är egendomligt att hon varken velat besöka eller hemställt om diagnos på den sjuke, återtog min sagesman varefter han antydde något om ^{provokation} sabotage och om att vetenskapsmän ibland så naiva". Jag konstaterade att något sådant uteslutet för Svartz del. Under alla förhållanden erhåller Ni samma svar på er nya framställning, påstod han. Jag sade mig hoppas så ej skulle bli fallet då enligt vår mening förutsättningar nu föreligger för klarläggande en fråga som tungt belastat och belastar våra förbindelser". "Under äro tyvärr uteslutna", genmålde sagesmannen, "eftersom R.W. är död".

Secundo. Jag förklarade vi i dagens läge helst skulle se meddelande om mitt besök hos regeringschefen ej offent-

liggjordes, vilket sagesmannen sade sig förstå.

Tertio. Kan ej befria mig från intrycket veder-
börande ville känna mig på pulsen avseende Svartz utsago
- trots vad inberättat ⁴vart ch 66

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 24 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet Stockholm

Exp. 24. 2. 61 kl. 18.20
Nia

Dnr 69. Löses av Salwing. Vårt ch 65. Mid
meddelat Chrustjov mottager mig f.m. 25 dennes.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 24 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet
Stockholm

*Exp. 24. 2. 61 kl. 18.10
Nä*

Dnr 69. Löses av Salwing. Vårt ch 65. Mid
meddelat Chrustjov mottager mig f.m. 25 dennes.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 24 / 2 1961 kl. 17.20
Ankom den 24 / 2 1961 kl. 19.20
Löst den 25/2 1961 kl. 9.45/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 28. Gousev begärt att få besöka stats-
ministern lördag 25 dennes. Besöket äger rum kl. 10.
Cabinet

Coll:

Telegram i **BUD** chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET
Avsant den 24 / 2 19 61 kl. 17.20
Ankom den 24 / 2 19 61 kl. 19.20
Löst den 25/2 1961 kl. 9.45/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 28. Gousev begärt att få besöka stats-
ministern lördag 25 dennes. Besöket äger rum kl. 10.
Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 25 febr 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr. 21.

Löses av Salwing. Edert ch 28.
Möjligen sker besöket för överlämnande personligt bud-
skap Chrustjov/Kongo vilket lär ha tillställts ett
antal regeringschefer. Oberoende om så fallet synes
böra övervägas lämpligheten statsministern överlämnar
avskrift hans eget brev Chrustjov rörande R.W. med
betonande den vikt vi fästa vid saken.

Sohlman

8 yrs. 25: r. 61 kl. 11.00
Nils

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 25 febr. 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 25. 2. 61 kl. 11.00
Nia

Cabinet

Stockholm

Dnr. 2/. Köses av Salwing. Edert ch 28.

Möjligen sker besöket för överlämnande personligt bud-
skap Chrustjov Kongö vilket lär ha tillställts ett
antal regeringschefer. Oberoende om så fallet synes
böra övervägas lämpligheten statsministern överlämnar
avskrift hans eget brev Chrustjov rörande R.W. med
betonande den vikt vi fästa vid saken.

Sohlman

Stockholm den 9 februari 1961.

*Övml. nr. Amb. J. Johansson
25/2-61*

Ärade Herr Ministerpresident,

Som Ni säkert erinrar Eder, samtalade vi under mitt besök i Moskva våren 1956 om den i Budapest vid krigets slut försvunne svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Jag framhöll, att frågan om Wallenbergs öde i hög grad sysselsatte den svenska opinionen och att svenska regeringen önskade göra allt som stod i dess makt för att bringa klarhet över hans öde. Från sovjetisk sida lovade man företaga undersökningar och förklarade, att Wallenberg om han befunne sig i Sovjetunionen givetvis skulle få hemresa. Vi fick år 1957 meddelande om undersökningarnas dittillsvarande resultat. Från svensk sida förklarades vid ett senare tillfälle, att svenska regeringen förbehöll sig att ställa till förfogande det ytterligare material rörande Wallenberg, som av svenska regeringen bedömdes vara av betydelse för fortsatta undersökningar i Sovjetunionen.

Jag vill nu meddela Eder, att jag av en svensk läkare, professor Nanna Svartz, som i slutet av januari 1961 besökte Moskva för att där på inbjudan föreläsa om sina forskningsresultat, mottagit den informationen, att Wallenberg då var i livet och att han befann sig på ett sinnessjukhus i Moskva. Hans hälsotillstånd var icke gott. Fru Svartz erhöll informationen från en interna-

Hans Excellens Herr N.S. Chrustjev,
Ordförande i De Socialistiska Rådsrepublikernas Unions Ministerråd,
M o s k v a .

tionellt känd, framstående representant för den sovjetiska läkarvetenskapen.

Utrikesminister Undén och jag har resonerat om det lämpliga förfaringssättet för att överföra Wallenberg till Sverige. Vi har kommit fram till att det bästa vore om någon svensk läkare omedelbart finge resa ut till Moskva och tillsammans med sina sovjetiska kollegor bestämma om transportsätt, läkarvård m.m.

Med största högaktning

Tage Erlander

Стокгольм 7 февраля 1961 г.

Уважаемый Господин Председатель Совета Министров,

Как Вы наверно помните, во время моего визита в Москву весной 1956 г. мы с Вами говорили об исчезнувшем в Будапеште в конце войны шведском дипломате Рауле Валленберге. Я подчеркнул, что вопрос о судьбе Валленберга в высокой степени занимает шведскую общественность и что шведское правительство желает сделать всё, что в его силах, чтобы внести ясность в вопрос о его судьбе. С советской стороны обещали произвести расследования и заявили, что Валленберг, если он находился бы в Советском Союзе, разумеется, получит возможность выехать домой. В 1957 г. мы получили сообщение о полученных до тех пор результатах расследований. С шведской стороны, позднее, было заявлено, что шведское правительство оставляет за собой право предоставить дальнейшие материалы относительно Валленберга, которые, по мнению шведского правительства, могли бы иметь значение для дальнейших расследований в Советском Союзе.

Теперь я хочу сообщить Вам, что от одного шведского врача, профессора Нанны Сварц, которая в конце января 1961 г. посетила Москву с целью, по приглашению, прочитать лекцию о результатах своих научных исследований, я получил информацию о том, что Валленберг тогда был жив и что он находился в психиатрической больнице в Москве. Его состояние здоровья было нехорошее. Г-жа Сварц получила эту информацию от одного всемирно известного, выдающегося представителя советской медицинской науки.

Министр иностранных дел Унден и я обсуждали наилучший способ для возвращения Валленберга в Швецию. Мы пришли к выводу, что лучше всего было бы, если какой-либо шведский врач немедленно мог бы поехать в Москву и вместе с своими советскими коллегами решить вопрос с способом переправки, о врачебном уходе и т. д.

С самым высоким уважением

Таге Эрнандер

Sollman Antikvariat mit Färdur und
Chund: 25/2-61

Förläggning
Ej klagas.
Vad liden so mig.
Ej på sitt. U. S. klagas.
Pens. förläggning.

Mytt iakt
Sånt. skil.

Försting att tillagga
Till. kalla klagas
So. vakt. utta klagas
Blank sig i reakt. klagas.

Försting att fin. in. dyktig
skad.
Markus.

Om mig ej
Ej Guds reaktig. Anders uppges.
Guds förbuden.

Guds förb. Lunge skafis utlagas &
Tills uppges. Her vinn del sig

an frig. nupsting myll -
Vangin - og mænnska
uppskipti. Andrið segir þu
fraga. Þetta er lík. til
problem. Þu finnst.
villinnandi segja.

Moskva den 25 febr. 1961.		
N:o	BUD 125	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 25.2.61 kl. 18.30
Nä

Dnr 72. Att lösas av Salwing. Brådskande. Personligt för Excellensen.

Primo. Sedan jag lämnat brevet och Chrustjov skurit upp kuvertet frågade han vad det hela gällde. Jag svarade RW varpå Chrustjov genmålde att om ni igen taga upp detta spörsmål skulle jag lika gärna kunna fråga varför Carl XII angrep Peter I. Vad vore förklaringen till svenska regeringens handlingssätt? Vilka motiv vore härvid vägledande för densamma? Goda kunde de ej vara. MID hade handlagt saken och Chrustjov hade personligen även vid samtal med mig lämnat besked. Jag svarade att svenska regeringen endast leddes av önskan att vinna klarhet i en fråga som belastat och belastade våra förbindelser. Vi hade förbehållit oss att återkomma om något nytt framkomme. Sedan nu ett viktigt nytt faktum föreläge gjorde vi så i förhoppning att frågan skulle lösas. Chrustjov svarade att han inte hade något nytt och att andra särskilda skäl måste föreligga för den svenska framställningen. Jag hänvisade till statsministerns brev och bad honom taga del därav, vilket han likväl ej gjorde. Chrustjov fortsatte att han icke hade något att tillägga. Dock ville han upprepa att den svenska framställningen vore en del av det kalla kriget som svenska regeringen med hänsyn till sin neutrala politik bort hålla sig utanför. Sverige blandade nu sin röst i den mest reaktionära kören. Jag svarade att vår framställning intet hade att göra med dylika i vårt fall helt obefintliga strävanden. Vad vi önskade vore endast klarhet rörande RW och detta i våra förbindelsers intresse. Chrustjov fortsatte med ilsken min "stör mig ej med dylika frågor som ej bottna i goda vänskapliga avsikter

utan fullfölja andra uppsåt". Sedan jag förnekat detta fortsatte Chrustjov att "vi här önska goda förbindelser med Sverige. Därför mottog jag Eder trots att jag just nu är strängt upptagen. Nu visar det sig att Ni upptager en fråga där uttömmande besked redan lämnats och där jag ej har något nytt". Jag genmälde att man svensk sida måste fästa stor betydelse vid de upplysningar som nu föreligger och att jag därför måste förbehålla rätt för regeringen att återkomma med begäran om ytterligare undersökningar. Ni vet, genmälde Chrustjov, att vi människor äro uppriktiga och att jag gett Er en uppriktig fullständig förklaring. Ändå reses detta problem ^{gen om den} på nytt och på nytt och ni som känner våra förhållanden kommer och besvarar mig. Rätt att återkomma ha ni självfallet men vi ha - "jag säger det för tredje gången" - redan givit uttömmande svar. Härefter reste sig Chrustjov och tog avsked. När jag skakade den närvarande Kuznetzovs hand erinrade jag honom om vårt före samtalet till honom framförda önskemål om ingen publicitet nu om besöket. Han frågade Chrustjov som sade sig vara d'accord. Härvid gjorde han likväl ej den reservation jag själv tidigare framfört om senare publicitet. Då Chrustjov demonstrativt satte sig att arbeta efter vi tagit avsked ansåg jag mig icke böra besvara honom därmed.

Secundo. Av Chrustjovs allt annat än vänliga min när jag kom in fick jag intrycket saken dryftats på förhand och att man beslutat dylik negativ linje. Vid utgående mötte jag Furtzeva, som ^{vänt} ~~alekvärdenheten~~ själv var på ingående. Chrustjov hade tydligen avsett just 15 minuter för vårt samtal. Som tolk fungerade Alexandrov.

Tertio. Med ^{beklagande} nordiska statsministrarnas förklaring Chrustjov besöket, här pågående kampagne mot Hammarskjöld och kring Kongo var ^{tidpunkt} ögonblicket säkerligen minst sagt ^{gynnsamt} olyckligt för vår framställning. Denna sattes här, som framgick Chrustjovs egna uttalande, in det storpolitiska sammanhanget, vilket givetvis ej utesluter taktiska beräkningar.

Sohlman

*Intas sediskussion med nedsänt förklaring
"inlet nytt".*

Moskva den 25 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL
	FV	

Cabinet

Stockholm

Dnr 72. Att lösas av Salwing. Brådskanie. Personligt för Excellensen.

6 jan 61

Primo. Sedan jag lämnat brevet och Chrustjov skurit upp kuvertet frågade han vad det hela gällde. Jag svarade RW varpå Chrustjov genmålde att om ni igen taga upp detta spörsmål skulle jag lika gärna kunna fråga varför Carl XII angrep Peter I. Vad vore förklaringen till svenska regeringens handlingssätt? Vilka motiv vore härvid vägledande för densamma? Goda kunde de ej vara. MID hade handlagt saken och Chrustjov hade personligen även vid samtal med mig lämnat besked. Jag svarade att svenska regeringen endast leddes av önskan att vinna klarhet i en fråga som belastat och belastade våra förbindelser. Vi hade förbehållit oss att återkomma om något nytt framkomme. Sedan nu ett viktigt nytt faktum föreläge gjorde vi så i förhoppning att frågan skulle lösas. Chrustjov svarade att han inte hade något nytt och att andra särskilda skäl måste föreligga för den svenska framställningen. Jag hänvisade till statsministerns brev och bad honom taga del därav, vilket han likväl ej gjorde. Chrustjov fortsatte att han icke hade något att tillägga. Dock ville han upprepa att den svenska framställningen vore en del av det kalla kriget som svenska regeringen med hänsyn till sin neutrala politik bort hålla sig utanför. Sverige blandade nu sin röst i den mest reaktionära kören. Jag svarade att vår framställning intet hade att göra med dylika i vårt fall helt obefintliga strävanden. Vad vi önskade vore endast klarhet rörande RW och detta i våra förbindelsers intresse. Chrustjov fortsatte med ilsken min "stör mig ej med dylika frågor som ej bottna i goda vänskapliga avsikter

utan fullfölja andra uppsåt". Sedan jag förnekat detta fortsatte Chrustjov att "vi här önska goda förbindelser med Sverige. Därför mottog jag Eder trots att jag just nu är strängt upptagen. Nu visar det sig att Ni upptager en fråga där uttömmande besked redan lämnats och där jag ej har något nytt". Jag genmälde att man svensk sida måste fästa stor betydelse vid de upplysningar som nu föreligger och att jag därför måste förbehålla rätt för regeringen att återkomma med begäran om ytterligare undersökningar. Ni vet, genmälde Chrustjov, att vi ^{sovjettmänniskor} ~~människor~~ äro uppriktiga och att jag gett Er en uppriktig fullständig förklaring. Ändå reses detta problem på ^{om} nytt och på ^{om igen} ~~nytt~~ och ni som känner våra förhållanden kommer och besvarar mig. Rätt att återkomma ha ni självfallet men vi ha - "jag säger det för tredje gången" - redan givit uttömmande svar. Härefter reste sig Chrustjov och tog avsked. När jag skakade den närvarande Kuznetzovs hand erinrade jag honom om vårt före samtalet till honom framförda önskemål om ingen publicitet nu om besöket. Han frågade Chrustjov som sade sig vara d'aceord. Härvid gjorde han likväl ej den reservation jag själv tidigare framfört om senare publicitet. Då Chrustjov demonstrativt satte sig att arbeta efter vi ^{jag} tagit avsked ansåg jag mig icke böra besvara honom därmed.

Secundo. Av Chrustjovs allt annat än vänliga min när jag kom in fick jag intrycket saken dryftats på förhand och att man beslutat dylik negativ linje. Vid ~~utgående mötte jag Furtseva~~ ^{besök} som ~~älskvardheten~~ ^{väkt} själv var på ingående. Chrustjov hade tydligen avsett ¹⁵ just 15 minuter för vårt samtal. Som tolk fungerade Alexandrov.

Tertio. Med beklagande nordiska statsministerns förklaring ~~Chrustjov~~ ^{tidpunkten} Chrustjov besöket, här pågående kampagne mot Hammarskjöld och kring Kongo var ögonblicket säkerligen ~~minst sagt~~ ^{gynnsamt} lyckligt för vår framställning. Denna sättes här, som framgick Chrustjovs egna uttalanden, in det storpolitiska sammanhanget, vilket givetvis ej utesluter taktiska beräkningar.

Sohlman

I utan inlediskussion och med obehagligt förhållande "inlett" ^{nytt}.

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 27/ 2 1961 kl.16.30

Ankom den 27/ 2 1961 kl.18.30

Löst den 27/2 1961 kl. 21.45/ATA

Svensk
Moskva

Dnr 30. Sohlman från Belfrage. Utrikesministern
ber Dig hemresa snarast för konsultation.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 27 / 2 1961 kl. 16.30

Ankom den 27 / 2 1961 kl. 18.30

Löst den 27/2 1961 kl. 21.45/ATA

Svensk
Moskva

Dnr 30. Sohlman från Belfrage. Utrikesministern
ber Dig hemresa snarast för konsultation.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 28 febr. 1961.		
N:o	BUD <i>025</i>	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Ansökande av en avskrivning

28.2.61 kl. 11.05
AC
Dnr 74. Edert ch 30. För Belfrage. Hade själv
tänkt hemställa hemresa dock först slutet veckan då läget
kanske något klarnat genom dels ev. svar från Chrustjov
resp. Semjenov: dels ytterligare reaktion här, d.v.s.
närmast huruvida Sverige kommer att nämnas i kampen
marskjöld. För dagen föreligger endast karikatyrer
dagens Izvestija med bl.a. svensk F.N. soldat. Givetvis
dock beredd flyga 1 eller 2 mars. Tela.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 28 febr. 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Brådsökande. Lös av Salvis.

Dnr 74. Edert ch 30. För Belfrage. Hade själv tänkt hemställa hemresa dock först slutet veckan då läget kanske något klarnat genom dels ev. ^{skriftligt} svar från Chrustjov resp. Semjenovs dels ytterligare reaktion här, d.v.s. närmast huruvida Sverige kommer att nämnas kampanjen Hammarskjöld. För dagen föreligger endast karikatyrer gårdagens Izvestija med bl.a. svensk F.N. soldat. Givetvis dock beredd flyga 1 eller 2 mars. Tela.

Sohlman

*Exp. 28.2.61 kl. 11.05
Nia*

21.3.1961, kl. 10.30.

Professor M. tog genast emot mig. Strax där-
efter kom professor Sp. in i rummet och satte sig mitt
emot mig. Båda föreföll bleka och nervösa. Jag började
med att tala om professor M:s behandlingsmetod med
C-vitamin vid höga kolesterinvärden i blodet och berätt-
tade, att jag redan hunnit pröva metoden i ett par fall
och hos en patient med utmärkt resultat. Efter någon
minut avbröts jag av M., som sade: "Ni är ju här för
personliga ärenden. Hur har det gått?" Jag berättade
att intet av betydelse inträffat. Jag frågade om M.
haft svårigheter på grund av vårt januari-samtal. "Ja,
inte så alldeles lätt," svarade han. "Chrustjov är" böse"
för vad som stått i ett brev till honom." M. fortsatte:
"Jag vet ingenting i denna sak och jag råder Er att
vända Er till Sem. Han är hemma." S: "Kan jag gö-
ra ytterligare något", varpå jag fick adress till che-
fen för Röda korset, men Sp. rådde mig att först gå
till Sem. Jag frågade om jag kunde se W. "Det av-
görs på högre ort", sade M. M. upprepade nu att han
inte visste någonting i saken, varpå jag med en menan-
de min sade: "Åh, jag förstår", varpå M. såg mycket
besvärad ut och sade: "Man får inte tala här med kolle-
ger om annat än vetenskap, konst. Ni förstår detta är
en mycket komplicerad fråga. Det är också en verkligt
stor politisk fråga". Det blev en pinsam tystnad,
varpå jag sade att jag förstod hur saken låg till för
M., men jag bad honom att han ändå skulle hjälpa mig
att få kontakt med Sem. Han sade, att detta borde
ske via svenske ambassadören. "Kommer Ni att stanna
ett par veckor här?" Jag svarade: "Ja, om det behövs."

Jag sade, att hemsändandet av W. nu skulle kunna ske
mycket lugnt. På längden går det inte att hålla en
sådan här sak hemlig. Affären kommer i så fall tyvärr
säkerligen att få mycket större proportioner från vår
sida. M. sade nu: "Jag har talat med S., mera kan jag
inte göra. Nu får Ni själv ta kontakt med honom".

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 21 mars 1961.		
N:o	BUD.	BIL.
INK. D. N:o		Professor Svartz vidit
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Exp. 21.3.61 kl. 18.15
Ria

Dnr 84. Att lösas av Salwing. Personligt för utrikesministern.

Svartz som 21 f.m. mottagit Mjashnikov samt kände ²⁴ järnspecialisten Speransky ensamma frapperad deras blekhet, nervositet. På fråga bekräftade den förre han nu haft stora svårigheter. M. sade nästan omedelbart Svartz ju hitkommit för personligt samtal därmed klargörande han medveten uppgivna skälen för besöket ej de väsentliga. M. förklarade sig intet känna till om R.W. vartill Svartz med talande minspel insköt "ja, jag förstår". M. tillade maliciöst man här i landet ej bemyndigad tala om annat än vetenskap och konst, varvid Speransky fick häftigt hostanfall. M. förklarade med livliga gester R.W. ju stor politisk fråga som vida utanför hans egen kompetens. Svartz frågat vad R.W. då skulle kunna ha låtit komma sig till last utan att erhålla svar. M. endast hävdad jag informerad frågans läge. På fråga om hon kunde få besöka R.W. svarade M. att detta måste avgöras högre ort tillfogande "om han icke är död". M. tillrådde Svartz genom mig söka kontakt v. utrikesministern Semjonov, varför vi redan hemställt om tid för henne under återopande gammal bekantskap. M. förklarat sig vänta att Svartz stannar ytterligare 14 dagar och att hon välkommen hans institut efter telefonpåringning. Jag tillrådde Svartz för Semjonov vidhålla sin uppfattning om samtalet slutet januari med M. och ge honom fullständig recit därav. Svartz dock härvid i viss samvetsnöd då hon befarar därigenom kunna medverka knäcka M. utan att vinna något för R.W. Jag framhållit man här sä

kerligen redan medveten om vad M. sagt. Däremot har jag
särskilt i dagens läge avrätt försök till klandestint sam-
manträffande med M.⁵⁸ som direkt riskfyllt för denne och utan
större nytta för R.W.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 21 mars 1961.		
N:o	BUD.	BIL.
INK. D. N:o Professor Svartz vidit		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

exp. 21.3.61 kl. 18.15
Ria

Dnr 84. Att lösas av Salwing. Personligt för utrikesministern.

Svartz som 21 f.m. mottagit Mjashnikov samt kände ⁴/järnspecialisten Speransky ensamma frapperad deras blekhet, nervositet. På fråga bekräftade den förre han nu haft stora svårigheter. M. sade nästan omedelbart Svartz ju hitkommit för personligt samtal därmed klargörande han medveten uppgivna skälen för besöket ej de väsentliga. M. förklarade sig intet känna till om R.W. vartill Svartz med talande minspel insköt "ja, jag förstår". M. tillade maliciöst man här i landet ej bemyndigad tala om annat än vetenskap och konst, varvid Speransky fick häftigt hostanfall. M. förklarade med livliga gester R.W. ju stor politisk fråga som vida utanför hans egen kompetens. Svartz frågat "vad R.W. då skulle kunna ha låtit komma sig till last utan att erhålla svar. M. endast hävdade jag informerad frågans läge. På fråga om hon kunde få besöka R.W. svarade M. att detta måste avgöras högre ort tillfogande "om han icke är död". M. tillrådde Svartz genom mig söka kontakt v. utrikesministern Semjonov, varför vi redan hemställt om tid för henne under återopande gammal bekantskap. M. förklarat sig vänta att Svartz stannar ytterligare 14 dagar och att hon välkommen hans institut efter telefonpåringning. Jag tillrådde Svartz för Semjonov vidhålla sin uppfattning om samtalet slutet januari med M. och ge honom fullständig recit därav. Svartz dock härvid i viss samvetsnöd då hon befarar därigenom kunna medverka knäcka M. utan att vinna något för R.W. Jag framhållit man här sä

kerligen redan medveten om vad M. sagt. Däremot har jag
särskilt i dagens läge avrått försök till klandestint sam-
manträffande med M.³² som direkt riskfyllt för denne och utan
större nytta för R.W.

Sohlman

SOHLMAN/ATA

AVGÅENDE.

Telegram i chiffer från
UTRINNESDEPARTEMENTETS 61.

Avsant den / 19 kl.

Ankom den / ^{BUD} 19 kl.

Exp: 22.2.61 kl. 12.10
Pia

Cabinet

Stockholm

85. För Belfrage personligen. Vårt 84. MID meddelat Semjonov f.n. sjuk och att därför sammanträffande ej möjligt närmaste dagarna.

Sohlman

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 22 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

85 För Belfrage personligen. Vårt 84, MID meddelat Semjonov f.n. sjuk och att därför sammanträffande ej möjligt närmaste dagarna.

Sohlman

Exp. 22.3.61 kl. 12.10
Aia

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 23 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet
Stockholm

*Exp. 23. 2.61 kl. 12.52
Ria*

Dnr 89. Löses av Salwing. För Utrikesministern.
Vårt ch 85. Oaktat Mjashnikov per telefon 23 mars sagde
S. att Semjonov med vilken M. 22 haft längre samtal
gärna skulle taga emot henne sannolikt som idag har MID
vid vår förnyade förfrågan förklarat Semjonov alltjämt
sjuk. M. likaledes telefon betecknat Semjonov som
"icke mycket sjuk".

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 23 mars 1961		
N:o	BUD <i>102</i>	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 23. 2. 61 kl. 13.52
RL

Dnr 89. Löses av Salwing. För Utrikesministern.
Vårt ch 85. Oaktat Mjashnikov per telefon 23 mars sagt
S. att Semjonov med vilken M. 22 haft längre samtal
gärna skulle taga emot henne sannolikt som idag har MID
vid vår förnyade förfrågan förklarat Semjonov alltjämt
sjuk. M. likaledes telefon betecknat Semjonov som
"icke mycket sjuk".

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 24 mars 1961.

N:o BUD BIL.

INK. D. N:o

AVD.	GR.	MÅL.
------	-----	------

Cabinet

Stockholm

Dnr 9/. Löses av Salwing. För Belfrage. Semjonov
uppges fortfarande sjuk. Jag telefonerat Lunkov vi tack-
samma S. får råka Semjonov så snart han åter tjänst. L.
lovade intressera sig för saken tilläggande Semjonov ofta
sjuk. S. besöker åter M. idag. Denne senast igår på nytt
tillrätt kontakt Semjonov.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 24 mars 1961.		
N:o	BUD	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet.

Stockholm

Dnr Löses av Salwing. För Belfrage. Semjonov uppges fortfarande sjuk. Jag telefonerat Lunkov vi tack-samma S. får råka Semjonov så snart han åter tjänst. L. lovade intressera sig för saken tilläggande Semjonov ofta sjuk. S. besöker åter M. idag. Denne senast igår på nytt tillrätt kontakt Semjonov.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 24 3 19 61 kl. 11.11

Ankom den 24 3 19 61 kl. 13.11

Löst den 24/3 1961 kl. 15.25/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 44. Sohlman från Åström. Hälsa S. vid
tillfälle från dottern som ringde mig torsdag kväll.
Allt står väl till hemma.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD ohiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 24/ 3 1961 kl. 11.11
Ankom den 24/ 3 1961 kl. 13.11
Löst den 24/3 1961 kl. 15.25/ATA

Anders Nil Svensk
Moskva

Ab

Dnr 44. Sohlman från Åström. Hälsa S. vid
tillfälle från dottern som ringde mig torsdag kväll.
Allt står väl till hemma.

Cabinet

0011:

Telegram

x) 23 mars
varit

Moskva den 25 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 25. 2. 61 kl. 13.30
Ria

Dnr 94. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen.

Primo. S. 24^x mars haft 1½ timmes samtal tu man hand med M. vilken förebrädde S. hon för stats- utrikes- ministrarna talat om deras tidigare samtal. Detta innebure brott kollegial diskretionsplikt. M. förnekade ej samtalet men hävdade hans dåliga tyska lett till missförstånd. Han påstod sig ej ha talat med Chrustjov men lät under absolut tystnadslöfte förstå Mikojan som inkopplad skulle förklarat sig intet kunna göra. M. som ånyo hänvisade Semjonov lovade dock till slut söka hjälpa till. Semjonovs sekreterare 25 mars svarat den förre ej ville träffa S. idag och att även måndag "dålig dag". S. ringer emellertid MID ånyo senare idag.

Secundo. Obs. för övrigt att Semjonov antagligen strängt upptagen Laos och förestående Warszawapaktmöte, varigenom antagligen även svårt för honom få tid hos den i går återvände Chrustjov för R.W. ånåb.

Sohlman

Pi fricksammande full

Moskva den 25 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 25.3.61 kl. 13.00
Ria

Dnr *94*. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen. 23

Primo. S. 24 mars haft 1½ timmes samtal tu man hand med M. vilken förebrädde S. hon för stats- utrikes- ministrarna talat om deras tidigare samtal. Detta innebure brott kollegial diskretionsplikt. M. förnekade ej samtalet men hävdade hans dåliga tyska lett till missförstånd. Han påstod sig ej ha talat med Chrustjov men lät under absolut tystnadslöfte förstå Mikojan som inkopplad skulle förklarat sig intet kunna göra. M. som ånyo hänvisade Semjonov lovade dock till slut söka hjälpa till. Semjonovs sekreterare 25 mars svarat den förre ej ville träffa S. idag och att även måndag "dålig dag". S. ringer emellertid MID ånyo senare idag.

Secundo. Obs. för övrigt att Semjonov antagligen strängt upptagen Laos och förestående Warszawapaktmöte, varigenom antagligen även svårt för honom få tid hos den i går återvände Chrustjov. *f. R.W. Sahl*

Sohlman

i förskickande fsk

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 25 mars 19		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

61.

Cabinet
Stockholm

*Exp. 25: 2.61 kl. 12.30
Mä*

Dnr 96. Löses av Salwing. För utrikesminister personligen. Add vårt 94. S. ytterligare berättat sagt S. att Chrustjov "rasande" varför M. ej ville tala med honom. Semjonovs sekreterare vid telefonsamtal kl. 13 förklarar denne har akuta hjärtsmärton

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 25 mars			1961
N:o	BUD		BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

Cabinet

Stockholm

Dnr 96. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen. Add vårt 94. S. ytterligare berättat M. sagt S. att Chrustjov "rasande" varför M. ej ville tala med honom. Semjonovs sekreterare vid telefonsamtal kl. 13 förklarat denne har akuta hjärtsmärter.

Sohlman

Stp. 25. 2. 61 kl. 17.30
Nia

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 25/ 3 19 61 kl. 14.30
Ankom den 25/ 3 19 61 kl. 16.30
Löst den 25/3 1961 kl. 17.30/ATA
Stefan Beckman Ordon 1100 244

X
Stam munnade av att Stam
Svensk

Moskva

Den 45. Ed ch 94.

Primo. När M. talar om hans dåliga tyska lett missförstånd vad hade han då i tankarna enligt S.? *X* Att santalet aldrig avsett R.W.? Eller att R.W. väl i livet men icke mentalt sjuk? Eller något annat?

Secundo. Att Mikojan intet kunde göra innebär detta att han erkänt att R.W. i livet?

Tertio. När M. lovar hjälpa till innebär det att han vill medverka att R.W. kommer hem?

Quarto. Vi antar uppteckningar görs om vad som förekommer.

Coll:

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 25 319 6kl. 14.30

Ankom den 25 319 6kl. 16.30

Löst den 25/3 1961 kl. 17.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 45. Ed ch 94.

Primo. När M. talar om hans dåliga tyska lett missförstånd vad hade han då i tankarna enligt S.? Att samtalet aldrig avsett R.W.? Eller att R.W. väl i livet men icke mentalt sjuk? Eller något annat?

Secundo. Att Mikojan intet kunde göra innebär detta att han erkänt att R.W. i livet?

Tertio. När M. lovar hjälpa till innebär det att han vill medverka att R.W. kommer hem?

Quarto. Vi antar uppteckningar görs om vad som förekommer.

Coll:

Cabinet

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 25 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 25. 3. 61 kl. 18.40

Ria

Cabinet

Stockholm

Dnr 98. Löses av Salwing. För Belfrage. Edert
chiffer 45. Quarto. S. lovat göra uppteckning. Åter-
kommer till Edra övriga frågor imorgon.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 25 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

*Exp. 25.3.61 kl. 18.40
Pia*

Cabinet

Stockholm

Dnr 98. Löses av Salwing. För Belfrage. Edert
chiffer 45. Quarto. S. lovat göra uppteckning. Åter-
kommer till Edra övriga frågor imorgon.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 26 mars 1961.		
N:o	BUD.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 26. 3. 61 kl. 16.30
Nia

Dnr 99. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen. Då M. å ena sidan vidhållit och i allt fall hittills ej med nedan under primo angiven omnyancering tagit tillbaka sitt påstående vårt ch. 84 att han obekant RW:s öde och å andra sidan - dock först efter ivrig diskussion vilken hotade leda avbrott S:s personliga förbindelser M. - ej direkt förnekat sina av S. inför honom 24 mars återgivna uttalanden 27 januari måste enligt S. svaren frågorna Edert 45 väsentligen bygga på S:s egna intryck tolkningar av M:s nu understundom inbördes motstridigare uttalanden. Hänsyn M:s häftiga reaktion mötte f.ö. vissa svårigheter redan nu utan risk dylikt avbrott frampressa preciseringar. S. avser likväl givetvis göra nya försök erhålla ytterligare klarhet. M. betecknade dessutom sina samtliga uttalanden som personliga konfidentiella varför de t.ex. ej finge åberopas gentemot Semjonov. Sådant skull endast skada saken. S. borde därför med Semjonov hålla sig till familjens av henne redan ofta citerade undersökningsresultat.

Primo. M. förnekar - under hänvisning språksvårigheterna - nu kännedom var RW befinner sig, om han död eller sjuk och betecknar erbjudandet besöka honom som endast en fråga. Till slut medgav han sig dock ha sagt att RW "vielleicht" befunne sig mentalsjukhus.

Secundo. Torde avse initiativ till nya undersökningar och överhuvud taget vägran personligen intressera sig för saken. Mikojan lär dock vara informerad antagligen av M.

Tertio. Nej. M. kritiserar mycket vår hänvändelse
Chrustjov, vilken han betecknat som stort fel och ägnad
försvåra hans hjälp efterforska RW. M:s löfte torde i da-
gens läge få förmodas avse efterforskningar S:s kontakt
Semjonov, dennes fullständigande informera etc., hän-
vändelse Sovjets Röda Kors, vilket han alternativt för-
ordar, och endast därest RW officiellt återfinnes hjälp
föra honom till Sverige.

Sohlman

Moskva den 26 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 26. 3. 61 kl. 16.30
Ria

Dnr 99. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen. Då M. å ena sidan vidhållit och i allt fall hittills ej med nedan under primo angiven omnyancering tagit tillbaka sitt påstående vårt eh 84 att han obekant RW:s öde och å andra sidan - dock först efter ivrig diskussion vilken hotade leda avbrott S:s personliga förbindelser M. - ej direkt förnekat sina av S. inför honom 24 mars återgivna uttalanden 27 januari måste enligt S. svaren frågorna Edert 45 väsentligen bygga på S:s egna intryck tolkningar av M:s nu understundom inbördes motstridigare uttalanden. Hänsyn M:s häftiga reaktion mötte f.ö. vissa svårigheter redan nu utan risk dylikt avbrott frampressa preciseringar. S. avser likväl givetvis göra nya försök erhålla ytterligare klarhet. M. betecknade dessutom sina samtliga uttalanden som personliga konfidentiella varför de t.ex. ej finge åberopas gentemot Semjonov. Sådant skulle endast skada saken. S. borde därför med Semjonov hålla sig till familjens av henne redan ofta citerade undersökningsresultat.

Primo. M. förnekar - under hänvisning språksvårigheterna - nu kännedom var RW befinner sig, om han död eller sjuk och betecknar erbjudandet besöka honom som endast en fråga. Till slut medgav han sig dock ha sagt att RW "vielleicht" befunne sig mentalsjukhus.

Secundo. Torde avse initiativ till nya undersökningar och överhuvud taget vägran personligen intressera sig för saken. Mikojan lär dock vara informerad antagligen av M.

Tertio. Nej. M. kritiserar mycket vår hänvändelse Chrustjov, vilken han betecknat som stort fel och ägnad för svårans hjälp efterforska RW. M:s löfte torde i dagens läge få förmodas avse efterforskningar S:s kontakt Semjonov, dennes fullständiga informeraende etc., hänvändelse Sovjets Röda Kors, vilket han alternativt förordar, och endast därest RW officiellt återfinnes hjälp föra honom till Sverige.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 27 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

*Exp. 27.3.61 kl. 11.00
Nia*

Dnr 100. Löses av Salwing. Vårt 99. För Bel-
frage personligen. Semjonov uppges fortfarande sjuk
och väntas ej åter arbetet närmaste dagarna. M. uppges
rest Leningrad på 5 å 6 dagar. Om då fortfarande utsik-
ten oviss snart träffa Semjonov resp. M. överväger S.,
särskilt som M. låtit förstå "utredningen saken" kommer
ta lång tid och oaktat trycket på ryssarna därigenom nog
något skulle lättas, flyga hem 30 för att återvända ef-
ter påsk. Tacksam Edra synpunkter. Uppteckning samtalet
23 mars följer.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 27 mars 1961.		
N:o	BUD	Bil.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	Mål.

Cabinet

Stockholm

Exp. 27, 3.61 kl. 11.00
Nic

Dnr 100. Löses av Salwing. Vårt 99. För Bel-
frage personligen. Semjonov uppges fortfarande sjuk
och väntas ej åter arbetet närmaste dagarna. M. uppges
rest Leningrad på 5 å 6 dagar. Om då fortfarande utsik-
ten oviss snart träffa Semjonov resp. M. överväger S.,
särskilt som M. låtit förstå "utredningen saken" kommer
ta lång tid och oaktat trycket på ryssarna därigenom nog
något skulle lättas, flyga hem 30 för att återvända ef-
ter påsk. Tacksam Edra synpunkter. Uppteckning samtale
23 mars följder.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 27 /3 1961 kl. 14.30

Ankom den 27 /3 1961 kl. 16.30

Löst den 27/3 1961 kl. 17.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 46. Ed ch 100. Från Belfrage. Vi vill
icke motsätta oss S. reser hem över påsk och frågar oss
för det fall hon beslutar sig härför huruvida hon inte
kunde flyga redan tisdag eller onsdag. Därvid bör hon väl
hos både Semjonow och M.s sekreterare anmäla hon avser
återkomma nästa vecka.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsänt den 27 / 3 1961 kl. 14.30
Ankom den 27 / 3 1961 kl. 16.30
Löst den 27/3 1961 kl. 17.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 46. Ed ch 100. Från Belfrage. Vi vill

icke motsätta oss S. reser hem över påsk och frågar oss
för det fall hon beslutar sig här för hurvida hon inte
kunde flyga redan tisdag eller onsdag. Därvid bör hon väl
hos både Semjonov och M.s sekreterare anmäla hon avser
återkomma nästa vecka.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 27 mars 1961.		
N:o	BUD	Bil.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Exp. 27.3.61 kl. 20.10
Ala

Dnr 101. Löses av Salwing. För Belfrage.

Vårt ch 98. Mot löfte min sida handlingen ej något
sätt utnyttjas utan hennes uttryckliga medgivande
har S. bemyndigat mig dela följande igår gjorda upp-
teckning över samtalet med M. den 23 mars.

"S. Hur har det gått med Er angelägenhet?
etc.

23.3.1961 kl. 13.30.

Samtal mellan 4 ögon M. och S-z.

M. Hur har det gått med Er angelägenhet?

S. Intet har hänt, sedan vårt samtal i förrgår. Ambassadören har ringt flera gånger för att få tid för mig hos Semjonov, men han är sjuk.

M. I tisdags kväll var han hos mig ett par timmar. Han vet allt. (Han har även talat med Mikojan, men denne sade nej. Denna mening är konfident.)

S. Vad kan jag nu göra?

M. Ring själv i morgon bittida från ambassaden. Jag vet att Semjonov vill ta emot Er. Jag kan inte göra mera och jag kan inte tala med Chrustjov, som är rasande. För övrigt vet jag ej var W. finns. Kanske är han död.

S. Då måste han ju ha dött helt nyligen, eftersom Ni sade, *i jan.* att han var på mentalsjukhus och Ni frågade om jag ville se honom.

M. Har jag sagt det? Det måste vara ett missförstånd, beroende på min dåliga tyska. Jag vet ingenting om W.

S. Men det kan jag ju inte tro efter vårt samtal i januari, då Ni kände till fallet väl och talade om, att W. var sinnessjuk.

M. Jag sade "vielleicht". Här kom Ni en högt skattad kollega och vi hade en privat konversation. Det var mycket olämpligt av Eder att ej behandla samtalet konfidentiellt. Det borde ej ha kommit ett brev till Chrustjov. Det försvårar saken, och han tog, som jag sade, illa upp det.

S. Ni förstår nog, att jag ej kunde stå till svars med att icke säga något till min regering, men kanske Ni inte vet att det för övrigt är alldeles tyst i Sverige och att ej ens Wallenbergs mor vet det minsta om vårt samtal. För att icke väcka misstankar om mitt ärende här, vet mina kollegor och personalen på forskningsinstitutet, ingenting i saken. Såvitt vi vet är W. den

ende diplomat, som ej sänts hem efter fångenskap här. Vi kan absolut inte förstå orsaken härtill. Antingen måste W. gjort något, som vi ej har en aning om eller också måste han vara så svårt sjuk, att Ni ej vill att det blir känt. Men efter samtal med min regering vet jag, att överförandet hem skulle gå alldeles lugnt och att pressen icke skulle få göra sensation av hans tillstånd. Om vi nu ej få hem honom, är jag rädd för att det blir en ganska obehaglig historia. Ni förstår, jag är ledsen för Er skull, som jag högt värderar, men i längden går det inte att hålla våra mellanhavanden hemliga.

M. nu uppbragt. Men jag vet ju ingenting i denna sak. Jag kan inte göra någonting mera. Jag har talat med Sem. och han vill ta emot Er, men till honom skall Ni säga detsamma som till mig, att familjens undersökningar gör det ytterst sannolikt att W. lever, men jag tror inte att någon här vet något.

S. Det tror vi ej och Ni har ju själv sagt att Ni kände tillfället och han var svårt sjuk.

M. Jag sade "vielleicht" och var helt osäker om allt detta.

S. Kan det vara möjligt, att man i Sovjet ej känner till utländska diplomater i fångenskap, men (med avsikt) kanske har det tidigare varit en namnförväxling och det är först de senaste undersökningarna, som klarat upp saken.

M. Ja, det är inte osannolikt. Fråga Semjonov det.

S. Det enda sättet att få ett fördelaktigt slut på denna affär är, att vi får ta hem W., hur sjuk han än är. Jag försäkrar än en gång, att regeringen, ambassaden och jag skall göra allt för att det inte skall bli några obehag för Ert land. Familjen bereder sig just nu på en ny aktion och har allmän sympati i Sverige. Vi tror, att W. var en ovanligt modig och ansvars-kännande man. Alldeles nyligen har detta ånyo blivit aktuellt för oss, eftersom det stått i svenska och danska och sannolikt andra tidningar, att W. också satte sig emot Eichmann och sade honom (1944 eller 45) vad han ansåg om jude-förföljelserna och om den tyska regimen.

S. ånyo. Vill Ni inte hjälpa oss?

M. Varför skall jag egentligen läggamig i detta. För mig är

W. = 0, och jag vet ingenting. Jag är en vetenskapsman och läkare, som aldrig någonsin tidigare sysslat med politik, varför behöver jag egentligen komma in i denna historia, men trots allt skall jag tala med Sen. igen.

S. tackade mycket för detta och frågade om hon fick komma tillbaka och rådgöra.

M. "Ja doch".

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 27 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

1, Dnr 102. Löses av Salwing. Ed och 46. För Belfrage.
S. telegraferar efter ytterligare försök tisdag kontakt
Speranski vilken ju deltog första samtalet M. resp. Semjo-
novs sekreterare. S. kan därför flyga tidigast onsdag. Vi
något bekymrade frågan återvisering om ryssarna själva ej
nu tillräda återkomst efter påsk. Risken vägran förlängning
visum vid fortsatt vistelse torde vara mindre.

Sohlman

Exp. 27.3.61 kl. 20.10
Mär

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 27 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Exp. 22.3.61 kl. 20.10
Ria

Dnr 102. Löses av Salwing. Ed ch 46. För Belfrage. S. telegraferar efter ytterligare försök tisdag kontakt Speranski vilken ju deltog första samtalet M. resp. Semjonovs sekreterare. S. kan därför flyga tidigast onsdag. Vi något bekymrade frågan återvisering om ryssarna själva ej nu tillråda återkomst efter påsk. Risken vägran förlängning visum vid fortsatt vistelse torde vara mindre.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 28 / 3 1961 kl. 14.20

Ankom den 28 / 3 1961 kl. 16.20

Löst den 29/3 1961 kl. 11.30/ATA.

Svensk

Moskva

De
Dnr 47. Efter tagit del Edra chiffer 101 och
102 och ytterligare funderande anser vi också det kan
vara bekymmersamt om S. återvänder och sedan får svår-
righeter med visum. Om S. själv utan alltför stora
personliga olägenheter anser sig kunna stanna kvar
tills största möjliga klarhet vunnits anser vi detta
att föredraga.

Cabinet

0011:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 28 / 3 1961 kl. 14.20

Ankom den 28 / 3 1961 kl. 16.20

Löst den 29/3 1961 kl. 11.30/ATA.

Svensk

Moskva

Dnr 47. Efter tagit del Edra chiffer 101 och 102 och ytterligare funderande anser vi också det kan vara bekymmersamt om S. återvänder och sedan får svårigheter med visum. Om S. själv utan alltför stora personliga olägenheter anser sig kunna stanna kvar tills största möjliga klarhet vunnits anser vi detta att föredraga.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 28 mars 1961.		
N:o	BUD 400.	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr 105. Löses av Salwing. För Belfrage. Vårt ch 100.
Medan Semjonov 27 mars enligt Pravda mötte Ulbrecht för-
klarar hans sekreterare även idag honom svårt sjuk.
Sohlman

Exp. 28.3.61 kl. 11.20
Nea

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 28 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

*Exp. 28: 1. 61 kl. 11.20
Ria*

Dnr 103. Löses av Salwing. För Belfrage. Vårt ch 100.
Medan Semjonov 27 mars enligt Pravda mötte Ulbrecht för-
klarar hans sekreterare även idag honom svårt sjuk.

Sohlman

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 28 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 28.3.61 M. 1140
Nia

Cabinet

Stockholm

* Dnr 104. För Åström. Utgår från Myrdal infor-
merad. I annat fall svårt förklara S:s ständiga be-
sök beskickningen. Tela.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 28 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 104. För Åström. Utgår från Myrdal infor-
merad. I annat fall svårt förklara S:s ständiga be-
sök beskickningen. Tela.

Sohlman

Exp. 28. 3. 61 kl. 11.40
Ria

..

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 28/ 3 1961 kl.17.40
Ankom den 28/ 3 1961 kl.19.40
Löst den 28/3 1961 kl. 11.30/ATA.

Svensk

Moskva

Dnr 48. Ed ch 104. Från Åström.

Primo. Myrdal icke informerad. Jag ansåg mig
icke utan att väcka misstankar kunna vågra vidarebe-
fordra hans fråga. Kan icke S:s besök förklaras behov
samråda med ambassaden om intressanta vetenskapliga
samarbetet som håller på att etableras med S:s aktiva
medverkan? Det kan väl understrykas att sekretess
kring detta arbete nödvändigt.

Secundo. Professor Gunnar Björk kommer som Du
vet på inbjudan av M. till Moskva 21 april till omkring
1 maj.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 28/ 3 19 61 kl. 17.40

Ankom den 28/ 3 19 61 kl. 19.40

Löst den 28/3 1961 kl. 11.30/ATA.

Svensk

Moskva

Dnr 48. Ed ch 104. Från Åström.

Primo. Myrdal icke informerad. Jag ansåg mig icke utan att väcka misstankar kunna vägra vidarebe-
fordra hans fråga. Kan icke S:s besök förklaras behov
samråda med ambassaden om intressanta vetenskapliga
samarbetet som håller på att etableras med S:s aktiva
medverkan? Det kan väl understrykas att sekretess
kring detta arbete nödvändigt.

Secundo. Professor Gunnar Björk kommer som Du
vet på inbjudan av M. till Moskva 21 april till omkring

1 maj.

Cabinet

Coll:

Sohlman/ATA
Telegram
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 28 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 28.3.61 kl. 2040
Nic
Cabinet
Stockholm

Dnr 106. Löses av Salwing. För Belfrage.
Akademiska bekräftar som hållit sig tyst senaste veckan
28 mars telefon sagt sig önska samtal närmaste dagarna
och i allt fall innan jag ev. ånyo hemreser. Jag sagt
mig återkomma när Myrdals program klart.

Sohlman

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 28 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 106. Löses av Salwing. För Belfrage.
Akademisk bekant som hållit sig tyst senaste veckan
28 mars telefon sagt sig önska samtal närmaste dagarna
och i allt fall innan jag ev. ånyo hemreser. Jag sagt
mig återkomma när Myrdals program klart.

Sohlman

28.3.1961.

Kl. 10 ringde jag från ambassaden till S:s nummer. Den, som talar tyska var ej där men skulle möjligen komma kl. 11. Han "talar". Sannolikt = tolkar. - Kl. 11 från ambassaden. Den jag skulle tal med fortfarande ej där. Kanske om ett par timmar (knappt förståelig tyska). Ringde från hotell kl. 1 och träffade den tysktalande. Han sade, att Sem. var mycket "beschäftigt". Jag frågade, när han trodde att jag kunde få tala med Minister S. Han svarade: "Icke på flera dagar". Jag frågade om det kunde gå i slutet av veckan. Han svarade nej. Jag frågade: "I nästa vecka?" "Nej, inte heller då," svarades det. Jag sade då: "Skulle det vara bättre i mitten av april?" Svar: "Ja, versuchen Sie, Frau Professor." Jag tackade för vänligheten att ge mig besked.

Strax före 12 ringde jag från hotellet till My:s nummer för att fråga, om jag kunde träffa profess Speransky. En fransktalande dam svarade, att han arbetar på ett annat institut några dagar. Jag frågade, om jag kunde få numret dit. Jag skulle då få numret till hans bostad, men det var omöjligt att höra siffrorna trots flertal upprepningar. Jag beslöt mig vid ½2-tiden för att gå upp till institutet och lämna det planschverk om Milles, som jag avsett för Speransky. På vägen dit mötte jag Danischevsky, som först ej hälsade, men då jag böjde på huvudet, gjorde han det. Han skyndade vidare.

Ett par minuter därefter möter jag plötsligt Speransky. Jag sade sakta "Goddag professor Speransky". Han snuddade vid mig, men gick förbi utan att hälsa.

Jag tänkte nu, att det var bäst att ej gå in i institutet ens för att lämna en bok.

W.S.

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 28 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet
Stockholm

Dnr 109. Löses av Salwing. För Belfrage. Vårt 103
Semjonovs tysktalande tolk 28 mars kl. 13 förklarar Semjonov
mycket upptagen, även fram till slutet innevarande vecka.
Ej heller nästa vecka skulle S. kunna träffa honom. I mitten
april kunde S. ånyo försöka. Speransky spm av sekreterare
angavs under några dagar arbeta annat institut. Låtsades trots
Ss muntliga hälsning vid snuddande på gatan närheten M:s in-
stitut ej se henne. Likaledes Danishevsky något tidigare sam-
ma dag stadsdel. Under sådana förhållanden verkar det som man

Exp. 28. 2. 61 kl. 20.40

här efter SS samtal 23 mars med W. beslutat i allt fall
t.v. avbryta förbindelserna med henne. Under sådana för-
hållanden avser S. enligt Edra önskemål flyga hem 29 mars
via Köpenhamn. Ifrågasattes jag efter samtal akademiske
bekante vårt ch 106 hemflyger 31 över helgen + några dagar
för konsultation nya läget. Tela.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA
Telegram

Moskva den 28 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet
Stockholm

Dnr 109. Löses av Salwing. För Belfrage. Vårt 103
Semjonovs tysktalande tolk 28 mars kl. 13 förklarar Semjonov
mycket upptagen, även fram till slutet innevarande vecka.
Ej heller nästa vecka skulle S. kunna träffa honom. I mitten
april kunde S. ånyo försöka. Speransky som av sekreterare
angavs under några dagar arbeta annat institut låtsades trots
Ss muntliga hälsning vid smuddande på gatan närheten M:s in-
stitut ej se henne. Likaledes Danishevsky något tidigare sam-
ma dag stadsdel. Under sådana förhållanden verkar det som man

här efter Ss samtal 23 mars med M. beslutat i allt fall t.v. avbryta förbindelserna med henne. Under sådana förhållanden avser S. enligt Edra önskemål flyga hem 29 mars via Köpenhamn. Ifrågasättes jag efter samtal akademiske bekante vårt eh 106th hemflyger 31 över helgen + några dagar för konsultation nya läget. Tela.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 29 mars		1961
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

29.3.61 kl. 13.10
Nia

Cabinet

Stockholm

Dnr 110. Löses av Salwing. För Belfrage. Ed och 47 vilket för övrigt ej märkts brådskande genom tekniskt missöde kansliet beklagligtvis löst först sedan S. idag morgonen hemflugit. Rörande bakgrunden hennes beslut se vårt ch 109.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 29 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

*Exp. 29. 3. 61 kl. 12.10
Ria*

Dnr 110. Löses av Salwing. För Belfrage. Ed ch 47 vilket för övrigt ej märkts brådskande genom tekniskt missöde kansliet beklagligtvis löst först sedan S. idag morgonen hemflugit. Rörande bakgrunden hennes beslut se vårt ch 109.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 29 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 111. Ed chiffer 48. För Åström. Saken
ju nu annat läge jfr vårt chiffer 110.

Sohlman

*Exp. 25.9.61 kl. 12.10
Ric*

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 29 mars 1961.

N:o

BUD

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL

Cabinet

Stockholm

*Exp. 29.3.61 kl. 13.10
Ria*

Dnr 111. Ed chiffer 48. För Åström. Saken
ju nu annat läge jfr vårt chiffer 110.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Cabinet
Stockholm

Dnr *115*. Vårt 109 in fine. För Belfrage. Då ris-
ken spekulationer syns mig större om jag anländer omedel-
bart efter påsk har jag trott bäst i förekommande fall
flyga 31 mars. Hänsyn biljettanskaffningar tacksam skynd-
samt svar.

Sohlman

Moskva den 30 mars			19
			61
N:o	BUD		BIT.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

Exp. 20. 2. 61 kl. 10.40
na

Sohlman/ATA
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 30 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Dnr 113. Vårt 109 in fine. För Belfrage. Då ris-
ken spekulationer synts mig större om jag anländer omedel-
bart efter påsk har jag trott bäst i förekommande fall
flyga 31 mars. Hänsyn biljettanskaffningar tacksam skynd-
samt svar.

Sohlman

Exp. 20.3. 61 kl. 10.20
Ma

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 30 / 3 1961. kl. 9.10
Ankom den 30 / 3 1961 kl. 11.10
Löst den 30/3 1961 kl. 11.30/ATA

Svensk

Moskva

Ansikt

Dnr 50. Ed ch 109. Från Belfrage. Du be-
myndigas hemresa självfallet med reservation samtalet
Ed ch 106 icke bör föranleda annat beslut.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 30 /3 1961. kl. 9.10

Ankom den 30 /3 1961 kl. 11.10

Löst den 30/3 1961 kl. 11.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 50. Ed ch 109. Från Belfrage. Du be-
myndigas hemresa självfallet med reservation samtalet
Ed ch 106 icke bör föranleda annat beslut.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

^{Sohlman}
~~Rydberg~~/ATA

Telegram

Moskva den 30 mars 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

topp. 20. 9. 61 kl. 18.40
Nic

Dnr 114. Vårt ch 106. Löses av Salwing. För
Belfrage. Akademiske bekante, som hårt kritiserade S. och
lät förstå Semjonov ej hade något att säga henne i RW-ären-
det, förklarar Chrusstjov närmaste tiden komme besvara stats-
ministerns brev. Svaret identiskt med vad bekante sagt mig
tidigare. Jag utvecklade givetvis vår syn och betonade sa-
ken mycket viktig ur vår synpunkt. Ehuru ännu ovist när
Chrusstjov skulle kunna underteckna svaret och därför när det
kommer lämnas hemreser jag ej nu.
Sohlman

Salwing
Hyding/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 30 mars 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL

Cabinet

Stockholm

Exp. 30. 3. 61 kl. 19.40
Nä

Dnr 114. Vårt ch 106. Löses av Salwing. För Belfrage. Akademiske bekante, som hårt kritiserade S. och lät förstå Semjonov ej hade något att säga henne i RW-ärendet, förklarar Chrustjov närmaste tiden komme besvara statsministerns brev. Svaret identiskt med vad bekante sagt mig tidigare. Jag utvecklade givetvis vår syn och betonade saken mycket viktig ur vår synpunkt. Ehuru ännu ovisst när Chrustjov skulle kunna underteckna svaret och därför när det kommer lämnas hemreser jag ej nu.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 1 april 19 61.

N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 115. För Belfrage personligen. Vårt ch 114
Utgår från man hemma med S. resonerat igenom frågan om
den av M. alternativt förordade hänvändelsen Sovjets Röda
Kors. Obs sådan antagligen på lång tid utsluten efter
mottagande i ~~utskikt~~ ^{privat} ställt svar och finge ~~vad~~ ^{och} dagens läge
görad direkt telegrafiskt från S. eller vårt Röda Kors.
Därest M. ej direkt tillrätt sådan hänvändelse, skulle
jag ej ha väckt tanken. Trots M. synes den mig nämligen
tveksam efter vad förevarit.

Sohlman

Exp. 1.4.61 kl. 12.05
Ric

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 1 april 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

*Exp. 1. 4. 61 kl. 13.05
Ria*

Dnr 115. För Belfrage personligen. Vårt och
Utgår från man hemma med S. resonerat igenom frågan om
den av M. alternativt förordade hänvändelsen Sovjets Röda
Kors. Obs sådan antagligen på lång tid utesluten efter
mottagande i ~~direkt~~ ^{finns} etärlit svar och finge väl dagens läge
göra direkt telegrafiskt från S. eller vårt Röda Kors.
Därest M. ej direkt tillrätt sådan hänvändelse, skulle
jag ej ha väckt tanken. Trots M. synes den mig nämligen
tveksam efter vad förevarit.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 2 / 4 1961 kl. 13.00

Ankom den 2 / 4 1961 kl. 15.00

Löst den 2/4 1961 kl. 21.10./ATA

Ans. vil.

Svensk

Moskva

Dnr 52. Ed ch 115. Från Excellensen.

Primo. Om Du får mottaga officiellt svar och detta som väl måste antagas är negativt och eventuellt även innehåller anklagelser mot svenska regeringen för att i politisk avsikt ha missbrukat missförstådda uttalanden av en sovjetisk läkare bör Du skäligen omedelbart och med allvar understryka dels att svenska regeringen måste fästa största avseende vid vad mycket framstående omdömesgill svensk läkare haft att berätta, dels att S. vid sitt senaste besök i Moskva fick sitt intryck förstärkt att M. vid första besöket sagt sanningen, dels att svenska regeringen som bekant vinnlagt sig om att behandla ärendet med största diskretion och försiktighet, bl.a. just för att undvika felaktiga intrycket vi vill utnyttja det för politiska syften, dels att Du förutser svenska regeringen kommer anse sig tvungen begära ytterligare undersökningar.

Secundo. Vi tro à prima vista knappast något skulle vara att vinna med hänvändelse från Röda Korset. Obs. även publiceringsrisken.

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 2 /4 1961 kl. 13.00

Ankom den 2 /4 1961 kl. 15.00

Löst den 2/4 1961 kl. 21.10./ATA

Svensk

Moskva

Dnr 52. Ed ch 115. Från Excellensen.

Primo. Om Du får mottaga officiellt svar och detta som väl måste antagas är negativt och eventuellt även innehåller anklagelser mot svenska regeringer för att i politisk avsikt ha missbrukat missförstådda uttalanden av en sovjetisk läkare bör Du skäligen omedelbart och med allvar understryka dels att svenska regeringen måste fästa största avseende vid vad mycket framstående omdömesgill svensk läkare haft att berätta dels att S. vid sitt senaste besök i Moskva fick sitt intryck förstärkt att M. vid första besöket sagt sanningen, dels att svenska regeringen som bekant vinnlagt sig om att behandla ärendet med största diskretion och försiktighet, bl.a. just för att undvika felaktiga intrycket vi vill utnyttja det för politiska syften, dels att Du förutser svenska regeringen kommer anse sig tvungen begära ytterligare undersökningar.

Secundo. Vi tro à prima vista knappast något skulle vara att vinna med hänvändelse från Röda Korset. Obs. även publiceringsrisken.

Cabinet

Coll:

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

*En del av telegrammet
x till skickad från
reg. posten*

Moskva den 2 april 1964?		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Nr 116. För Excellensen. Löses av Salwing.
Ed och 52. Anser mig få nämna ~~det~~ att akademiske bekante x
ej kritiserade svenska regeringen. Däremot riktade han min
uppmärksamhet här offentliggjord artikel svenska medverkan
tyska försöken uppnå separatfred där bröderna Wallenbergs spe-
lade roll, ~~de~~ ^{sen} att jag personligen redan sagt honom vad Du
nu instruerat mig framhålla t.o.m. ordet "försiktighet".
Vederbörandes enda svar var att man här ej kunde göra det
omöjliga tilläggande det allmänt bekant M. aldrig haft med
varken fångar eller sinnessjuka att göra.

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 2 april 1942.

N:o

BUD

BIL

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL

* Till skillemål från
regjeringssaken

Cabinet

Stockholm

Dnr 116. För Excellensen. Löses av Salwing.

Ed ch 52. Anser mig få nämna ^{från} ~~att~~ att akademiske bekante ^{direkt} ej/kritiserade svenska regeringen. Däremot riktade han min uppmärksamhet här offentliggjord artikel svenska medverkan tyska försöken uppnå separatfred där bröderna Wallenberg spelade roll, ^{senare} ~~att~~ att jag personligen redan sagt honom vad Du nu instruerat mig framhålla t.o.m. ordet "försiktighet". Vederbörandes enda svar var att man här ej kunde göra det omöjliga tilläggande det allmänt bekant M. aldrig haft med varken fångar eller sinnessjuka att göra.

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 4 april 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 4. 4. 61 kl. 19.00
Nia

Cabinet

Stockholm

Dnr 117. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen.

x) utnyttja den-
samma politiska
syften

Alfa. Vad akademiske bekante sagt mig under senaste månaderna, Mikojans middagstal beskickningen 14 februari, etc. förmedlar intrycket man inom partiledningen i allt fall hittills betraktat senaste fasen RW affären mer som förnyade försök från "kapitalistiska kretsar" Sverige med Wallenbergarna spetsen^{x)} jfr vårt ch 116 primo 1 än som direkt uttryck dylika avsikter regeringens sida. Detta ^{kan} torde delvis varit bakgrunden Chrustjovs fråga om motiven svenska regeringens handlingsätt. ^{Hans fråga} vilken dock även betingad den förnyade analys vår politik som tydligen föranletts bl.a. våra ställningstaganden EFTA-sammanhang, Kongo, Hammarskjöld och vari Lunkövs resa ^{utgjorde} del. Denna inställning kan f.ö. vara oberoende av huruvida ^{R.W.} Wallenberg utlämnas eller ej. Man torde nämligen ej vara främmande tanken RW väl hemma i Sverige skulle utgöra ett ännu starkare vapen i familjens händer än enbart bondnekande härifrån. Ak. bekante t.o.m. insinuerat att S. som familjens läkare medverkat ^{ha} härutinnan. Hoppas dock tagit död på dylika spekulationer genom hävdande de så mycket mera absurda som bl.a. tack vare S:s hjälp familjen kunnat hållas ovetskap om M:s uttalanden, något som vederbörande först vägrade tro, men som han sedan tycktes acceptera när jag frågade om han trodde att familjen skulle iakttagit diskretion om den under rättad.

Beta. Ifrågasätter S. beds mera ingående än vad här hänsyn avlyssning etc. skedde förklara vad hon avsåg med ett uttalande till mig att hon i första ögonblicket upp-

fattade M:s fråga om S. önskade se RW som en fråga och
ej som erbjudande och att detta påverkade hennes avböjande.

Gamma. Vårt 116 talade ordet "få" skall givetvis vara "böra".

Sohlman

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 4 april 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 4.4.61 kl. 19.00

Ria

Cabinet

Stockholm

Dnr 117. Löses av Salwing. För utrikesministern personligen.

*Uthylla Murens
politiska myten*

Alfa. Vad akademiske bekante sagt mig under senast månaderna, Mikojans middagstal, beskickningen 14 februari etc. förmedlar intrycket man inom partiledningen i allt fall hittills betraktat senaste fasen RW-affären mer som förnyade försök från "kapitalistiska kretsar" Sverige med Wallenbergarna spetsen - jfr vårt ch 116 primo - än som direkt uttryck dylika avsikter regeringens sida. Detta torde delvis varit bakgrunden Chrustjovs fråga om motiven svensk regeringens handlingssätt. *Hans fröja* vilken dock även betingad den förnyade analys vår politik som tydligen föranletts bl.a. våra ställningstaganden EFTA-sammanhang, Kongo, Hammarskjöld och var Lunkövs resa *was* utgjorde del. Denna inställning kan f.ö. vara oberoende av huruvida Wallenberg utlämnas eller ej. Man torde nämligen ej vara främmande tanken RW väl hemma i Sverige skulle utgöra ett ännu starkare vapen i familjens händer än enbart bondnekande härifrån. Ak. be kante t.o.m. insinuerat att S. som familjens läkare medver kat *hög utövning* detta spel. Hoppas dock *han* tagit död på dylika spekulationer genom hävdande de så mycket mera absurda som bl.a. tack vare S:s hjälp familjen kunnat hållas ovetskap om M:s uttalanden, något som vederbörande först vägrade tro, men som han sedan tycktes acceptera när jag frågade om han tro de att familjen skulle iakttagit diskretion om den under rättad.

Beta. Ifrågasätter S. beds mera ingående än vad här hänsyn avlyssning etc. skedde förklara vad hon avsåg med ett uttalande till mig att hon i första ögonblicket upp-

Moskva den 13 april 1961. 19
 Personligt och strängt förtroligt.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Exp. 13/4-61.

Broder,

I eftermiddag före kurirens stängning har jag haft ett längre samtal med min akademiske bekante. Denne förklarade då ånyo att professor Swartz medvetet eller omedvetet tagit miste under sitt första samtal med professor Mjashnikov. Andra gången hade hon uppenbarligen endast sökt rädda sin prestige. En serie detaljer från samtalen mellan de båda professorerna kunde anföras till stöd härför. Dessutom hade Mjashnikov båda gångerna hänvisat till Semjonov - varför skulle han gjort det om han haft något med R.W. att göra? I övrigt ville min bekante säga att man här inom medicinska kretsar hade stor aktning för professor Swartz som vetenskapare. En annan sak vore att hon uppenbarligen ej vore kompetent och hade normalt omdöme när det gällde frågor som den om R.W. Jag svarade nu som tidigare att svenska regeringen, som fäste stort avseende vid vad professor Swartz sade, trodde hennes utsago. Hon själv hade dessutom under sitt andra besök blivit om möjligt än mer övertygad om att professor Mjashnikov talade sanning första gången. Min bekante sade sig förstå svenska regeringens svåra läge, särskilt som han kunde bestämt försäkra att R.W. om han funnes här och oberoende av i vilket tillstånd skulle återsändas till Sverige. Detta vore emellertid tyvärr ej möjligt då han ej längre existerade - han vore ju död, såsom också tidigare meddelats.

Hans Excellens

Herr Utrikesministern Östen Undén,
 Utrikesdepartementet.

Jag invände att något sådant aldrig skriftligen meddelats oss. Istället hade sovjetiska vederbörande endast förklarat att den slutsatsen måste dragas att han vore död. Om ett misstag begåtts redan en gång - något som sovjetregeringen år 1957 erkände - vad uteslöte att underordnade myndigheter ånyo kunde ha gjort sig skyldiga till att lämna oriktiga uppgifter? Å sovjetisk sida måste för övrigt ej lämnas ur sikte att vederbörande i Sverige, vilka ägde kännedom om Chrustjovs senaste ytterst älskvärda och tillmötesgående brev till Adenauer i repatrieringsfrågan, komme att jämföra hans väntade svar till Erlander med vad han skrivit till den tyske kanslern. Min bekante förklarade sig kunna lova mig att man å sovjetisk sida skulle gå så långt som överhuvudtaget möjligt i tillmötesgående när man svarade oss. På fråga när Chrustjovs brev vore att förvänta, svarade min interlokutör att regeringschefen som bekant varit upptagen och nu senast borta från Moskva. Om jag önskade skulle han emellertid söka ordna så att "byråkraterna" få företräde för erhållande av vederbörandes underskrift. Jag genmälde att det givetvis - bland annat ur sekretessynpunkt - vore angeläget att få svar utan dröjsmål, men att det viktigaste likväl vore att vi finge ett gynnsamt svar. Hade man verkligen gjort alla de undersökningar som måste anses påkallade? Vi måste nämligen med all kraft insistera därpå. Min bekante påstod att han redan innan han första gången svarade mig låtit verkställa en ingående undersökning. Jag sade mig dock vara tvungen vidhålla vad jag sagt och insistera på nya utredningar.

Rolf Sohlman

Moskva den 13 april 1961. 19

Personligt.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Broder,

Som Du kanske erinrar Dig hade jag egentligen planerat att företa en tjänsteresa till Bukarest och Sofia under andra delen av april. Därvid utgick jag från att Zina skulle få medresa på statsverkets bekostnad - det är nämligen 10 år sedan hon var där senaste gången. Härom har jag för övrigt talat med Stenström, som var d'accord. I anslutning till tjänstgöringen på Balkan skulle jag sedan under maj månad uttaga den månads semester, som jag har till godo från i fjol. (Se min semesteransökan denna dag). På grund av de goda erfarenheter jag haft under senare år av kurer på sovjetiska sanatorier har jag avsett och avser att på läkareinrådan utnyttja denna ledighet för att sköta mig på Krim. Nu har ju emellertid det hela - av skäl som Du väl känner till, men varom personalavdelningen icke är underrättad - komplicerats. Jag har nämligen utgått från att det motsvarade utrikesledningens intentioner att jag stannade i Moskva tills vi erhålla det förömbådade svaret och det dessutom blir klart hurvida jag eventuellt bör hemresa för konsultation.

Från sådana utgångspunkter kommer jag alltså att tills vidare avvakta svaret för att sedan ta kontakt med Dig. Emellertid vill jag begagna tillfället att redan nu framhålla att det för vår semesterplanering i sommar skulle vara mycket önskvärt om vi snarast möjligt kun-

Kabinettsssekreteraren Leif Belfrage,
Utrikesdepartementet.

48.
19. 4. 61
pja

de få närmare besked om tidpunkten för i första hand bytet på sekreterareposten, d.v.s. när Nyström bör bege sig härifrån och Colliander kommer hit. Givetvis skulle det också vara tacknömligt om vi i det sammanhanget kunde få veta, om Ni har några närmare planer beträffande Göran Ryding och därmed även rörande bytet på hans post.

Rolf Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 18/ 4 19 61 kl. 14.45

Ankom den 18/ 4 19 61 kl. 16.45

Löst 18/4-61 kl. 17.20/1b

Svensk

Moskva

Dnr. 57. Edert chiffer 109.

Vi fråga oss, om det icke vore riktigt, att Du
under hänvisning tolkens uttalande telefonerade
denne och frågade, om Semenov kan ta emot S. som
beredd omedelbart utresa. S. d'accord. Vi har an-
tytt för S. uttalandet Edert chiffer 114, att Semenov
icke hade något att säga henne. Tela.

Cabinet

Coll:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 18/ 4 19 61 kl.14.45

Ankom den 18/ 4 19 61 kl.16.45

Löst 18/4-61 kl. 17.20

Svensk

Moskva

Dnr. 57. Edert chiffer 109.

Vi fråga oss, om det icke vore riktigt, att Du under hänvisning tolkens uttalande telefonerade denne och frågade, om Semenov kan ta emot S. som beredd omedelbart utresa. S. d'accord. Vi har antytt för S. uttalandet Edert chiffer 114, att Semenov icke hade något att säga henne. Tela.

Cabinet

Coll:

Telegram

19.4.61.		19
N:o	<u>Chiffer.</u> <i>825</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Receivance

chiffer
Dnr. *117* Löses av Salwing. Edert *57*. För Belfrage.

*teller med
parten*
Då angeläget undvika att våra trenne aktionslinjer nämligen via dels S. dels akademiske bekante dels slutligen högofficiella ej kollidera eller i allt fall ej, som *bedräger* skedde med Erlanders och S:s brev, inverka störande på varann torde, därest S:s nya framstöt ej enbart formell, böra övervägas hon med morgondagens kurir^t sänder nytt brev till Semenov, vari väl lämpligen bör hänvisas tidigare brevet, M:s förnyade råd att taga upp saken med Semenov samt till tolkens uttalande om att hon kunde återkomma mitten april. Alternativt kunde S. möjligen telegrafera till Semenov, ehuru sådant hänsyn indiskretionsrisken väl tveksamt. Genom utvägen med ett brev skulle jag lättare kunna förklara för min bekante, att S. återkommit, då hon ju ej underrättad mina samtal med honom. Annars befarar jag liknande reaktion från hans sida som tidigare M. gentemot S. Vidare skulle vinnas att S. sedan, om så befinnes lämpligt, lättare skulle kunna påminna genom att telegrafiskt efterlysa svar.

Sohlman

19/4-61
del. 16.30/25

Telegram

19.4.61.		19
N:o	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Braddislande.

chiffer
(Dnr. 127 Löses av Salwing. Edert 57. För Belfrage.

Då angeläget undvika att våra trenne aktionslinjer nämligen via dels S. dels akademiske bekante dels slutligen högofficiella ej kollidera eller i allt fall ej, ^{indiskretion} som skedde med Erlanders och S:s brev, inverka störande på varann torde, därest S:s nya framtöt ej enbart formell böra övervägas hon med morgondagens kurir^tsänder nytt brev till Semenov, vari väl lämpligen bör hänvisas tidigare brevet, M:s förnyade råd att taga upp saken med Semenov samt till tolkens uttalande om att hon kunde återkomma mitten april. Alternativt kunde S. möjligen telegrafera till Semenov, ehuru sådant hänsyn indiskretionsrisken väl tveksamt. Genom utvägen med ett brev skulle jag lättare kunna förklara för min bekante, att S. återkommit, då hon ju ej underrättad mina samtal med honom. Annars befarar jag liknande reaktion från hans sida som tidigare M. gentemot S. Vidare skulle vinnas att S. sedan om så befinnes lämpligt, lättare skulle kunna påminna genom att telegrafiskt efterlysa svar.

Sohlman

*Tellur. med
posten*

*Ex. 19/4 - Cel
del. 16. 20/18*

Moskva den 20 april 1961. 19		
<u>Personligt och strängt</u>		
<u>förtroligt.</u> N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

I morgon anländer professor Biörck från Karolinska Institutet till Moskva på inbjudan av vår gamle bekante professor M. Jag utgår från att Biörck ej underrättats eller bör informeras om våra särskilda mellanhavanden med M. - särskilt som S, att döma av hennes uttalanden, är på allt annat än god fot med denne yngre kollega.

För mig uppställer sig nu emellertid en nog så kinkig fråga. I fall som detta pläga vi bjuda vederbörande svensk med hans sovjetiske värd eller värdar på lunch eller middag, ibland tillsammans med den medlem av regeringen, inom vars område värdfolket arbetar. Själv lutar jag närmast åt den meningen, att jag bör förfara som vanligt - sedan får man se om vederbörande kommer eller ej. Ha Ni hemma någon annan mening vore jag tacksam för ett telegrafiskt besked.

2. Min akademiske bekante ringde mig i går och frågade, hur jag mådde och om jag ville komma på lunch till honom denna vecka. Jag svarade, att jag mådde bra men alltjämt väntade på brev. Han svarade: jag väntar Er på lunch på torsdag. På grund av dagens kurir samt tvenne mottagningar - en nationalmottagning hos Israel och en på Kreml för den burmesiske generälen Ne Vin, på vilka jag är tvungen gå - uppsköts lunchen till fredag. Har Du några instruktioner dessförinnan vore jag tacksam

Kabinettssekreteraren Belfrage,
Utrikesdepartementet.

få dem före 11 svensk tid. Det skall bli intressant att se, om man nu beslutat hur brevet skall utformas - efter mina upprepade konstaterande av vår uppfattning bereder detta kanske någon svårighet. Eller har man väntat på vår utrikesdebatt, innan man svarat? Eller har det befunnits bäst att ej svara?

3. Som Du vet har S. ansett sig ha ett visst psykologiskt grepp på M., så tillvida som den senare liksom presenterats i internationella kretsar tack vare S. Nu har jag emellertid fått smått på känn, att man här haft något av samma känsla i fråga om S., vars senaste vetenskapliga arbeten lära vara mera uppskattade av sovjetiska forskare än på vissa håll hemma. Kanske var det något dylikt som bidrog till att skärpa S.' i och för sig naturliga betänkligheter mot att åberopa ett samtal kolleger emellan?

Rolf Sohlman

Telegram

21.4.61		19
N:o	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o <i>R.</i>		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabnet

Stockholm

Från Sohlman
Dnr. *130* Löses av Salwing.

Primo. Akademiske bekante förklarar S. helt enkelt farit med lögn rörande samtalet M., vilken ej haft göra med RW och ej kände till vad hänt med denne. Denne existerade ^{man}/ej längre. Vore hon möjligen schizofren? I Sovjet hade/som bekant haft en världsbekant kirurg Judin, som lidit av denna sjukdom. S. hade, det förstode man här, försatt Erlander, Undén och mig i ytterst obehagligt läge. Föreläge möjligen politiska motiv försämra våra förbindelser? Jag tillbakavisade detta och förklarade vi i så fall ej skulle med så stor möda sökt hålla saken hemlig samt sade vi hade även andra belägg för att RW i livet efter 1947. Vederbörande svarade, att han ej för ett ögonblick ville ifrågasätta svenska regeringens avsikter. Men det finnes kanske andra/krafter? Vore det icke tänkbart S. velat bli en internationell figur? Vissa andra omständigheter kunde tydas sådan riktning. Jag tillbakavisade alla dessa insinuationer om S. och frågade, om vi snart skulle få svar. Vederbörande svarade, att på ett brev från en regeringschef svarade man i allmänhet, eller hur? Ni känner ju till protokollet, sade han, tydligen hänsyftande på att Chrustjov i vissa fall ej fått svar från oss. Efter-som denne ej f.n. i staden kunde vederbörande ej intervenera utan rädde mig tala med Lunkov, om vi önskade snart svar. Vederbörande lät undslippa sig att ett svenskt insisterande på att sovjetregeringen fore med felaktiga upplysningar kunde få allvarliga följder. Jag svarade, att sovjetmyndigheter ju redan tidigare lämnat sin regering felaktiga

ep. 21/4-61
kl. 20.10/45

uppgifter i saken, vartill vederbörande intet genmälde.

Secundo. I sakens nuvarande läge tror jag bäst jag något avvaktar, därest S. själv tager kontakt Semenov. I annat fall bör övervägas jag följer vederbörandes råd.
Tela.

Sohlman

21.4.61			19
N:o	<u>Chiffer.</u>	BIL.	
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

Cabinet
Stockholm

Dnr. 130 Löses av Salwing. *J. Ekström*

Primo. Akademiske bekante förklarar S. helt enkelt farit med lögn rörande samtalet M., vilken ej haft göra med RW och ej kände till vad hänt med denne. Denne existerade ej längre. Vore hon möjligen schizofren? I Sovjet hade/som bekant haft en världsberömd kirurg Judin, som lidit av denna sjukdom. S. hade, det förstode man här, försatt Erlander, Undén och mig i ytterst obehagligt läge. Föreläge möjligen politiska motiv försämra våra förbindelser? Jag tillbakavisade detta och förklarade vi i så fall ej skulle med så stor möda sökt hålla saken hemlig samt sade vi hade även andra belegg för att RW i livet efter 1947. Vederbörande svarade, att han ej för ett ögonblick ville ifrågasätta svenska regeringens avsikter. Men det finnes kanske andra krafter? Vore det icke tänkbart S. velat bli en internationell figur? Vissa andra omständigheter kunde tydas sådan riktning. Jag tillbakavisade alla dessa insinuationer om S. och frågade, om vi snart skulle få svar. Vederbörande svarade, att på ett brev från en regeringschef svarade man i allmänhet, eller hur? Ni känner ju till protokollet, sade han, tydligen hänsyftande på att Chrustjov i vissa fall ej fått svar från oss. Efter som denne ej f.n. i staden kunde vederbörande ej intervjua utan rådde mig tala med Lunkov, om vi önskade snart svar. Vederbörande lät undslippa sig att ett svenskt insisterande på att sovjetregeringen fore med felaktiga upplysningar kunde få allvarliga följder. Jag svarade, att sovjetmyndigheter ju redan tidigare lämnat sin regering felaktiga

Exp. 20/4-61
del. 20.10/61

uppgifter i saken, vartill vederbörande intet genmälde.

Secundo. I sakens nuvarande läge tror jag bäst jag något avvaktar, därest S. själv tager kontakt Semenov. I annat fall bör övervägas jag följer vederbörandes råd.
Tela.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 24/ 4 19 61 kl.19.55.

Ankom den 24/ 4 19 61 kl.21.55

Löst 25.4.61 kl. 12/ib

Svensk
Moskva.

*Ans. n. 11.6.
Dnr. 25/4-61. R.*

Dnr 58. Edert chiffer 130. Från Belfrage.

Primo. S. har nu sant kort brev till Semenov och frugat, om han kan ta emot henne, i vilket fall S. beredd utresa snarast mojligt.

Secundo. Vi har uppmärksammat, att under det Chrustjov sade intet nytt i saken, Din bekante flera ganger talat om att RW icke langre existerar. Det senare uttalandet måste väl innebära något nytt element trots allt tillkommit efter 1957. Har Du frugat honom vad detta kan vara?

Tertio. Vi fragar oss om Erlander kunde skriva nytt brev till Chrustjov, vilket omedelbart o utan att invänta svar tidigare brevet skulle överlämnas via MID. Däri skulle han då allmänt och utan omnämnande S.' vittnesmål framhålla, att han gått igenom alla tidigare och senare upplysningar som kommit till regeringens kännedom, att han på grundval därav känner sig övertygad W. är i livet i Sovjet och att han måste begära, att Chrustjov ånyo personligen intresserar sig för saken och vidtager erforderliga åtgärder, så att W. kan återvända till Sverige.

Quarto. Syftet med ett dylikt brev skulle i första hand vara att tjäna som en i och för sig naturlig påminnelse i saken. Samtidigt skulle man möjligen göra det svårare för ryssarna att icke ens ställa utredning i utsikt. Slutligen skulle brevet ev. kunna visas för familjen, som är angelägnare än någonsin att statsministern ger uttryck åt personlig övertygelse, att W i livet. Ev. skulle Erlander samtidigt som brevet framlämnas i Moskva kunna lämna avskrift till Gusev och för honom muntligen utveckla sina synpunkter, bl.a. för att klargöra vårt handlande. Uteslutande dikteras sakliga intressen och enligt vår åsikt dessutom bäst tjäna svensk-ryska relationerna.

Quinto. Tacksam helst snarast erfara Din reaktion tertio och quarto.

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 24/ 4 19 61 kl.19.55.

Ankom den 24/ 4 19 61 kl.21.55

Löst 25.4.61 kl. 12/ib

Svensk
Moskva.

Dnr 58. Edert chiffer 130. Från Belfrage.

Primo. S. har nu sant kort brev till Semenov och frugat, om han kan ta emot henne, i vilket fall S. beredd utresa snarast mojligt.

Secundo. Vi har uppmärksammat, att under det Chrustjov sade intet nytt i saken, Din bekante flera ganger talat om att RW icke langre existerar. Det senare uttalandet maste val innebära något nytt element trots allt tillkommit efter 1957. Har Du frugat honom vad detta kan vara?

Tertio. Vi fragar oss om Erlander kunde skriva nytt brev till Chrustjov, vilket omedelbart o utan att invänta svar tidigare brevet skulle overlämnas via MID. Däri skull han då allmänt och utan omnämnande S.' vittnesmål framhåll att han gått igenom alla tidigare och senare upplysningar som kommit till regeringens kännedom, att han på grundval därav känner sig övertygad W. är i livet i Sovjet och att han måste begära, att Chrustjov ånyo personligen intresserar sig för saken och vidtager erforderliga åtgärder, så att W. kan återvända till Sverige.

Coll: .

Quarto. Syftet med ett dylikt brev skulle i första hand vara att tjäna som en i och för sig naturlig påminnelse i saken. Samtidigt skulle man möjligen göra det svårare för ryssarna att ³⁾icke ens ställa utredning i utsikt. Slutligen skulle brevet ev. kunna visas för ³⁾familjen, som är angelägnare än någonsin att statsministern ger uttryck åt personlig övertygelse, att W i livet. Ev. skulle Erlander samtidigt som brevet framlämnas i Moskva kunna lämna avskrift till Gusev och för honom muntligen utveckla sina synpunkter, bl.a. för att klargöra vårt handlande uteslutande dikteras sakliga intressen och enligt vår åsikt dessutom bäst tjänar svensk-ryska relationerna.

Quinto. Tacksam helst snarast erfara Din reaktion tertio och quarto.

Cabinet

Sohlman/ib
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

25.4.61		19
N:o	<u>Chiffer</u> ps	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. .	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. 134 Löses av Salwing. För Belfrage personligen.
På fråga om hans erfarenheter här har Biörck bl.a. skildrat
M. som en dufus, andligen något yvig person, vars uttalan-
den *underlunda* svåra att begripa, ej blott på grund dåli-
ga språkkunskaper. Speranski däremot *lätt* mindre betydande
men exaktare. Tack vare Speranskijs översiktliga resuméer
av M:s utläggningar bleve dessa begripligare. Belgiske am-
bassadören, vars läkare Speranski är, skildrar denne däre-
mot som en mycket bildad fin sympatisk lättillgänglig person.

1640. 28/4-61
del. 19. 20/43

Speranski j kanske intager reserverad attitude mot Biörck
på grund ~~av~~ affären. 5.

Sohlman

Sohlman/ib
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

25.4.61		19
N:o	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr./34 Löses av Salwing. För Belfrage personligen.
På fråga om hans erfarenheter här har Biörck bl.a. skildrat
M. som en diffus andligen något yvig person, vars uttalan-
den *underskundan* svåra att begripa ej blott på grund dåli-
ga språkkunskaper. Speranskij däremot *den* mindre betydande
men exaktare. Tack vare Speranskijs *översiktliga* resuméer
av M:s utläggningar bleve dessa begripligare. Belgiske am-
bassadören, vars läkare Speranskij är, skildrar denne däre-
mot som en mycket bildad fin sympatisk lättillgänglig person

*Äg. 25/4-61
del. 19.20 / B*

Sohlman

Speranskij kanske intager reserverad attitude mot Biörck
på grund ~~av att~~ *av S.*

Sohlman

Telegram

25.4.61		19
N:o	<u>Chiffer.</u> 23	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. 135 Löses av Salwing. För Belfrage.

Primo. Edert 58 secundo. Sedan jag varje gång påpekat, att min bekantes uttalande "han död" resp. nu senast "han ej existerar" ginge längre än vad sades sov-jetsvaret 1957, har diskussionen följt samma linjer som med Rodionov 1959. Till slut har bekante konsekvent upp-repat vad han sagt ~~osprunghet~~ ibland med tillägget, ~~även han~~, att intet nytt.

Secundo. Förordar vi i allt fall någon tid avvaktar Semenovs svar, ev. efter telegrafisk påminnelse från S.

Tertio. Om väntan resultatlös ett par veckor tror jag bäst statsministern / på sätt vi tänkte oss vid över-läggningarna början mars / ~~A.v.d.~~ med överlämnande texten muntligen framför Gusev sin övertygelse RW livet. ^{sk} Alter-nativt kan ju så ske i noteform. Jag kan nämligen fort-farande ej befria mig känslan det ^{är} ej helt förenligt vår värdighet Erlander skriver nytt brev, innan han fått svar. Obs: ~~f.d.~~ jag många gånger på fråga sagt bekante Erlander Undén tro på S. och därför övertygade att RW i livet. Sam-tidigt har jag talat om att vi ha andra belägg än S:s för att så fallet efter 1947. ^{ja} Har f.ö. nu, egendomligt nog, något på känn att detta senare ~~besvärar~~ ^{besvärar} intrigerar veder-börande här mer än S:s utsago.

Sohlman

På den utskrift som
inlämnas till stats-
ministeren
från försvarsmännen
den 22 februari -

Fatt lämnas
av statsministeren
Tern.

På den 2 andra
utskrift som
inlämnas till stats-
ministeren
den 22 februari -

Beg. 25/4-61
del. 19.20 / 19

25.4.61		19
N:o	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. 135 Löses av Salwing. För Belfrage.

Primo. Edert 58 secundo. Sedan jag varje gång påpekat, att min bekantes uttalande "han död" resp. nu senast "han ej existerar" ginge längre än vad sades sov-jetsvaret 1957, har diskussionen följt samma linjer som med Rodionov 1959. Till slut har bekante konsekvent upp-repat vad han sagt ursprungligen ibland med tillägget, ~~även han~~ att intet nytt.

Secundo. Förordar vi i allt fall någon tid avvaktar Semenovs svar, ev. efter telegrafisk påminnelse från S.

Tertio. Om väntan resultatlös ett par veckor tror jag bäst statsministern på sätt vi tänkte oss vid över-läggningarna början mars ~~med~~ ^{med} överlämnande texten muntligen framför Gusev sin övertygelse RW livet. ^{etc.} Alter-nativt kan ju så ske i noterna. Jag kan nämligen fort-farande ej befria mig känslan ^{att man inte} det ej helt förenligt vår värdighet Erlander skriver nytt brev, innan han fått svar Obs: ~~Att~~ jag många gånger på fråga sagt bekante Erlander Undén tro på S. och därför övertygade att RW i livet. Sam tidigt har jag talat om att vi ha andra belägg än S:s för att så fallet efter 1947. ^{Har} f.ö. nu, egendomligt nog, något på känn att detta senare ~~personer~~ intrigerar veder-börande här mer än S:s utsago.

Sohlman

(Signature)

*I anlämning
av statsminister.*

*Dep. 25/4-61
del. 19. 20/12*

*Ø - skum sådant skulle innebära reträtt från
proletaren om 9 februari -
I min åsikt i den februartidningen är det inte
en statsministerplan.*

Moskva den 27 april 1961. 19		
<u>Personligt och strängt</u>		
<u>förtroligt.</u> N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

I anslutning till mitt svar i särskild ordning för några dagar sedan vill jag, till undvikande av varje möjlighet till missförstånd, säga att när jag ställer mig betänksam mot tanken på ett nytt brev från Erlander, innan Chrustjov svarat, så har jag, bl.a. på grund av vad Du telegraferade, utgått från att vi ej nu skola hota med några kraftåtgärder, därest RW ej återlämnas. För övrigt vet jag ej riktigt vad vi i så fall skulle hota med. På sin tid hävdade Arne Lundberg att vi borde säga sovjetiska vederbörande att, om de ej återlämnade RW, vi komme att bryta de ekonomiska förbindelserna med Sovjet. Sedan jag påpekat, att sådant säkerligen ej skulle ändra Kremls inställning men kunna medföra en överhängande risk för att ryssarna slutade ränte- och amorteringstjänst på vår kredit, insisterade Lundberg ej. Det enda som möjligen skulle göra ett visst intryck här vore, enligt mitt förmenande, om vi förklara oss tvungna att avbryta de diplomatiska förbindelserna. Men i så fall måste man nog vara på det klara med att hotet i förekommande fall måste infrias och att det senare antagligen skulle kosta oss en hel del att få dem återställda. Dessutom kan man icke utesluta, att Kreml, som stämningen är där i dag, skulle svara med att under någon förevändning själv taga initiati-

Kabinettssekreteraren Belfrage,
Utrikesdepartementet.

Exp. 27-4-61
Pj

vet till någon dylik aktion - i första hand friställande av ambassadörsposten i Stockholm. För egen del och särskilt som jag har grundad anledning antaga, att man i presidiet skulle betrakta sådana åtgärder från vår sida som "myggbett", anser jag mig nu lika litet som tidigare ej kunna tillråda dylika mått och steg. Om man emellertid hemma, mot förmodan, är inne på tankar i den riktningen, skulle frågan om att nu skriva ett nytt brev av motsvarande innebörd givetvis komma i ett annat läge.

2. Professor Biörck säger sig ha rönt ett mycket vänligt och älskvärt mottagande här icke blott från hälsovårdsministern Kurasjov utan även från professorerna Mjasnikov och Speranskij. Den förre svävar, enligt Biörck, i all välvilja fortfarande "i det blå", medan den senare numera givit Biörck ett annat och direkt gynnsamt intryck. Båda ha f.ö. - liksom hittills fyra av deras kolleger - accepterat inbjudan att dinera på beskickningen i kväll liksom bl.a. vice hälsovårdsministern Zjdanov. Huruvida Kurasjov själv kommer är i skrivande stund allttjämt osäkert. Däremot har ingen på skandinaviska avdelningen i MID accepterat - trots att vi i tur och ordning försökt med tre av dem, från Lunkov och nedåt. Och det kanske är lika bra?

Rolf Sohlman

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm den 5 maj 1961.

Förtroligt.

Kära Fru von Dardel,

Då vi tidigare under året varit i kontakt, har jag av vissa skäl inte kunnat nämna, att några nya omständigheter tillkommit av betydelse för behandlingen av den fråga vi diskuterat. Saken är den att jag fått kännedom om några uttalanden från ryskt håll, som krävt närmare utredning och övervägande. Efter mycket funde-
rande riktade jag också tidigare i år ett brev till ministerpresidenten Chrustjov, vari jag hemställde, att åtgärder måtte vidtagas för Raoul Wallenbergs snara hemsändande.

Ehuru mina skäl för absolut diskretion fortbestår, har det synts mig riktigt att nu på detta sätt personligen informera Eder. Tyvärr är jag förhindrad att ens till Eder lämna några närmare upplysningar om de uttalanden jag nyss nämnde, och inte heller är jag i stånd att ge Eder del av innehållet i brevet. Mitt bedömande är också, att varje form av publicitet skulle vara mycket olycklig.

Med tanke på de svårigheter och besvikelser vi tidigare mött måste man nog vara mycket försiktig i sina förväntningar även denna gång. Kanske jag bör tillägga, att vad som sägs i mitt brev inte berör det tidigare material som hopsamlats och inte försvagar dettas värde. Brevet motsvarar i själva verket, såvitt

Fru Maj von Dardel,
Auravägen 25
Djursholm

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsänt den 27/ 6 19 61 kl. 10.30

Ankom den 27/ 6 19 61 kl. 12.30

Löst den 27/6 1961 kl. 13.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 77. Från Åström. För Sohlman. Vi undrar om Du
haft tillfälle från akademikern eller på annat sätt erfara nå-
got om ryska avsikterna, d.v.s. främst om och när man tänker
sig svara.

Cabinet

Co11:

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 27/ 6 19 61 kl. 10.30

Ankom den 27/ 6 19 61 kl. 12.30

Löst den 27/6 1961 kl. 13.00/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 77. Från Åström. För Sohlman. Vi undrar om Du
haft tillfälle från akademikern eller på annat sätt erfara
got om ryska avsikterna, d.v.s. främst om och när man tänke
sig svara.

Cabinet

Coll:

Moskva den 28 juni 19 61.		
N:o	BUD <i>2/2</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

*Exp. 28. 6. 61 Ric
kl. 16.00*

Dnr 159. Edert ch 77. Löses av Salwing. För Åström. Vid mitt senaste samtal 13 juni fick jag snarast intryck vederbörande då ej helt säker man här överhuvudtaget skulle svara. Vederbörande omnämnde statsministerns inbjudan sovjetiska partidamerna på sätt som möjligen skulle ha kunnat tolkas som uttryck förmodan vi ev. beredda ej insistera. Hänsyn härtill sade jag kort vi vänta svar. Har på känn i allt fall vederbörande personligen ogärna på nytt talar med Chrustjov i saken. Personligen uppfattade jag för övrigt Chrustjovs lyckönskningstelegram Erlander med förhoppning förbättring sovjetisk-svenska förbindelserna som avsett delvis återspegla Chrustjovs även av vår framställning 9 februari betingade misshumör. Om svar lämnas nu här kommer det troligen att i bästa fall bli ej direkt ohövligt avvisande exempelvis under åberopande negativt resultat nya undersökningar, i sämsta fall kärvt nej - allt beroende på politiska överväganden närmast samband aktualiserade Tysklands- Berlinfrågorna.

Sohlman

Moskva den 28 juni 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

*Exp. 28.6.61 Ma
kl. 16.00*

Cabinet

Stockholm

Dnr 159. Edert ch 77. Löses av Salwing. För Åström. Vid mitt senaste samtal 13 juni fick jag snarast intryck vederbörande då ej helt säker man här överhuvudtaget skulle svara. Vederbörande omnämnde statsministerns inbjudan sovjetiska partidamerna på sätt som möjligen skulle ha kunnat tolkas som uttryck förmoden vi ev. beredda ej insistera. Hänsyn härtill sade jag kort vi vänta svar. Har på känn i allt fall vederbörande personligen ogärna på nytt talar med Chrustjov i saken. Personligen uppfattade jag för övrigt Chrustjovs lyckönskning telegram Erlander med förhoppning förbättring sovjetisk-svenska förbindelserna som avsett delvis återspegla Chrustjovs även av vår framställning 9 februari betingade misshumör. Om svar lämnas nu här kommer det troligen att i bästa fall bli ej direkt ohövligt avvisande exempelvis under åberopande negativt resultat nya undersökningar, i sämsta fall kärvt nej - allt beroende på politiska överväganden närmast samband aktualiserade Tysklands- Berlinfrågorna.

Sohlman

Sohlman/ATA

Telegram

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Moskva den 28 juni 1961.			
N:o	BUD <i>04.</i>	BIL.	
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL.	

Exp. 28.6.61 kl. 19.40
Ria

Cabinet

Stockholm

Dnr 162. V ch 159. Löses av Salwing.

För Åström. Vederbörande 28 uttryckt önskemål
samtal 29 juni. Då jag strängt upptagen dessa dagar
överenskomms vi luncha 3 juli. *Åström*

Sohlman

Sohlman/ATA

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 28 juni 19 61.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 28. 6. 61 kl. 1940
Nia

Dnr 162. V ch 159. Löses av Salwing.

För Åström. Vederbörande 28 uttryckt önskemål
samtal 29 juni. Då jag strängt upptagen dessa dagar
överenskoms vi luncha 3 juli. *Åthoumen.*

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 30 / 6 1961 kl. 18.10

Ankom den 30 / 6 1961 kl. 20.10

Löst den 1/7 1961 kl. 12.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 79. Edert ch 159 och 162. Från Åström.

Vi vore tacksamma om Du vid samtalet gav uttryck
åt allvarlig förväntan att svar snart kommer. Vi kan
förstå att undersökningar erfordras men då flera månader
gått, anser vi oss kunna utgå från att de nu slutförts.
Vi anser oss också kunna räkna med att på samma sätt som
vi ådagalagt vår önskan att behandla saken på en strikt
saklig basis och undvika politisk polemik, det sovjetiska
svaret skall återspegla en motsvarande avsikt från sov-
jetregeringens sida.

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 30/ 6 19 61 kl. 18.10

Ankom den 30/ 6 19 61 kl. 20.10

Löst den 1/7 1961 kl. 12.30/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 79. Edert ch 159 och 162. Från Åström.

Vi vore tacksamma om Du vid samtalet gav uttryck åt allvarlig förväntan att svar snart kommer. Vi kan förstå att undersökningar erfordras men då flera månader gått, anser vi oss kunna utgå från att de nu slutförts. Vi anser oss också kunna räkna med att på samma sätt som vi ådagalagt vår önskan att behandla saken på en strikt saklig basis och undvika politisk polemik, det sovjetiska svaret skall återspegla en motsvarande avsikt från sovjetregeringens sida.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Sohlman/ATA

Telegram

Moskva den 4 juli 1961.

N:o

BUD
122

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR-

MÅL.

Cabinet

Stockholm

*Exp. 4.7.61 kl. 18.20
Ria*

Dnr 168 Löses av Salving. För Åström personligt strängt förtroligt. Upptakten samtalet vårt ch 162 blev ej särskilt gynnsam då vederbörande började med kritik av "Sveriges stöd tyska militärister" varmed han avsåge bl.a. Bofors leveranser Bonnregeringen. Senaste belägget vi önskade uppmuntra ifrågavarande militäriska kretsar vore överlämnandet 27 juni från Frankrike erhållen Pantertanks till tyskarna. Han stödde sig härvid Tass-telegram med från St.T. hämtade uppgifter. Som belägg för att krafter Sverige nu sökte mobilisera opinionen mot Sovjet återopade han likaledes basis Tasstelegram ett radioprogram om "mordet på Trotzky". Efter sedvanlig kritik vår inställning TDR frågade han direkt om jag trodde Sverige skulle erkänna TDR de facto eller de jure sedan fredsfördrag undertecknats. Sådan akt skulle från ett neutralt land i Sveriges läge betyda mycket - mer än om, som han tycktes tro, Indien, Indonesien m.fl. asiatiska afrikanska stater då skulle vidtaga åtgärder sådan riktning. Då jag svarade att jag personligen övertygad vi ej skulle ensamma bland obundna/europeiska stater nu erkänna TDR inlät han sig på längre utläggning om vår bristande neutralitet i denna sak vilket jag givetvis tillbakavisade. Han insisterade ej utan övergick tala om EFTA och Storbritanniens inställning, Langes uttalande efter Londonmötet etc. Då jag någon timme senare uttalade mig enligt Edert ch 79 sade han att jag beträffande den "formella frågan" om svar borde tala med Lunkov. Den "reella frågan" hade å andra sidan redan besvarats när man här efter nya undersökningar på sin tid meddelade att RW död. I det avseendet kunde ingen ändra något.

S. uppgifter om sina samtal här vore antingen provokation eller missförstånd - något som även han ju redan efter nya undersökningar sagt mig. Jag tillbakavisade och konstaterade att Erlander sedan årtal väl personligen kände S. vilken hans läkare. Vi trodde alltså på henne - ett för våra förbindelser viktigt faktum. Vederbörande vidhöll och upprepade flera gånger RW död. Hela denna beklagliga sak måste, ansåge han, ses mot bakgrunden dels man här hade "tontal material" bevisande familjen Wallenbergs antisovjetiska inställning och aktionen varför i och för sig förklarligt man önskat förhöra RW dels det stora antalet fångar under första efterkrigstiden, förhållandena här etc. Jag svarade dels dylika misstankar ej berättigade sådana åtgärder - RW hade dessutom veterligen ej haft något att göra med av vederbörande med namn omnämnda bröderna Jacobs och Marcus verksamhet. Vederbörande ägde sig måhända f.ö. icke bekant att Marcus under kriget fick ett telegram från Stalin med tack för hans medverkan vid separاتفreden med Finland och förhoppning gynnsamma ekonomiska förbindelser efter kriget? Detta gjorde tydligen först visst intryck. Vederbörande fortsatte emellertid att om det ej vore för dessa bröder skulle Sverige redan ha erkänt TDR. Om det ej varit på grund av familjens stora inflytande skulle svenska vederbörande f.ö. aldrig ha fortsatt att driva saken som vi gjorde, något jag kategoriskt förnekade utan att han tydligen tog vidare intryck. För att taga honom ur dylika äkta eller lossade villfarelser nämnde jag dessutom att, som allmänt bekant hemma, Marcus trots egen beredvillighet ännu ej kunnat få tillräckligt antal röster för att bli ordförande i det av hans fader startade Industriförbundet. När han ej ens bland de "egna" hade en stärkare ställning hur skulle han då och hans broder kunna ha något inflytande på vår utrikespolitik? Detta förvånade vederbörande uppenbarligen i högsta grad.

Secundo. Därest ingen erinran talar jag med Lunkov. *Tels*

Sohlman

Moskva den 4 juli 1961.		
N:o 168	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Exp. 4.7.61 kl. 18.20
Rica

Dnr 168. Löses av Salving. För Åström personligt strängt förtroligt. Upptakten samtalet vårt ch 162 blev ej särskilt gynnsam då vederbörande började med kritik av "Sveriges stöd tyska militärister" varmed han avsåge bl.a. Bofors leveranser Bonnregeringen. Senaste belägget vi önskade uppmuntra ifrågavarande militäriska kretsar vore överlämnandet 27 juni från Frankrike erhållen Pantertanks till tyskarna. Han stödde sig härvid Tass-telegram med från St.T. hämtade uppgifter. Som belägg för att krafter Sverige nu sökte mobilisera opinionen mot Sovjet åberopade han liksom tidigare basis Tassestelegram ett radioprogram om "mordet på Trotzky". Efter sedvanlig kritik vår inställning TDR frågade han direkt om jag trodde Sverige skulle erkänna TDR de facto eller de jure sedan fredsfördrag undertecknats. Sådan akt skulle från ett neutralt land i Sveriges läge betyda mycket - mer än om, som han tycktes tro, Indien, Indonesien m.f. asiatiska afrikanska stater då skulle vidtaga åtgärder sådan riktning. Då jag svarade att jag personligen övertygad vi ej skulle ensamma bland obundna ^{européiska} stater nu erkänna TDR inlät han sig på längre utläggning om vår bristande neutralitet i denna sak vilket jag givetvis tillbakavisade. Han insisterade ej utan övergick tala om EFTA och Storbritanniens inställning. Langes uttalande efter Londonmötet etc. Då jag någon timme senare uttalade mig enligt Edert ch 79 sade han att jag beträffande den "formella frågan" om svar borde tala med Lunkov. Den "reella frågan" hade å andra sidan redan besvarats när man här efter nya undersökningar på sin tid meddelade att RW död. I det avseendet kunde ingen ändra något.

S. uppgifter om sina samtal här vore antingen provokation eller missförstånd - något som även han ju redan efter nya undersökningar sagt mig. Jag tillbakavisade och konstaterade att Erlander sedan årtal väl personligen kände S. vilken hans läkare. Vi trodde alltså på henne - ett för våra förbindelser viktigt faktum. Vederbörande vidhöll och upprepade flera gånger RW död. Hela denna beklagliga sak måste, ansågs han, ses mot bakgrunden dels man här hade "tontal material" bevisande familjen Wallenbergs antisovjetiska inställning och aktioner varför i och för sig förklarligt man önskat förhöra RW dels det stora antalet fångar under första efterkrigstiden förhållandena här etc. Jag svarade dels dylika misstankar ej berättigade sådana åtgärder - RW hade dessutom veterligen ej haft något att göra med av vederbörande med namn omnämnda bröderna Jacobs och Marcus verksamhet. Vederbörande ägde sig måhända f.ö. icke bekant att Marcus under kriget fick ett telegram från Stalin med tack för hans medverkan vid separatfreden med Finland och förhoppning gynnsamma ekonomiska förbindelser efter kriget? Detta gjorde tydligen först visst intryck. Vederbörande fortsatte emellertid att om det ej vore för dessa bröder skulle Sverige redan ha erkänt TDR. Om det ej varit på grund av familjens stora inflytande skulle svenska vederbörande f.ö. aldrig ha fortsatt att driva saken som vi gjorde, något jag kategoriskt förnekade utan att han tydligen tog vidare intryck. För att taga honom ur dylika äkta eller lossade villfarelser nämnde jag dessutom att, som allmänt bekant hemma, Marcus trots egen beredvillighet ännu ej kunnat få tillräckligt antal röster för att bli ordförande i det av hans fader startade Industriförbundet. När han ej ens bland de "egna" hade en starkare ställning hur skulle han då och hans broder kunna ha något inflytande på vår utrikespolitik? Detta förvånade vederbörande uppenbarligen i högsta grad.

Secundo. Därest ingen erinran talar jag med Lunkov. Tele.

Sohlman

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 5 / 7 1961 kl. 19.55

Ankom den 5 / 7 1961 kl. 21.55

Löst den 6.7.61 kl. 10.10/ATA

Svensk

- Moskva

Dnr 83. Från Åström. Edert ch 168 se-
cundo ingen erinran.

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 5/ 7 19 61 kl. 19.55

Ankom den 5/ 7 19 61 kl. 21.55

Löst den 6.7.61 kl. 10.10/ATA

Svensk

Moskva

Dnr 83. Från Åström. Edert ch 168 se-
cundo ingen erinran.

Cabinet

Coll:

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

Moskva den 10 juli 1961		
N:o	BUD <i>22</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Exp. 10. 7. 61 kl. 20.00
Ric

Cabinet

Stockholm

Dnr *173* Löses av Salwing. För Åström personligen.

Primo. Då Lunkov avreste semester dagen efter jag på kvällen mottog Edert 83 har jag idag samtal hans närmaste man ambassadören Kirsanov uttalat mig enligt Edert 79. Kirsanov svarade Chrustjov ju redan svarat uttömmande, varför intet att tillägga. Jag insköt "men i allt fall ej skriftligen". Kirsanov vidhöll och hänvisade till att sovjetiska vederbörande ju som jag under årens lopp bevittnat efter ingående undersökningar flera gånger svarat skriftligen. Jag genmälde att vi nu förebragt något nytt, vilket Kirsanov under åberopande även Chrustjov bestämt förnekade. Där föreligger intet nytt, hävdade han. För övrigt kunde man ej förstå varför svenska vederbörande trots slutgiltiga sovjetiska svar ständigt återkomme till denna sak vilken vore definitivt avslutad. Jag hänvisade till de nya fakta vi förebragt, vilket dock endast föranledde Kirsanov att upprepa vad han sagt. Jag sade då att det ju ej var jag som uttalat en ^{officiell} mening till regeringschefen utan ^{officiellt} vår statsminister ~~som~~ via mig sänt honom ett ~~brev~~. Det vore ^{naturligt} att statsministern väntade skriftligt svar. Detta argument verkade göra Kirsanov något betänksam och han förklarade under upprepning sina uttalanden att han skulle vidarebefordra likväl utan att ställa svar i utsikt. Han verkade ha mycket snäva hårda instruktioner. Mitt intryck att bäst nu något avvakta för att se ev. resultat samtalet. *hals*

är inlägg na
att

6 skriftligt
hushåll

** är i lägen läge*
samtidigt
var enligt allmänhet
här var 168 skola

Secundo. Under samvaro vederbörandes vårt ch 168 datcha vilken för övrigt motsvarar en vanlig rege-

ringsledamots, framförde denne ånyo serie klagomål
Sveriges neutralitet och berättade att han i Isayovs
artikel i Mezjdunarodnie Zjissn om Nato strukit en av-
delning med kritik Skandinavien främst Sverige. Som
belägg för att vi även militärt samarbete med Nato anför-
de han att man här ur direkt pålitlig källa erhållit redo-
görelser Natos interna militära överläggningar varav fram-
ginge de västallierade fäste stort avseende vid uppgifter
de erhöles från svenska militärer rörande Sovjet - jfr
mitt handbrev Belfrage 8 juni - Men tillade han menande
"Ni har hittills inte läst en rad här om ^{prova} hos oss". I vissa
fall skulle man ha konstaterat att beskickningens militärer
efter resor här i landet avlade rapport hos amerikanerna
innan de talade vid mig. Jag förnekade givetvis och sade
för övrigt att våra militärer endast arbeta med öppna källor
varför de ej ens kunde ha något att meddela andra kollegor.
Vederbörande påstod att även finnarna voro inblandade men
att han däremot ej hört något dylikt om österrikarna.

Tertio. Jag har ej sagt något om secundo till någon.

Sohlman

Telegram

Moskva den 10 juli 1961.		
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

*Exp. 10. 7. 61 kl. 20.00
Mia*

Cabinet

Stockholm

Dnr 123, Löses av Salwing. För Åström personligen.

Primo. Då Lunkov avreste semester dagen efter jag på kvällen mottog Edert 83 har jag idag samtal hans närmaste man ambassadören Kirsanov uttalat mig enligt Edert 79. Kirsanov svarade Chrustjov ju redan svarat uttömmande, varför intet att tillägga. Jag insköt "men i allt fall ej skriftligen". Kirsanov vidhöll och hänvisade till att sovjetiska vederbörande ju som jag under årens lopp bevittnat efter ingående undersökningar flera gånger svarat skriftligen. Jag gemälde att vi nu förebragt något nytt, vilket Kirsanov under åberopande även Chrustjov bestämt förnekade. Där föreligger intet nytt, hävdade han. För övrigt kunde man ej förstå varför svenska vederbörande trots slutgiltiga sovjetiska svar ständigt återkomme till denna sak vilken vore definitivt avslutad. Jag hänvisade till de nya fakta vi förebragt, vilket dock endast föranledde Kirsanov att upprepa vad han sagt. Jag sade då att det ju ej var jag som uttalat en ^{officiell} mening till regeringschefen utan vår statsminister som via mig sänt honom ett brev. Det vore naturligt att statsministern väntade skriftligt svar. Detta argument verkade göra Kirsanov något betänksam och han förklarade under upprepning sina uttalanden att han skulle vidarebefordra likväl utan att ställa svar i utsikt. Han verkade ha mycket snäva hårda instruktioner. Mitt intryck ^{dels} att bäst nu något avvakta för att se ev. resultat samtalen. ^{dels} x)

Secundo. Under samvaro vederbörandes vårt ch 168 datcha vilken för övrigt motsvarar en vanlig rege-

*5 dei riktiga var
att*

*6 skriftligt bud -
okäp*

*x) att i dagens ligg
sammanhållna för
som bud. att 2 var
168 okäp*

ringsledamots, framförde denne ånyo serie klagomål
Sveriges neutralitet och berättade att han i Isayovs
artikel i Mezjdunarodnie Zjissn om Nato strukit en av-
delning med kritik Skandinavien främst Sverige. Som
belägg för att vi även militärt samarbeta med Nato anför-
de han att man här ur direkt pålitlig källa erhållit redo-
görelser Natos interna militära överläggningar varav fram-
ginge de västallierade fäste stort avseende vid uppgifter
de erhöile från svenska militärer rörande Sovjet - jfr
mitt handbrev Belfrage 8 juni - Men tillade han menande
"Ni har hittills inte läst en rad härom^{i rum} hos oss". I vissa
fall skulle man ha konstaterat att beskickningens militärer
efter resor här i landet avlade rapport hos amerikanarna
innan de talade vid mig! Jag förnekade givetvis och sade
för övrigt att våra militärer endast arbeta med öppna källor
varför de ej ens kunde ha något att meddela andra kollegor.
Vederbörande påstod att även finnarna voro inblandade men
att han däremot ej hört något dylikt om österrikarna.

Tertio. Jag har ej sagt något om secundo till någon.

Sohlman

Sohlman/ib

Avskrift/kr

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

Telegram

25.10.61		19
N:o 208	Chiffer.	Bil.
INK. D. N:o		
AVD.	HP GR 80	MÅL. Ea/RW

Orig. se HP 1 Er

Cabinet

Stockholm

Dnr. 208. Personligt strängt förtroligt för Belfrage. Akademiske bekante ringde nyss från kongressen för ordnande sammanträffande. Vi överens lunch 26 oktober. Fick intrycket han angelägen tala något aktuellt bråds-kande ärende, möjligen Erlanders telegram. Tacksam o-medelbart få sprachregelung ev. även i RW-ärendet samt indikation vilka åtgärder ni övervägt, därest Chrustjovs ev, svar otillfredsställande.

Sohlman

Exp. 25.10.61 Kl. 16.20 UBn

H Ä N V I S N I N G

Bindes

I n k o m m a n d e

INK <i>Rush. Moskva</i>		
D. Nr <i>1 107</i>		
Inkom den <i>26.10.61</i>		
Avd. <i>HP</i>	Gr. <i>80</i>	Mål <i>Ea/RW</i>

Åtgärd se originalet å

HP 1 En

Angående

R.W.

daterad den

26.10.61

skrivelse från

chiffertel „

UD

enclairtel. „

handbrev „

till

Det tillämpliga understrykes

Moskva den 18 maj 1962. 19		
<u>Personligt och strängt</u>		
<u>förtroligt.</u>		BIL.
N:o		
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

Till bekräftande av vad jag sade Dig i telefon vill jag nämna, att det egentligen ej förekom något nytt vid Lundbergs och mitt samtal den 12 maj med överdirektören och fru von Dardel hos advokaten Nisser. Sedan vi förklarat, att läget alltjämt, såsom vid vårt senaste sammanträffande i december i fjol, krävde största diskretion - särskilt som en viss utveckling ägt rum - frågade fru von Dardel, om det vore att förmoda att man på ledande håll i Sovjetunionen kände till vår aktion. Jag svarade, att ehuru jag ej för dagen visste något bestämt härom, det syntes mig sannolikt att så vore fallet. Härtill uttalade hon sin förundran och sitt missnöje med att familjen ej åtnjöte tillräckligt förtroende hos svenska vederbörande för att bli informerad om vad som förevore. Lundberg och jag sade oss förstå dessa hennes synpunkter, varefter Lundberg i allmänna ordalag utvecklade nödvändigheten av absolut sekretess tills vidare. Han sade sig utgå från att familjen komme att informeras om och när aktionen antingen lett till åsyftat resultat eller ansåges böra inställas. Samtidigt försäkrade vi att denna fortginge och att vi enligt vår mening aldrig varit så nära målet som under det senaste året. Härmed ville vi dock ingalunda inge familjen några illusioner om en lycklig utgång. Det enda som kunde försäkras vore att vi gjorde allt vi kunde för att uppnå vederbörandes hemsändande. I det läge saken nu befunne sig vore som sagt officiella démarcher i någon form ej att tillråda. Skulle situationen härutinnan ej ändras före finansminister

Kabinettssekreteraren Belfrage,

Utrikesdepartementet.

Elyp. 21/5-62
25

Strängs hitkomst, ansåge vi därför det bäst att han ej toge upp densamma - en tanke som fru von Dardel framförde. Våra närmaste strävanden ginge nu ut på att via särskilda kanaler söka övertyga sovjetiska vederbörande om att det även ur deras synpunkt skulle vara bäst att sända hem vederbörande. Genom varje officiell framställning riskerade man endast att komplicera denna redan i och för sig svåra uppgift liksom att ev. påskynda ett nytt negativt svar.

Fru von Dardel berörde härefter professor Nanna Svartz' förestående Moskvabesök. Jag bekräftade, att professorn varit i kontakt med mig och att vi överenskommit att träffas i Moskva. På fråga sade jag mig anse det bra om hon, som varande läkare, berörde saken med kolleger här, eftersom dessa senare kunde förutsättas ha nära kontakt med Sovjets R.K., den institution som framför andra vore aktiv, när det gällde att hjälpa sovjetmedborgare att återfinna anförvanter, från vilka de skilts under Stalintiden resp. under kriget. Jag berättade även hurusom vår kokerska nyligen genom R.K. efter 17 års skilsmässa fått kontakt med sin syster, vilken hon trott vara död för länge sedan.

Fru von Dardel var också inne på tanken, att alla bekanta svenskar, som reste till Sovjetunionen genom svenska R.K. skulle uppmanas att beröra fallet. Vi avrådde emellertid från en dylik kampanj, då den säkerligen skulle få motsatt verkan mot den avsedda. Däremot sade jag mig tro, att en framstöt i lämplig form i Budapest rörande det till vederbörandes minne fästa monumetet möjligen kunde ha det goda med sig, att ryssarna bibragtes ytterligare visshet om att vi ej nedlagt saken.

Till slut förklarade fru von Dardel, att ansvaret för aktionen sålunda helt åvilade mig personligen, var-till jag svarade, att varje fas och varje steg däri noggrant övervägdes med vederbörande hemma.

Efteråt sade jag Nisser - liksom tidigare Lundberg gjort - att det förefölle troligt, att vederbörande vore sjuk.

Sohlman/ib

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

CHIFFER-

Telegram

Cabinet
Stockholm

31.5.62.		19
N:o	BUD 02	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	CR.	MÅL.

Dnr. /08 Edert 79. För Åström. Skulle Sträng så önska tror jag principiellt ej omöjligt ordna - särskilt om Tarabrins uttalande till Dig alltjämt stå sig, vilket sannolikt. Vi få väl dock se om pågående besök får några/återverkningar. Mottagandet i går flygplatsen endast genom Intouristman vilken ej ens hade uppgifter programmet. Om inbjudningen verkligen utgick från hälsovårdsministern måste detta betraktas som nästan ohövligt. Tela.

Sohlman

Epp. 31.5.62
del. 16.20/15

Sohlman/ib

KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

CHIFFER-
Telegram

31.5.62.		19
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. /08. Edert 79. För Åström. Skulle Sträng så önska tror jag principiellt ej omöjligt ordna - särskilt om Tarabrins uttalande till Dig alltjämt stå sig, vilket sannolikt. Vi få väl dock se om pågående besök får några ^{negativa}/återverkningar. Mottagandet i går flygplatsen endast genom Intouristman vilken ej ens hade uppgifter programmet. Om inbjudningen verkligen utgick från hälsovårdsministern måste detta betraktas som nästant ohövligt. Tela.

Sohlman

Sip. 31.5.62
kl. 16.30/15

Moskva den 2 juni 1962. 19		
<u>Personligt och strängt</u>		
<u>förtroligt.</u> N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Käre Leif,

I torsdags kväll anlände professor Nanna Svartz, mött på flygplatsen av förutom Colliander en representant för Intourist. Själv befann jag mig på Kreml på mottagning för Keitta.

Hon anmodades därefter att taga in på hotell "Ukraina" där det emellertid visade sig att hon ej var väntad. Efter en stund fick hon emellertid ett rum. Under tiden hade hon hunnit drabba ihop med sina verkliga kolleger - reumatologerna - vilka enligt hennes dramatiska skildring blevo minst sagt förvånade att finna henne i Moskva just när deras kongress slutade. Tilläggas må likväl, att dessa utslutande voro företrädare för Sovjetunionen och de andra ostblocksländerna.

Följande morgon skulle professorn få meddelande om var och när hennes kongress ägde rum. Då hon emellertid intet hörde av sina sovjetiska värdar, ringde hon själv till hälsovårdsministeriet, där man dels lämnade svar på hennes frågor, dels med stort beklagande konstaterade att hon felaktigt hänvisats till "Ukraina". Hennes hotell vore nämligen "Moskva" i stadens centrum och mycket nära sammanträdeslokalen - fackföreningshuset, dit hon också kvickt förflyttades. Själv talade jag med henne i telefon under förmiddagen - bl.a. för att få veta om hon kunde acceptera en genom Colliander framförd inbjudan till lunch hos oss. Denna fråga lämnades då öppen och hon lovade återkomma,

Kabinettssekreteraren Belfrage,
Utrikesdepartementet.

när hennes planer klarnat. Så skedde vid 1-tiden, då hon emellertid ej talade med mig. Av sina värdar blev hon sedan väl omhändertagen och fick veta, att det varit Nesterov som stode bakom inbjudningen till henne att komma hit. Under ett besök hos professor Mjesjnikov, vilket kom helt oförberett för denne - Nanna Svartz anslöt sig nämligen objuden till en grupp kolleger på väg dit - hade hennes gamle vän bleknat och helt tappat koncepten, när han fick se henne, till stor förvåning för hans medarbetare.

Med såväl Mjesjnikov som Nesterov hade Nanna Svartz talat om lämpligheten av ett hövlighetsbesök hos hälsovårdsministern Kurasjov, tilläggande att hon då också hade för avsikt att "tala sak". Båda hade svarat ungefär "varum nicht". Sedermera hade hon emellertid ej fått något svar på sin hemställan om ett sammanträffande med ministern, vilket uppenbarligen gjorde henne både irriterad och tyvärr även synbart nervös. Jag blev faktiskt skrämmd av hennes bleka uppsyn. Hon skulle nu emellertid ytterligare stöta på.

Jag sade henne, att om ryssarna beslutat att hellre taga de risker och olägenheter, som ur deras synpunkt vore förenade med den hittillsvarande linjen än att modifiera sin ställning, ja, då vore det nog tyvärr ej mycket att göra däråt. De enda som skulle kunna tänkas ha något inflytande i denna sak vore faktiskt hennes kolleger. Bäst vore därför att lugnt men bestämt söka övertyga dem. Svårigheten härvidlag tycktes emellertid vara, att dessa hölle sig mycket reserverade vid sammanträffanden med henne, samtidigt som de hedrade henne genom isolering på presidiepodiet. Själv trodde hon att allt detta vore led i en väl övervägd taktik.

Jag har nu bjudit Kurasjov, Mjesjnikov, Nesterov och ytterligare en akademiker på lunch med Nanna Svartz på måndag. Får se om någon kommer.

Rolf Sohlman

Moskva den 3 juni 1962.

Personligt och strängt förtroligt.¹⁹

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

I anslutning till mitt brev skrivet lördag morgon angående Nanna Svartz' besök ber jag få nämna, att hon samma dag före lunch à trois hos oss berättade följande.

Av ett helt tillfälligt samtal med professor Anatolij Nesterov hade hon snarast fått ett gynnsamt intryck, så tillvida som det förefallit som om hon skulle kunna få företräde hos hälsovårdsministern Kurasjov. Även professor Mjesjnikov hade verkat uppmuntrande. Efter mottagandet av ett brev, som Nanna Svartz stuckit till honom bakifrån under en skioptikonföreställning, hade han nämligen nickat vänligt och instämmande. Tanken med brevet hade hon fått kvällen förut och någon konsultation med mig om dess skrivande resp. överlämnande ägde sålunda icke rum. Lika litet hade hon tagit någon avskrift därav. Jag hemställde därför bestämt, att hon måtte snarast söka i minnet och på papperet rekonstruera dess text. Så mycket framgick emellertid som att däri sagts, att den svenska statsledningen övervägt att publicera vad som förevarit mellan henne och Mjesjnikov - alltså så vitt jag vet rena motsatsen till det verkliga förhållandet. Jag sade henne icke vad jag tänkte om brevet - hade hon frågat mig på förhand, hade jag självfallet avrått därifrån. Att tränga sig på ryssar har nog hittills aldrig lyckats någon - även om han haft atombomber i fickan

Kabinettssekreteraren Belfrage,
Utrikesdepartementet.

6/6. 4/6-62
B

och på vad man här antagligen uppfattade som ett hot kunde reaktionen endast förmodas bli starkt negativ. Jag frågade mig endast, sade jag henne, om Mjesjnikovs positiva reaktion inför brevet icke vore att se som ett uttryck för att han nu ville få ett slut på saken, även om det komme att medföra en skräll inför svensk opinion.

2. I gårdagens brev borde jag kanske ha nämnt, att Nanna Svartz - sedan jag under vårt samtal på fredagen förklarade, att man måste räkna med att vi avlyssnades - skriftligen framställde tre frågor.

Vad skulle hon göra, om hon på lördag ej fått någon tid hos Kurasjov? Kunde hon endast gå in i ministeriet och tala med sekreteraren? Jag avrådde härifrån under framhållande, att hon i så fall likväl ej skulle bli mottagen - och sannolikt ej heller senare.

Skulle hon gå till v. utrikesminister Semjonov? Ja, svarade jag, om hon vill ha ett nej.

Till Mme Chrustjova? Det skulle säkerligen i bästa fall ta lång tid att få ordnat och dessutom icke ge mer än samtalen med hennes egna kolleger. Jag tillade däremot icke, att ett sådant steg från hennes sida ju skulle minska de redan i och för sig minimala chanserna för en ny framställning från fru von Dardel till regeringschefens hustru.

Vore det dumt att ge böcker etc. i ett tidigt skede till Mjesjnikov? Om det gällde nya vetenskapliga arbeten av henne själv, kunde jag ej se någon anledning, varför hon ej skulle överlämna dem snart nog. Men andra böcker vore mera tveksamt. Det visade sig, att hon avsett ge honom en bok om Stockholm. Jag tillstyrkte därför att hon skulle vänta till dess att Mjesjnikov visade henne någon personlig uppmärksamhet. Härtill gjorde Nanna Svartz den för mig egendomliga anmärknigen, att det vore obegripligt huru avvisande Mjesjnikov vore.

3. Senare under vårt lördagssamtal, som även det försvårades av att Nanna Svartz verkade nervös, föga sammanhängande, ja, rent av skrämde - detta var f.ö. anledningen till att jag ej sade henne min mening om brevet - beklagade hon sig upprepade gånger över att ej ha fått något besked om hon skulle bli mottagen av Kurasjov eller ej. Jag sade

henne, att ett uteblivet svar vore att likställa med ett nej, tills hon finge ett ja. Pressade man på vore sannolikheten för ett avböjande svar större - något som hon nog knappast förstod, även om hon ej motsade mig. Senare under eftermiddagen ringde hon mig och sade, att det blivit ett nej. Hon skall nu (d.v.s. på söndag mellan 8 och 9) ringa mig för att göra upp om ett sammanträffande.

I skrivande stund har jag närmast det intrycket, att hon spelat bort våra sista kort, om det nu överhuvudtaget fanns några kvar. Brevet tror jag vara nästan lika oklokt ur hennes och vår synpunkt som när hon på sin tid tackade nej till att träffa vederbörande. Det kan vid bedömandet därav vara anledning erinra sig vad Malinovskij nyligen sade Zina om ryssens sätt att reagera.

Jag behöver ej säga, att jag varje gång anmodar Nanna Svartz att noga anteckna allt som förevarit. Hittills har jag dock ej fått se något av hennes penna, men hon har utlovat en skriftlig sammanfattning tills idag. Man får då väl se, om hennes med pennan lämnade redogörelse överensstämmer med den muntliga.

4. Det är fortfarande svårt att ens gissningsvis söka göra sig en bild av sammanhanget. Är det emellertid som hon själv anser och det alltså är Nesterov som ligger bakom inbjudan till henne, medan Mjesnikov känt till densamma, tror jag man möjligen kan tänka sig, att den förre framställt förslag om att be henne hit för att bereda henne tillfälle att återknyta enbart vetenskapliga förbindelser med de sovjetiska medicinarna i förhoppning givetvis om att hon skulle släppa taget i RW-saken. Slutfrasen i hans brev till henne tydde, om jag ej missminner mig härpå. Däremot har kanske Mjesnikov ställt sig mera skeptisk och gjort gällande, att det ej skulle löna mödan att göra ett sådant försök - Nanna Svartz komme under alla förhållanden ej att ge sig. När han till slut gav med sig, har han kanske sagt sig, att det likväl vore bäst att låta Nesterov pröva sin tanke - helst som man på så sätt under alla förhållanden komme att sätta punkt för hans obehagliga mellanhavande med den svenska kollegan ^{ett år sedan} i vintras. Olägenheterna med en publicitet i Sverige, som

man finge ta, skulle kanske f.ö. ej bli så stora. Sedan professor Spiranskij dog i vintras, finns ju intet vittne till det samtal, då de avgörande uttalandena gjordes, varför utsago komme att stå mot utsago. Och dessutom skulle man ju, om så befunnes påkallat, i värsta fall kunna gå till motattack och offentligt kritisera svenska vetenskapsmän, som kommer till Sovjetunionen med orent mjöl i påsen etc. etc. Ja, de skulle rent av kunna beskyllas för spioneri i maskopi med beskickningen och andra svenska myndigheter. Hatar man oss, hata vi dubbelt tillbaka, så föllo ju Malinovskijs ord.

Rolf Sohlman

Moskva den 3 juni 1962. ¹⁹
 Personligt och strängt förtroligt.

2 bil. N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

Nanna Svartz, som ätit lunch med Finnmark och oss två, har därvid lämnat mig här bifogade tidigare i utsikt ställda skriftliga redogörelse för sina samtal och kontakter här. Hon vore tacksam om den kunde utskrivas hemma, varefter hon kunde få ett genomslag.

Om redogörelsens tillkomst må endast nämnas, att den första upplagan därav icke innehöll något om hennes brev till Mjesnikov. Sedan jag påpekat detta, skrev hon ett tillägg härom, vilket likväl ej omnämnde vad hon skrivit om svenska ledningens avsikt att offentliggöra den senaste fasen av RW-ärendet. Då jag riktade hennes uppmärksamhet å detta förhållande, skrev hon om denna passus med tilläggande av ifrågavarande uttalande.

Ehuru Nanna Svartz i dag verkade nästan lättad efter att ha fått gårdagens besked om att hälsovårdsministern varken önskade eller kunde dryfta den bekanta saken med henne, har hon som framgått av det föregående alltså ett högst personligt och något stötartat sätt att redogöra för vad som förevarit. Lennart Finnmark, som aldrig tidigare råkat henne och därför har en oförvillad, objektiv syn på hennes person, har på min hemställan i närslutna rader sammanfattat sina intryck.

Då Nanna Svartz hade viss förhoppning om att trots allt privat få fåka professor Nesterov - hon hade förärat hans institut några glasrör med bakterieodlingar av stort

Kabinettssekreteraren Belfrage,
 Utrikesdepartementet.

4/6-62
 13

intresse och värde - rådde jag henne att, om tillfälle erbjöde sig, säga att hon som läkare hoppats kunna medverka till att lösa frågan om RW. Eftersom å ena sidan sovjetiska vederbörande aldrig sagt svenska regeringen, att RW vore död och å andra sidan en aktad kollega berättat för henne att han levde, ehuru mycket sjuk, måste man å svensk sida utgå från att så vore fallet. Som moderns läkare ville hon framhålla, att det trots allt skulle vara mycket bättre om hon erhöile visshet och detta oberoende av sonens tillstånd. Kunde denne på grund av sin sjukdom ej överföras till Sverige, vilket skulle vara det bästa, måste Nanna Svartz hemställa att svensk läkare, som kände RW och vore sinnessjuk-expert finge komma hit över i och för konsultation. Eventuellt borde man tänka sig, att modern finge besöka sonen. Det vore - som hon ofta tidigare betonat - endast av humanitära skäl som Nanna Svartz intresserade sig för att få en lösning på denna gamla fråga, vilken annars liksom hittills komme att tynga de svensk-sovjetiska förbindelserna.

Slutligen vill jag nämna, att jag på fråga om jag ansåge det oklokt, att hon skrivit ifrågavarande brev, svarade affirmativt, tilläggande att det nog kunde ha varit hennes tal om svenska överväganden i publiceringsfrågan, som påskyndat ryssarnas som det verkade definitiva nej till fortsatta samtal på läkareplanet. Dessutom hade vi ju faktiskt träffat alla tänkbara anstalter för att hemlighålla saken.

Rolf Sohlman

P. M.

Söndagen den 3 juni 1962 gav ambassadör Sohlman en privat lunch för professor Nanna Svartz, vid vilken jag hade tillfälle närvara. Det var första gången jag träffade professor Svartz.

Vid lunchen redogjorde professor Svartz för de kontakter hon senaste dagarna haft med sina ryska forskningskolleger i RW-ärendet. (Hon har sedermera lämnat en skriftlig sammanfattning om dessa kontakter.)

Av det sätt, på vilket professor Svartz behandlade frågorna, fick jag det tydliga intrycket, att hon var helt absorberad av ärendet och sin egen medverkan i frågans nuvarande förlopp. Hennes patos var det icke att ta fel på. Hon verkade personligen övertygad om att RW fanns i livet, låt vara i mycket dåligt skick och att inga utvägar finge lämnas oförsökta att vinna fullständig klarhet. Hon vägrade därför uppenbarligen att acceptera tanken att ryska statsskäl kunde tala mot ett uppgivande av den ställning de ryska myndigheterna hittills intagit i frågan.

Även om professor Svartz' framställning präglades av klarhet, var hennes beskrivning om vad som hittills förevarit under Moskva-besöket dock mycket rapsodisk och sketchartad. Han föreföll f.ö. vara tämligen impulsiv till sin karaktär och det kan därför mycket väl tänkas, att denna egenskap påverkat hennes sätt att agera. I varje fall fick man icke intryck av att hon vid varje tillfälle noggrant vägde de mått och steg som hon tog. Det verkade ibland även som om hon icke alltid i sina egna åtgöranden och kontakter haft känsla för de gränser, över vilka en rysk vetenskapsmän eller tjänsteman i en sak som denna icke kan gå.

Hennes muntliga framställning lämnade vidare intrycket att icke vara fullständig. Hon erinrade sig under

samtalets gång ständigt nya episoder, uttalanden och inlägg. Detta kan givetvis hänga samman med viss känslomässig affekt, även om hon i övrigt verkade lugn och fattad. Det kan därför icke uteslutas, att längre och mera regelbundna samtal med henne kan ge ytterligare material till belysning av hennes agerande i Moskva och de resultat, som hennes besök må ha givit.

Moskva den 3 juni 1962.

(Lennart Finnmark)

1/ Moskva 2.6.1962.

Redan före min avresa från Stockholm den 3/5 62 var det tydligt, att Stämningen ej var fullt den samma som vid inbjudan till kongressen c:a 3-4 veckor tidigare. Konsuln på ambassaden sade så (den 15/5), att han inte trodde, att det var ordnat med rum för mig, utan att jag själv borde ombesörja detta. Något program hade ej heller kommit. Det som var fallet då jag hämtade mitt pass d.

Då jag anlände till Moskva i jan. 61 var en professor och en tolk te vid flygfältet för att möta mig. Den gång var visserligen Interriert där, men ingen representant för kongressen däremot vänliga medlemmar av svens ambassaden.

Den 3/5 vid 10-tiden ringde jag upp hälsövarministeriet. Fick tala med en tysktalande herre, som sade sig ej förstå, att jag inte fått veta, att jag var inbjuden att bo på Hotel Moskva på statens bekostnad (från ministeriet) antingen. Han meddelade, att någon skulle telefonera till mig vid 1/2 1-tid.

2
eller event. hämta mig till gemensam lunch
i Hotel Moskva. Omkring kl. 12.45 kom en utom-
ordentligt älskvard sekretärare från ministerie-
kon sade, att hon fått order att föra mig
-bagage till ovannämnda hotell. En lustig
episod av allmänt intresse inträffade nu. Jag
hade redan märkt en förändring med
vseende på s.k. drickspengar sedan föregående
år och frågade därför sekretären hur
nycket jag borde betala för köp med
kappsäcken. Hon svarade: "Ingenting. Här
i Sovjet tycker vi inte om sådant".
Men bäraren ^{på hotellet} blev förargad och
sade ~~att~~, att han ville ha betalt.
I lunchen ^{på Hotel Moskva} deltog bl.a. en amerikansk,
en engelsk, en belgisk och en öster-
rikisk läkare. Då jag hörde, att
engelsmannen och amerikanaren skulle
gå till Myassnikoffs forskningsinstitut
följde jag med dit desto mera, som
jag hörde, att en demonstration över
yrkessjukdomar för kongressmedlemmar
skulle äga rum där. - Prof. M. blev
utan tvivel oroad av att se mig och
verkade till en början ytterst nervös,
vilket också hans medarbetare av
allt att döma märkte. Han visade
oss, tre utlämmingar, laboratorerna och

³ och hans medarbetares)

~~28~~ (Trafatte den på arterioskleros-
orskingens område, demonstrationen
varade c:a 2 T. Under denna kom jag
ett par ggr att gå ensam bredvid
prof. M. Jag sökte få klarhet i, om
det var han som låg bakom inbjudan
till mig och fick uppfattningen, att
det icke var så. Strax innan jag
gick, frågade jag honom, om han
ansåg, att jag borde besöka minister
Kurasov dels för att tacka och dels
för diskussion. Han svarade: "Versuche
Sie."

Nästa morgon (16) började föredragen
kl. 9. Genast i trappan träffade
jag prof. Nesterov. Han tryckte min
händer och sade, att han glädde
sig mycket åt att se mig, vilket jag
varmt returnerade. Han bad mig
sitta bredvid sig vid konföreståndet.
Vi pratade i pauserna. Jag frågade
om det var han, som haft vänlighet
ordna så att jag blev inbjuden till
kongressen. Han svarade: "Vielleicht"

4)
Jag frågade honom, om jag ej borde upp-
märksamma hälsovårdsministern för att tacka
och kanske också för diskussion.
Han ~~svarade~~ ja och frågade, om jag själv
ville försöka telefonera eller om han
skulle göra det. Jag sade, att jag var
mycket tacksam, om han ville göra det.
Han förklarar nu, som jag tror, tillman-
mans med prof. Lukomsky (som
var någon form av expert-arbete i
hälsovårdsministeriet). Jag fick intet
besked under dagens lopp.

Senare i dag mötte jag ännu
prof. Nestor på väg in i mötes-
lokalen. Han sade, att han omedel-
bart skulle ringa hälsovårdsministern
men prof. N. återkom ej. Jag satt
kvart under hela sessionen.

Jag blev nu ganska irriterad över
att dagarna gick och att jag ej fick
något besked. Detta visade jag
hos Ambassadör Lohman, men ej
på kongressen.

5)

Nesterov kom ej heller till eftermiddags-
förhandlingarna. Prof: a Myasnikov och Lu-
komsky undvek mig påtagligt. M. läste
nästan hela tiden i någon handling
och hade överlämnat ordförandeskapet
till Lukomsky: se X

Plötsligt satte sig prof. M. bredvid
mig och sade: "Der Herr Minister
samm nicht und will nicht die empfangen
Er ist der Meinung dass die Frage die
Sie ~~anbringen~~ mit ihm diskutieren
muss auf diplomatischen Weg behan-
delt werden." Jag svarade, att det
hade ~~Man~~ gjort sedan 15 år till-
baka. Han återkom till att saken
bör diskuteras på diplomatinivå. Vi
båda professorer kan inte vidare
ha några privata samtal med
varandra, sade han.

Det blev snart paus i förhand-
lingarna. Professor Astajenko (hon ar-
betar hos Nesterov och lämnade
under förhandlingarna flera gå-
meddelanden till Myasnikov) kom
fram till mig och föreslog att vi
skulle dricka kaffe tillsammans.

X) Ett par lin. Tidigare hade jag lämnat
ett kort brev till Myasnikov, skrivet
kvällen förut. Det har skrivet på
tyfka och hade följande innehåll:
Käre Kollega, det skulle glädja mig
mycket om jag kunde få företräde
hos Minister N., dels för att få
tacka honom för den vänliga inbjudan
att delta i kongressen, dels för
diskussion. Jag ber Eder vara för-
säkrad om att denna diskussion
kommer att från min sida föras
i mycket försiktig form och att
jag så litet som möjligt skall
beröra våra tidigare diskussioner.
Jag kommer att i möjligaste mån
hålla mig till förut gjorda ~~sätt~~
~~lag~~ medelständningar samt in-
formationer från familjen. Jag vill
tillägga att ledningen i Sverige
sedan länge varit betänkt på
att publicera även det senaste
årets kön i den fråga det här
gäller.

Jag vore ytterst tacksam för
meddelande hurvida ni har något
råd att ge mig. Eder tillgiva H-a S-

c)
Vi överenskommo att träffas den 4/6 på
Nesterövs institut tillsammans med honn.
Då den tid, som överenskommits, visade sig
kollidera med lunch för Sovjet-kollegier
på svenska ambassaden telefonerade
jag den 3/6 på morgonen till henne,
varvid hon bad att få komma
upp på hotellet. De hade ett
hjärtligt samtal och utväxlade gaver

TelegramKUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

4.6.62.		19
N:o	BUD <i>de</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. /// Att lösas av Salwing. För Belfrage.

Primo. Håndbrev Belfrage 3 juni in fine. Utan att svara infunno sig till lunch professorerna Mjesnikov, Nesterov, Ljukovskij och Astapenko, d.v.s. alla utom hälsovårdsministern som hövligt och även skriftligt tackat nej. N.S. uppfattat detta som innebärande hennes kolleger beredda fortsätta speciella samtalen senare. Hon med framgång inbjudit vederbörande besöka Sverige. Jag sagt henne mitt intryck, som f.ö. delas Finnmark, är att ryssarna velat klargöra de önska fortsatt vetenskaplig kontakt men ej i särskilda ärendet. Jag tillagt det väl skulle bli svårt vidare uppehålla familjen med vad nog är illusioner. Samtidigt vore jag övertygad att om vederbörande frisk eller anständigt skick han skulle få återvända men att detta skulle försvåras, om publicitet nu. N.S. anser diplomatisk aktion nu påkallad och att Sträng bör mobiliseras. Om hennes tanke fortsatt läkarekontakt bör följas, anser jag aktion Sträng resp. diplomatisk väg mindre lämplig, då svaret nu här säkerligen negativt vilket jag även lät N.S. förstå.

Secundo. Under lunchen ringde akademisk bekant som senaste tiden "bortrest". Vi luncha imorgon nämligen jag är åter hemma.

Sohlman

Xps. 4/6-62
del. 18.40/15

4.6.62.		19
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. /// Att lösas av Salwing. För Belfrage.

Primo. Handbrev Belfrage 3 juni in fine. Utan att svara infunno sig till lunch professorerna Mjesjnikov, Nesterov, Ljukovskij och Astapenko, d.v.s. alla utom hälsovårdsministern som hövligt och även skriftligt tackat nej. N.S. uppfattat detta som innebärande hennes kolleger beredda fortsätta speciella samtalen senare. Hon med framgång inbjudit vederbörande besöka Sverige. Jag sagt henne mitt intryck, som f.ö. delas Finnmark, är att ryssarna velat klargöra de önska fortsatt vetenskaplig kontakt men ej i särskilda ärendet. Jag tillagt det väl skulle bli svårt vidare uppehålla familjen med vad nog är illusioner. Samtidigt vore jag övertygad att om vederbörande frisk eller anständigt skick han skulle få återvända men att detta skulle försvåras om publicitet nu. N.S. anser diplomatisk aktion nu påkallad och att Sträng bör mobiliseras. Om hennes tanke fortsatt läkarekontakt bör följas, anser jag aktion Sträng resp. diplomatisk väg mindre lämplig, då svaret nu här säkerligen negativt vilket jag även lät N.S. förstå.

Secundo. Under lunchen ringde akademisk bekant som senaste tiden "bortrest". Vi *hade ingen väntan jag av.*

allt bättre

S-u.

*Sup. 4/6-62
del. 18.40/12*

5.6.62.		19
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. 112 Löses av Salwing. Vårt 111. Vid avresan i dag på flygplatsen nämnde N.S. till Finnmark, att hon själv icke haft tillfälle vid sessionen i går eftermiddag med sina kolleger återupptaga RW-frågan samt att dessa ej heller själva berört frågan. Däremot hade hon själv hedrats vid eftermiddagssessionen ävensom själv hållit tacktal med anledning av hennes inbjudan till kongressen. N.S. lämnade övertygad om att hon "för tillfället" icke kan komma längre genom sina kanaler. Hon tillkade, att hon konstaterat ett förnyat intresse från kollegerna N., M. och L:s sida att resa till Sverige på studiebesök i december/januari. N.S. torde nu komma föreslå, att frågan drives vidare på diplomatiskt plan.

Sohlman

5/6-69
13.00/k

5.6.62.		19
N:o	BUD	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr. 112 Löses av Salwing. Vårt 111. Vid avresan i dag på flygplatsen nämnde N.S. till Finnmark, att hon själv icke haft tillfälle vid sessionen i går eftermiddag med sina kolleger återupptaga RW-frågan samt att dessa ej heller själva berört frågan. Däremot hade hon själv hedrats vid eftermiddagssessionen ävensom själv hållit tacktal med anledning av hennes inbjudan till kongressen. N.S. lämnade övertygad om att hon "för tillfället" icke kan komma längre genom sina kanaler. Hon tillade, att hon konstaterat ett förnyat intresse från kollegerna N., M. och L:s sida att resa till Sverige på studiebesök i december/januari. N.S. torde nu komma föreslå, att frågan drives vidare på diplomatiskt plan.

Sohlman

Exp. 5/6-62
bl. 1800/2

Sohlman/ib
KUNGL. SVENSKA
BESKICKNINGEN

CHIEF-
Telegram

5.6.62.		19
N:o	BUD 005.	BL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Löses av Salwing.

Dnr. 113 / För Belfrage personligt. Vårt III in fine. Veder-
börande sade ej ett ord om N.S. eller speciella ärendet
utan talade huvudsakligen om bekymmer / om Sverige och EEC / samt / med påfallande
starkt och kritiskt betonande Langes uttalanden finsk tid-
ning jfr handbrev Åström 3 juni , vilka han tyd-
ligen satte förbindelse Saltsjöbadsmötet. Jag sade mig
okunnig om vad Lange sagt och därför förhindrad diskutera
ämnet men utginge från något dylikt samband ej föreläge.

Sohlman

24p-5/6-62
M. 18.15/12

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

18.7. 62.

Käre Rolf,

Fach i ditt brev av den 13
december. Ligeså är förjant.

Engelberg har ännu sagt från
om 4. om den senaste ut-
vecklingen. För Urdens anse-
n i Seemester hade jag ett samtal
med honom om statsministern
om läget i denna fråga. Jag
framhåller då bl. a. att situationen
kunde bli mycket svår
om man en längre tid låter
främlingar om J. vara i skugg-
het om det negativa resultatet
av de nylunda undersökningarna

so snart du anlår hit.
Kan du även vilja ringa
mig i min båt (67.53.08).
Jag ska försöka hålla mig
inne i stan, trots min
semester - oh weekendplaner.

I princip även jag
semester för en vecka omkring
22 juli - men jag avstår
en utvecklingen i min
avseende för stan. Jag hoppas
även under alla förhållanden
att få kontakt med dig löst
kväll, fridag någon eller
mandag. Hjärtliga hälsningar
och för snart åter seende.
I hast Din Lillona
Leif W-se

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 20 /8 1962 kl. 19.05

Ankom den 20 /8 1962 kl. 21.05

Löst den 21/8-62 kl. 17.00/LM

Svensk

Moskva

Dnr 109. Åström för Sohlman.

On February 25, 1961, ambassadör Sohlman paid a call on prime minister Chrustjev and handed him a letter from me dated February 9. This letter stated that I had received information to the effect that Raoul Wallenberg was alive at the end of January 1961, and that he found himself at a mental hospital in Moscow. His state of health was not good. The letter concluded by suggesting that a Swedish doctor should proceed immediately to Moscow to decide, together with his Soviet colleagues, on how to transfer Wallenberg to Sweden. "

When Mr. Chrustjev received the letter he said that the Soviet side had already given a reply and that there were no new elements in the matter.

On July 10 1961 ambassadör Sohlman saw the acting chief of the Scandinavian department in the Soviet Ministry for Foreign Affairs, ambassadör Kirsanov. Acting upon instructions, he then said that we seriously ^{or}suspected an early reply. We would understand, he said that investigations had been needed but as several months had passed we thought it possible to assume that they had not been concluded. Mr. Kirsanov alleged that a reply to the letter had already been given, to which Mr. Sohlman said that the Swedish prime minister, after a written request of this character, considered himself entitled to a written reply.

As you will understand, Mr. Ambassador, this situation gives me grave concern, and I wish to ask you to be good enough, upon your return to Moscow, to communicate this to the Soviet Government and to the chief personally. When I use the word concern, I mean in the first place that the matter is of importance from the

011:

point of view of the Swedish-Soviet relations. As you know I am greatly interested in the further development of these relations in a spirit of harmony and friendship. Here is a case of a Swedish diplomat, who was taken prisoner by Soviet troops more than 17 years ago. You will surely agree with me that no government in such a situation could refrain from requesting that its appeals based on information which it has received and found trustworthy, lead to detailed investigations and a positive approach. I also wish to stress, as was also pointed out by ambassador Sohlman during his visit to the Soviet Ministry for foreign affairs on July 10 1961, that we have been very eager to discuss this matter exclusively on a strictly objective basis.

However, I also have the purely human aspect of the matter very much in mind. It is a commonly accepted principle that members of the same family who have been separated and who mutually wish to establish contact should be given access to all available information about each other and that they should be allowed to be reunited, independently of where they find themselves, their state of health, etc. This principle is not only generally accepted in theory. It has also more and more come to be put into practice. I wish to appeal warmly to your government and of prime minister Chrustjev personally to take this principle into account when dealing with the question that I have now spoken of. I make this appeal in the strong hope for positive reaction.

Cabinet

Telegram i BUD chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET

Avsant den 5 / 11 19 62 kl. 18.50

Ankom den 5 / 11 19 62 kl. 2050

Löst den 6.11.62 kl. 12.30/LM

Cabinet Stockholm

Dnr. 135. Sohlman från Lind.

Följande efter samråd Belfrage uteslutande för din information samt för dina kommentarer [?]igande. I avvaktan ditt yttrande skall sålunda ingen som helst åtgärd vidtagas. P r i m o. Innan ert chiffer 219 nådde New York telade Belfrage som åtföljde Excellensen dit följande avsett endast för mig och dig: " Det har slagit oss att pappa Krasnov talar om familjesamhörigheten och t.o.m. särskilt nämner" svensk lag mot familjens söndrande". Dessa ordalag liksom själva besöket beskickningen måste antas ha tillkommit initiativ eller varje fall tillstånd av myndigheterna. Kan tänkas formuleringen intet har att göra med vårt andra ärende men kanske också den är avsedd någon slags uppslagsända. Med tanke båda alternativen måste vår reaktion på pappans brev noga övervägas. Vi frågar oss om icke Sohlman vilken väl vid något tillfälle ändå tänkt sig att rapportera vad som förekommit med pappan till MID därvid skulle kunna säga något om att hänvisningen till familjebanden starkt slagit svenska myndigheterna vilka " som bekant" fäster större vikt vid sådana synpunkter. Ev. kunde akademiska vännen sonderas".

S e c u n d o. Sonens reaktion faderns vädjan som framfördes under helgen är att han icke önskar träffa fadern och att denne icke skulle kunna påverka honom. Sonen samtidigt sagt han senare kunde tänka sig sammanträffande men i så fall skulle han inbjuda fadern komma hit.

T e r t i o. Rutinutredningen i form av förhör beräknas taga hela denna vecka varefter ärendet skulle kunna upptagas SUK. Viseringsansökan vilar enl. direktiv härifrån i avvaktan ställningstagande efter ditt yttrande.

Cabinet

vecka varefter ärendet skulle kunna upptagas SUK. Vi-
seringsansökan vilar enligt direktiv härifrån i avvaktan
ställningstagande efter Ditt yttrande.

Cabinet

Telegram i ^{BUD} chiffer från
UTRIKESDEPARTEMENTET
Avsant den 5 / 11 19 62 kl. 18.50
Ankom den 5 / 11 19 62 kl. 2050
Löst den 6.11.62 kl. 12.30/LM

Cabinet Stockholm

Dnr. 135. Sohlman från Lind.

Följande efter samråd Belfrage uteslutande för din information samt för dina kommentarer ^gigande. I avvaktan ditt yttrande skall sålunda inge som helst åtgärd vidtagas. P r i m o. Innan ert chiffer 219 nådde New York telade Belfrage som åtföljde Excellensen dit följande avsatt endast för mig och dig: "Det har slagit oss att pappa Krasnov talar om familjesamhörigheten och t.o.m. särskilt nämner" svensk lag mot familjens söndrande". Dessa ordalag liksom själva besöket beskickningen måste antas ha tillkommit initiativ eller varje fall tillstånd av myndigheterna. Kan tänkas formuleringen intet har att göra med vårt andra ärende men kanske också den är avsedd någon slags uppslagsända. Med tanke båda alternativen måste vår reaktion på pappans brev noga övervägas. Vi frågar oss om icke Sohlman vilken väl vid något tillfälle ändå tänkt sig att rapportera vad som förekommit med pappan till MID därvid skulle kunna säga något om att hänvisningen till familjebanden starkt slagit svenska myndigheterna vilka "som bekant" fäster större vikt vid sådana synpunkter. Ev. kunde akademiska vännen sonderas".

S e c u n d o. Sonens reaktion faderns vädjan som framfördes under helgen är att han icke önskar träffa fadern och att denne icke skulle kunna påverka honom. Sonen samtidigt sagt han senare kunde tänka sig sammanträffande men i så fall skulle han inbjuda fadern komma hit.

T e r t i o. Rutinutredningen i form av förhör beräknas taga hela denna vecka varefter ärendet skulle kunna upptagas SUK. Vise-ringsansökan vilar enl. direktiv härifrån i avvaktan ställningstagande efter ditt yttrande.

Cabinet

Coll:

Moskva den 8 november 1962.

HP 1

Personligt och förtroligt.

Broder,

I anslutning till dels dagens depesch med iakttagelser kring dagsläget i Cubakrisens skugga dels meddelande i särskild ordning vill jag nämna att jag på min sagesmans långa tirad med kritik^{i anledning}/av antisovjetiska strömningar i Sverige etc. först påpekade att stämningen hemma dock, jämfört med exempelvis förhållandena i Schweiz och Österrike, vore ganska mild. Av nära till hands liggande skäl talade jag ej om Finland - även om sakligt sett man hade haft skäl att anföra jämväl detta exempel. Jag tillade med ett visst eftertryck att så vitt jag kunde förstå våra förbindelser i det hela utvecklade sig gynnsamt. Blott enstaka, i vissa fall svåra frågor, från det förgångna återstode att lösa. "Menar Ni den där bankiren", frågade min sagesman. Jag sökte klargöra huru allvarlig denna sak vore ur svensk synpunkt och hur mycket arbete till och med statsministern personligen fick nedlägga därpå, bland annat för att undvika en antisovjetisk kampanj från de närmast intresserades sida. Det vore därför nödvändigt att Chrustjov svarade vår statsminister. "Men Chrustjov har ju givit Er det enda svar som är möjligt." Då jag insisterade gennämde sagesmannen först, "skall det då vara så nödvändigt med ett skriftligt svar?" Sedan fortsatte han "Ni borde föreslå Er

Bitr. chefen för politiska avdelningen P. L i n d ,
Stockholm.

sep. 8/11-62 enk. 61
VWS

nye utrikesminister som kommer med ny syn på saker
och ting att stryka detta liksom andra gamla ärenden
- härmed avsågs tydligen nedskjutningarna över Öster-
sjön och förmodandena i anslutning därtill om att vis-
sa svenskar skulle befinna sig i fängelse här i landet
- vilka endast kunna leda till ömsesidig irritation.
Jag förklarade något sådant ej möjligt i fallet RW.

Rolf Sohlman

3. 9. 62

Ambassadör Rolf Lohman
U. D.

Käre Rolf!

Ar en händelse hörde jag,
att du skulle komma till
Stockholm i dag. Jag försökte ringa
både till Eden Hotel och det
nummer till släktingar, som jag
fick en gång. Jag ville egentligen

vara tacka Edel båda hjärt-
ligt för den strålande lunchen,
som utan tvivel gjorde mycket
gott! - Intet har hörts från
kollegerna sedan dess, men
då vi skildes efter lunchen
sade jag att det vore mycket roligt
att få se kollegerna i Staden. Det mot-
tog med acklamation och de föreslog
själva dec. el. jan. ! Jag undrar
om det kan gå i januari eller senare.
Med de hjärtligaste hälsningar! Tillgiven Hanna Svante

Förtroligt.

Stockholm den 14 november 1962.

22.11.62 Sohlman/mv
Besv.
Hbr Sohlman/Belfrage

Ambassadör Rolf Sohlman

M o s k v a .

Broder,

Med dessa rader tillåter jag mig att helt privat tillskriva Dig i en sak som sedan länge ligger mig mycket varmt om hjärtat.

Då jag för nära tolv år sedan tillträdde min nuvarande syssla var en av mina första frågor till företrädaren i ämbetet: vad v e t man om Raoul Wallenbergs öde, vad har gjorts och vad kan göras för att hjälpa honom? Svaret blev då - nu vet alla att påståendet ej var med sanningen överensstämmande - att Wallenberg skulle ha omkommit under slutstriderna i Ungern år 1944.

Sedan dess har jag sökt följa de så sent igångsatta undersökningarna i frågan och, som Du måhända erinrar Dig, även vid ett tillfälle för några år sedan talat med Dig själv härom.

För några dagar sedan erfor jag att man i Utrikesdepartementet sedan två år tillbaka vetat om att Wallenberg levde så sent som år 1960 samt att man känner till de platser mellan vilka han forslats i Sovjetunionen. Vissheten betecknas som 98-procentig. Man kan alltså ha skäl hoppas att han alltjämt är i livet.

De som bär huvudansvaret för denna tragiska historia här på svensk sida - den är utan exempel i vår historia efter Olof Hermelins försvinnande år 1709 - är ju numera positivt inställda. Enligt vad som offentliggjorts skrev statsministern år 1960 till Krusjtsjev i saken och väntar alltjämt på

svar från denne. Nu hoppas man att vår nye utrikesminister vid en passande tidpunkt skall besöka Moskva och då yrka på Wallenbergs äntliga hemsändande - kanske, för att sauvera apparanserna, under ett annat namn?

Det behöver ej understrykas att förhoppningarna om Raoul Wallenbergs frigivande står främst till Dig som så länge vistats i hans närhet och känner de lokala förhållandena. Jag inser väl att Du ej vill blottställa de kanaler genom vilka de senaste underrättelserna om Wallenberg har sipprat fram. Men vad kunde Sverige egentligen riskera om den ryske regeringschefen direkt och muntligen anmodades att nu frige vår fängslade landsman? De lidanden han utsatts för genom den långa fångenskapen, är ju så stora att de ej gärna kunde förvärras genom en sådan demarche. Tiden är efter dessa aderton år knapp, och min bön till Dig är nu - gör a l l t Du förmår för att få frågan löst. Det är ju med tanke på Wallenbergs isolering vackert så att man med en så hög grad av visshet känner hans situation.

Jag hyser det varmaste med-lidande ej blott med Raoul W. utan även med hans tappra, osentimentala mor /syssling till min far/. Och jag är säker på att eftervärldens omdöme kommer att bli hårt om det ej tillfredsställande kan visas att det yttersta blivit gjort för att få Wallenberg fri.

Har Du tillfälle att sända mig en rad till svar vore jag Dig tacksam. Med många hälsningar även till Zina,

Din tillgivne
Carl-Fredrik Patustiernä

Moskva den 22 november 1962.

2 bil.

Käre Leif,

Från en gammal bekant och vän,
kungens handsekreterare Carl Fredrik Palm-
stierna, mottog jag nyligen här i foto-
statisk kopia närslutna brev i RW-saken.
Om Du icke har någon erinran mot det svar
som jag tänkte avlåta och vilket här vid-
lägges, vore jag tacksam om Du ville låta
på lämpligt sätt vidarebefordra detsamma
till Palmstierna.

(Rolf Sohlman)

Kabinettssekreteraren B e l f r a g e ,
Stockholm.

sep. m. k. 6⁴ den 22/11-62
Ruv.

Moskva den 22 november 1962.

Personligt och strängt förtroligt ¹⁹

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Broder,

Tack för Ditt brev den 14 innevarande månad, som jag skyndar mig att besvara med dagens kurir.

Redan när jag övertog denna beskickning förklarade min företrädare, vår gemensamme vän Gunnar Hägglöf, att han under sin dittillsvarande tjänst i utrikesdepartementet icke kände något ärende varpå utrikesförvaltningen nedlagt så mycken möda och arbete. Vad som gjorts sedan dess ställer emellertid de tidigare ansträngningarna helt i skuggan. Tyvärr har vi, som Du vet, dock ej lyckats uppnå vad vi självfallet hela tiden eftersträvat, nämligen RW:s hemsändande till Sverige. Om saken i dagens läge låge lika enkelt till som Dina sagesmän uppgivit skulle valet av utväg för sakens fortsatta bedrivande ej vara svårt. Men då läget i vissa avseenden ej motsvarar vad Dina interlokutörer uppgivit och vi dessutom redan provat den av Dig framkastade tanken ha vi nödgats och nödgas alltjämt driva frågan delvis efter andra linjer. Som Du förstår är jag av diskretionshänsyn för närvarande hindrad ingå på detaljerna i vårt agerande. Möjligen skulle Leif Belfrage kunna ge Dig vissa ytterligare upplysningar.

H.M. Konungens handsekreterare, Friherre C.-F. Palmstierna,
Stockholm.

exp m k 64 den 22/11 62
via Belfrage, ut.

ng.

28 jan 1963
handl. av Belfrage
m. 10 dec. 62

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm den 30 november 1962.
Personligt och strängt förtroligt.

Kabinetssekreteraren

1 bil.

10/12 -62 besv.

Käre Rolf,

Vi har funderat över det brev Du fått från Palmstierna och det svar Du tänkt avlåta. Vi frågar oss om man i det senare avsnittet av Ditt brev möjligen bör uttrycka sig i mera allmänna ordalag och om man inte även bör på något sätt reagera mot vad P. antyder om dem, som tidigare burit huvudansvaret. Vad säger Du om en formulering av detta avsnitt enligt bifogade förslag, som skulle ersätta de rader som börjar med orden "Om saken i dagens läge" till och med slutet?

Jag beklagar att detta leder till dröjsmål med svarets vidarebefordran. Med hänsyn till vikten att undvika alla tänkbara missförstånd eller felaktiga slutsatser hos dem som vi skriver till eller talar med i denna sak - och vi måste ju i detta fall räkna med flera läsare än adressaten - har jag emellertid inte velat underlåta att delge Dig våra funderingar.

Härligen hälsningar!
Din Eufione
Leif Belfrage
(Leif Belfrage)

Ambassadören Rolf Sohlman,
p.t. Bukarest.

Jag kan emellertid försäkra Dig att ansträngningarna fortsätter från regeringens och utrikesdepartementets sida. Alla vägar prövas, och även den sovjetiske regeringschefen är väl medveten om frågan och om den vikt vi fäster vid den.

Jag ger Dig alldeles rätt i att detta är ett fall som på ett alldeles särskilt sätt engagerar ens medkänsla. Jag tänker då särskilt också på Wallenbergs moder, med vilken jag då och då sammanträffar för att tala om saken.

Du säger i Ditt brev att de som bär huvudansvaret på svensk sida "är ju numera positivt inställda". Jag förstår icke riktigt vad Du menar men jag vill understryka, att/alla berörda självfallet hela tiden haft viljan att göra allt för att komma till klarhet.

Moskva den 10 december 1962. 19

1 bil.

Personligt och strängt förtroligt.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Broder,

Tack för Ditt brev den 30 november 1962. Närslutet
sänder jag Dig med säker kurir mitt svar till Palmstierna
utformat enligt Dina instruktioner. Om Du icke har någon
invändning mot den nya formuleringen vore jag Dig tacksam
om Du ville vidarebefordra det till adressaten.

/Rolf Sohlman/

Kabinettssekreteraren B-e l f r a g e,
Utrikesdepartementet.

Exp. 18/12-62 m kurir (Rehngvist)

Moskva den 10 december 1962.
 Personligt och strängt förtroligt.¹⁹

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

ang.

Broder,

Tack för Ditt brev den 14 innevarande månad, som jag tyvärr ej besvarat tidigare på grund av en tjänsteresa till Balkan.

Redan när jag övertog denna beskickning förklarade min företrädare, vår gemensamme vän Gunnar Hägglöf, att han under sin dittillsvarande tjänst i utrikesdepartementet icke kände något ärende varpå utrikesförvaltningen nedlagt så mycken möda och arbete. Vad som gjorts sedan dess ställer emellertid de tidigare ansträngningarna helt i skuggan. Tyvärr har vi, som Du vet, dock ej lyckats uppnå vad vi själfvallet hela tiden eftersträvat, nämligen RW:s hemsändande till Sverige.

Jag kan emellertid försäkra Dig att ansträngningarna fortsätter från regeringens och utrikesdepartementets sida. Alla vägar prövas, och även den sovjetiske regeringschefen är väl medveten om frågan och om den vikt vi fäster vid den.

Jag ger Dig alldeles rätt i att detta är ett fall som på ett alldeles särskilt sätt engagerar ens medkänsla. Jag tänker då särskilt också på Wallenbergs moder, med vilken jag då och då sammanträffar för att tala om saken.

Du säger i Ditt brev att de som bär huvudansvaret på svensk sida "är ju numera positivt inställda". Jag förstår icke riktigt vad Du menar men jag vill understryka, att

H.M. Konungens handsekreterare Friherre C.-F. P a l m s t i e r n a,
 S t o c k h o l m.

alla berörda självfallet hela tiden haft viljan att göra
allt för att komma till klarhet.

/Rolf Sohlman/

Personligt och strängt förtroligt.

Stockholm den 26 december 1962.

Hbr Sohlman-Belfrage 5.1.63

Ambassadör Rolf Sohlman
Svenska Ambassaden
M o s k v a .

Broder,

Tack för Ditt svar av den 10 december som jag har satt stort värde på.

Gunnar Hägglöfs av Dig inledningsvis citerade yttrande från 1946 eller 1947 förklaras ju därav att fallet Wallenberg är enastående i vår diplomati under de senaste 250 åren.

Det uttalande i mitt brev som Du säger Dig ej riktigt förstå, gäller att de på svensk sida huvudansvariga inte på ett tidigt stadium av denna upprörande affär handlade med nödig kraft och övertygelse. Man lät då ett helt år gå förbi innan det togs fasta på M:me Kollontays meddelande att W. befann sig i Sovjet. Och 1948, efter de ryska bestridandena, höll ju Undén före att det ej var möjligt göra några framstötter med mindre nya och verkligt övertygande indicier framkomme. Att döma av uttalanden i riksdagen tycks han själv då ha trott att W. stupat i Ungern - uttalanden som ju ej gjorde fortsatta undersökningar lättare.

Det kan också frågas varför man, efter ryssarnas svar till statsministern i början av 1957, ej begärde en klar redovisning av allå tillgängliga detaljer om W:s öde åtminstone fram till den tidpunkt när han enligt "attesten" skulle ha avlidit. Det måste ju finnas massor av människor i livet som har haft med W. att göra. I intet västerländskt land skulle ju det ynkliga besked som lämnades oss, ha kunnat förekomma.

Innan Nanna Svartz for till Sovjet förliden vår

råkade jag henne och vi talade då om W:s öde - det var den 14 mars. Jag har sen hört att hon med Ditt medgivande hörde sig för om W. och att någon hennes interlokutör fått obehag härför.

Sedan snart två år väntar nu Erlander svar på det brev han 1961 skrev till den ryske regeringschefen i saken. På svensk sida tycks man i avsaknad av svar vara villrådig om vad som vidare bör göras.

Jag ber att här helt privatim i anslutning till Ditt svar få framföra några frågeställningar som jag hoppas Du ej illa upptager.

Förefaller det ej med tanke på det "töväder" som börjat i Sovjet, som om tiden, trots tystnaden vis à vis Erlander, nu vore kommen att företaga en ny framstöt? Kunde ej de i svensk press nämnda ryska planerna på reform av domstolsväsendet i Sovjet m.m. tas till utgångspunkt därför? Om utrikesministern inbjödes till Moskva, kunde frågan då ej osökt tas upp - måhända borde en definitiv positiv lösning därav rentav ställas som ett villkor för accepterande av en dylik inbjudan?

Skulle det visa sig att denna väg ej vore framkomlig, kunde då ej en annan anlitats som ännu inte blivit begagnad? Hur vore det om Konungen i samråd med regeringen avläte ett handbrev i saken till den ryske regeringschefen? Jag antar att det ibland ej kan ställa sig lätt för Dig att närma Dig herr K. utan att dessförinnan för förberedande instanser nödgas yppa vad ärendet gäller. Men nog borde det vara omöjligt för K. att vägra mottaga och besvara en dylik kraftfull hänvändelse, framförd i rätta ögonblicket? En sådan vädjan kan ske i fullkomlig tysthet eller också med full offentlighet. Flyktingen Lebedinov, bosatt härstädes, lyckades ju främst tack vare den offentlighet han gav allting, få ut sin mor från Sovjet.

Mot det ovan antydda förslaget om en vädjan från vårt land, högst representant kan måhända invändas att får den ej önskat resultat, har vi spelat bort vårt sista kort. Härtill kan dock i min tanke svaras, att förbindelserna gång efter annan varit avbrutna men att man likväl kunnat fortsätta att förhandla.

Jag bör i detta sammanhang omtala att varje gång under de senaste åren som W:s öde aktualiserats, har jag tillåtit mig att tala därom med Konungen. Härunder har framkommit att Han varit invaggad i föreställningen att W. vore död, ja det förefaller som om Han alltjämt tror detta. Han anser vidare att frågan är en regeringssak, vilket den ju främst är. Detta torde vara förklaringen till att Han, efter vad jag tror mig veta, ej är informerad om sakens senaste utveckling.

Det är i min tanke en anomali att frågan ej för länge sedan blivit löst. Så länge den ej är det och vi på vår sida ej gjort vårt yttersta för att lösa den - detta har ju som antytt ej skett - belastas våra relationer till Sovjet av denna sjuka sak.

Det enda "hemliga vapen" vi människor ytterst kan nyttja med hopp om framgång är ju moraliskt mod, ty därmed räknar aldrig materialisterna - i detta fall Sovjet. Du är nyckelmannen i denna sak, och det är därför som jag har dristat mig sända Dig dessa rader.

*Härliga balsvängar år
Det Gode Nytt år!*

Är tillgane

C.F. Palmstierna

C.F. Palmstierna.

Moskva den 5 januari 1963

1 bil.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

./.

Från Carl Fredrik Palmstierna har jag med kuriren före nyår mottagit ett nytt brev i RW saken vari han som Du av bilagda fotostatiska kopia finner dels preciserat sin i tidigare brev antydda kritik mot ärendets bedrivande från svensk sida, dels kommer med vissa uppslag. Jag frågar mig om det i det nu inträdda läget vore riktigt av mig att fortsätta denna privata korrespondens i en sak som ju är föremål för överväganden på högsta ort hemma. I allt fall anser jag det icke lämpligt att bemöta resp. besvara hans senaste brev utan ingående samråd med Er i UD liksom med Undén. För dagen skulle jag därför vilja föreslå att Du talar med Finnmark om saken före hans förestående utresa och att jag t.v. vilar på hanen. Ur min synpunkt skulle det enklaste givetvis vara om Du eller Sverker ville ta ett samtal med Carl-Fredrik.--Hans insinuationer om bristande moraliskt mod skulle ju vara direkt sårande om de ej kommo från en så känslomässig och obalancerad person.

Undrar vad man hemma nu tänker sig som närmaste steg i vår fortsatta aktion? När vi råkades i New York talade Sverker något om att vi borde gå vidare på den medicinskt vetenskapliga vägen genom att rikta en inbjudan till vissa av Nannas bekanta och vänner. Detta förefaller mig välbetänkt. Har något gjorts i sådant syfte? Tyvärr voro mina tankar då så upptagna av Cuba att jag glömde säga Dig hur mycket jag beklagade att UD i strid med vad jag i somras gjort upp med Stenström

Kabinettssekreteraren B e l f r a g e
Stockholm.

och utan att tillfälle gavs mig att ånyo yttra mig i saken - flyttade hem Tunberg just i det ögonblick då jag hoppades att genom hans kloka hustru få en mera stadigvarande representant innanför de sovjetiska sjukhusmurarna. Om detta hade gett något eller ej är givetvis ovisst men för min del trodde jag snarare mera därpå än på Nannas sporadiska kontakter. Jag har något funderat på att låta operera mig här för åderbrock just av samma skäl men tvekar något - särskilt som det torde vara mycket små chanser att nå något på vår speciella front under en så kort sjukhusvistelse som normalt kräves för ett dylikt ingrepp och under den bevakning som här i staden består oss utlänningar på sjukhusen.

Rolf Sohlman

Chiffer-
Telegram

Sohlman/mv

Ang.

Moskva den 8 januari 1963		
N:o 10	MS -	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

.....10

Personligt och strängt förtroligt för Belfrage. *Sverkers*
Efter allmänt samtal middag beskickningen med ~~svenska~~
vänner Alexandrov och Olga Dimitrovna vilka häktades
9 mars 1948 efter middag beskickningen och sutto 7
respektive 8½ år läger fängelse frågar jag mig om inte
anledning överväga familjen i numera gällande legal
ordning begär ~~xxxxxxxxxxxx~~ ny utredning och omprövning
~~i~~ vårt fall. Om ni d'accord skall jag söka utröna
närmare procedur för dylik begäran. Det ena behöver
dock ej utesluta det andra.

Sohlman

**Chiffer-
Telegram**

Moskva den 12 januari 1963		
N:o 19		Bil.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.

Ang.

Cabinet
Stockholm

Dnr 19 Personligt för Belfrage. Då Lennart ej träffade
Dig tacksam Din reaktion i annan ordning mitt handbrev
5 dennes.

Sohlman

avg 12/1-63 kl. 14.15

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsant den 17 / 1 1963 kl. 1340

Inkom den 17 / 1 1963 kl. 1540

Dnr 7		
Avd.	Gr.	Mål.

Dnr 7. Ert chiffer 19. Personligt för Sohlman från Belfrage.
 Vi tror det vore bra om Du kunde komma hem ett par dagar för att
 resonera igenom läget anledning Ditt handbrev 5 jan m.m. Större
 delen nästa vecka med remissdebatt, 22-23 besök av pakistanska
 utrikesministeriets generalsekreterare etc. gör tidsprogrammet
 t.o.m. fredag ganska pressat. Utrikesministern besöker Oslo 31
 jan - 1 febr varför dagarna 26 - 30 jan skulle passa oss bäst.
 Tacksam höra från Dig.

Coll.:

Dep Ubk 3210

Sohlman/AB

Chiffer- Telegram

|| Ang.

Moskva den 17 jan. 1963		
N:o 23	PS -	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 23 . För Belfrage personligt. Edert 7. På grund ^{allts. suggetivt} egna resp. accepterade bjudningar mycket svårt resa före 6 februari månad ^{varvid} önskvärt vara åter senast 12 februari för kungen Laos. Av erfarenhet vet jag neutrala kungar värdesätta neutral doyen i allt fall Moskva. Ifr f.ö. ^{inb. beaktas 7 d. senast}

Sohlman

Exp. 17.1.63 kl. 17.50 AB.

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsant den 18 / 1 1963 kl. 1555

Inkom den 18 / 1 1963 kl. 1755

Dnr 9		
Avd.	Gr.	Mål.

Dnr 9. Edert chiffer 23. Sohlman personligt från Belfrage. Vi
räknar alltså med att Du kan vara här under ett par dagar från
6 febr.

Coll.:

Dep Ubk 3210

Moskva den 18 januari 1963.

Personligt

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

ang.

Broder,

I anslutning till meddelande i särskild ordning vill jag blott nämna att vårt sociala program för de närmaste tre veckorna ser ut på följande sätt.

Egna middagsbjudningar som gästerna - 18 eller 24 personer varje gång - redan accepterat gå av stapeln den 21, 28, 31 januari samt därjämte doyenmottagningar för samtliga chefs de mission med damer och folk från MID den 24 januari samt 2 och 5 februari för avskeds-tagande - i stället för avskedsvisiterr- för grekiska, ungerska resp. tjeckoslovakiska ambassadörerna. Efter varje sådan mottagning ha vi dessutom mindre luncher för de avresande jämte några kollegor och/eller vice utrikesministrar. Därjämte ha vi själva tackat ja till middagar och luncher den 22, 23, 24, 25, 29, januari samt den 1 och 4 februari. Under tiden den 6 t.o.m. den 11 februari har jag däremot hittills ej gjort något engagement av denna art.

Skulle det vara något som brådskar finge jag givetvis frigöra mig - även om det nog skulle väcka en viss undran vad som står på. Kunde man i så fall tänka sig att jag i stället för att hemresa under de av Dig som lämpliga angivna dagarna kunde taga ställning per telegram? Överhuvudtaget skulle det nog vara bra om jag

Kabinettssekreteraren B e l f r a g e
Utrikesdepartementet

före hemresan finge veta om det är något särskilt Ni
anse det lämpligt att jag förbereder eller söker ut-
röna för våra samtal hemma.

Rolf Sohlman

P.S. Sedan jag undertecknade brevet här ovan har jag motta-
git Ditt telegram idag och kan blott få bekräfta att jag
alltså inträffar i Stockholm den 6.2.

Avskrift

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsant den 29 / 1 1963 kl. 1845

Inkom den 30 / 1 1963 kl. 2045

Dnr 12		
Avd. I P	Gr. 33 1	Mål. Er Sohlman

Dnr 12.

Edert 31. Från Belfrage. Vi erfor om läkarresan först måndag kväll. Ingen specialinformerad. Tacksam Du fullföljer hemreseplanen.

Coll.:

Dep Ubk 3210

Avskrift

Chiffer-Telegram

Ang.

Moskva den 29 januari 1963		
N:o 31		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. I	GR. 33	MÅL. Er

Cabinet

Stockholm

Dnr 31. För Belfrage. Enligt personliga meddelanden idag från DN:s Moskva korrespondent, Cedergren och Tunberg anländer svensk läkardelegation 9 personer Moskva 30 januari på officiell sovjetisk inbjudan. Tacksam vederbörande uppmärksammas ytterst olägligt vi ej i god tid underrättats för koordinering våra program med deras. Som det nu är ha vi engagerat oss för större delen deras härvaro. Specialinformerar någon av dem? Bör jag ev. skjuta min hemresa trots av Dig kända svårigheter?

Sohlman

Överlämnas av
Kungl. Svenska Ambassaden

Arne Jan Berg
O s l o

Svensken Wallenbergs forsvinnen i Sovjet for 17 år siden

Et apropos til engelskmannen Grenvilles arrestasjon og „tilståelse” i dag

Den britiske forretningsmannen Greville Wynne forsvant under besøk i Budapest. Nå blir det opplyst at han er havnet i fengsel i Moskva, tiltalt for spionasje.

Det britiske etterretningsvesen kjenner ikke noe til at forretningsmannen, som hadde lokaler rundt om i England, hvor han utstilte varer for folk og også drev med ambulerende varemesse på noen måte hadde drevet spionasje. Hans venner sier det er tull og tøys, og hans hustru forsikrer at han er så fjern fra alt som heter spionasje som noen her på kloden.

Hvorpå Moskva lot antyde at han hadde «tilstått» da han ble overført fra ungarsk til sovjetisk fengsel. Men det sies intet om denne tilståelse skjedde etter at han fikk en sprøyte i armen, akkurat som alle de arresterte «tilsto» så snart de ble fengslet av den sovjetiske diktator og fikk rette «behandling» i fengselet. Nå tilstår de som fikk dem til å tilstå, at det hele var løgn og terror.

★

«Daily Telegraph» trekker i forbindelse med den engelske forretningsmanns forsvinnen frem den 17 år gamle mystiske affære med den svenske diplomat Raoul Wallenberg. Også han forsvant i Budapest hvor han — som sekretær ved den svenske legasjon — hadde reddet så mange jøder fra døden i Hitler-tiden, det gjettes på at han reddet 20 000 jøder fra gasskambrene.

16. januar 1945 rykket sovjetiske tropper inn i Budapest. Noen dager senere var Wallenberg observert sammen med 3 sovjetiske offiserer som kjørte ham avgårde i hans egen bil, og siden så man ikke noe til ham.

Wallenberg-familien og Sveriges UD. satte undersøkelser i gang.

og daværende viseutenriksminister Dekanozov avga erklæring om at Wallenberg var i «sikker forvaring». Senere ble det både opplyst at man intet kjente til ham — og at Wallenberg var anklaget for å ha spionert for amerikane.

Så gikk noen år, og via det svenske utenriksdepartement ble nye forespørsler gjort i Moskva, hvor myndighetene lenge unnslet å svare, men til slutt ble det sagt at Wallenberg hadde vært nazi-agent.

I Sverige ble det tatt som en dårlig spøk at mannen som hadde reddet titusener jøder fra døden skulle være nazi-spion. Så lot den sovjet-kontrollerte kringkasting i Budapest det forlyde at Wallenberg var kommet av dage i ungarsk fengsel, myrdet av Gestapo!

Senere erklærte myndighetene i Moskva at den foran refererte uttalelse om Wallenberg var feilaktig og at det skyldtes «en misforståelse». Det var ikke den første i denne sak.

Wallenberg-arkivet inneholder veldige aktykker og 1200 navn. Undersøkelser har vært foretatt i øst og vest. For Wallenberg-familien gir seg ikke, og når den taler, er iallfall svenske myndigheter lydhøre.

Man fant frem til et par av de russiske offiserer som arresterte Wallenberg og hans sjåfør, Langfelder, men offiserene «kunne ikke bekrefte» at Wallenberg var sendt til Sovjet.

Den italienske sekretær ved legasjonen i Bucharest, Claudio de Mohr, ble imidlertid i sin tid også arrestert av russerne. Han ble repatriert etter å ha sittet i russisk fengsel 17 år, og han kunne fortelle at i Lufjanka-fengselet i Moskva satt Wallenberg fengslet i cellen rett over ham. De hadde «banket» til hverandre.

Det svenske utenriksdepartementets folk kom så i forbindelse med en repatriert tysker, Gustav Richter, som hadde delt celle med Wallenberg. En dag klaget Wallenberg til fengslets kommissar, som bare svarte: «Wallenberg, De tilhører en stor-kapitalistisk svensk familie, og De har spionert mot oss!»

Like etter ble tyskeren flyttet til annen celle.

★

Norges Stand. og Nyttstid.

3/12-67

HP 80 E / R. W. boy

Da statsminister Eriander og statsråd Høglund i april 1966 besøkte Moskva, foretok de omfattende undersøkelser om Wallenberg. Krusftsjov var den gang vise-statsminister, Molotov var fremdeles utenriksminister, mens marskalk Bulganin var forsvarsminister. Han sa avvisende: «Dere svensker spør meget. Selv mistet jeg min sønn under krigen. Vi hørte ikke mer til ham. Men aldri tenkte jeg på å anstille så omfattende undersøkelser som dere svensker gjør.»

Bulganin lovet dog å se på saken. Og et år etter svarte viseutenriksminister Gromyko den svenske ambassader i Moskva, at man hadde funnet en rapport fra legen i Lufjanka-fengselet til sin sjef, general Abakunov, at «fan-gen Wallenberg døde i fengselet 16. juli 1947 av «myocardinfarkt», en meget sjelden for mfor hjerte-attakk.

Abakunov var Berias høyre hånd. Og Beria ble senere drept etter ordre fra Stalin. Og så ble også Abakunov henrettet.

Det sovjetiske utenriks-kommis-sariat har beklaget Wallenbergs død og lagt skylden på hva man åpent kaller «skurken Abakunov».

I Sverige er man imidlertid ikke sikker på at dette er sant. For man kjenner til at Wallenberg var sett i et annet sovjetisk feng-sel så sent som 1947.

Problemet Wallenberg er frem-deles ikke løst. Men det fortset-ter med å forsvinne folk bak Jern-teppet, hvor de altså alle «tilstår» når de får rette behandling.

Det er ikke alt i Sovjet som er under forandring.

Ser det ut til. —

M. M.

Chiffer-
Telegram

Ang.

Moskva den 25 mars		1963
N:o	es.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet
Stockholm

Dnr 113. Personligt för Belfrage. Mitt handbrev 24 mars. Vill man ge verkligt eftertryck åt saken ^{kunde} borde man förefaller det exempelvis föreslå att N.S. hitkommer under Excellensens besök för samtal M. i närvaro företrädare MID och UD. Ev. kunde kanske även Lundberg som ju åtnjuter familjens förtroende ingå resällskapet. Personligen måste jag ^{bedö} betvivla - förutsatt att vederbörande fortfarande sjuk - att mycket kan vinnas oberoende av vilka åtgärder vi träffa. Samtidigt bör man för så vitt inget helt nytt inträffar ~~kan~~ väl räkna med att detta blir sista gången vi kan driva ärendet officiellt här. Efter vår ständaktighet rörfrågan, misslyckandet Bruxelles samt våra olika inbjudningar besök Sverige lär ögonblicket nu vara gynnsammare än tidigare. ^{bedö} 45

Sohlman

Exp. 25.3.63 kl. 17.30 AB.

Chiffer- Telegram

Sohlman/AB

Ang.

Moskva den 28 mars 1963		
N:o 119	<i>Eda</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 119. För Belfrage. Helt d'accord. Jämför f.ö. vårt 107 in
fino samt mitt handbrev 8 nov. 62 till Lind. Vid senare till-
fället förklarade bekante^{b.ä} - liksom vid ~~flera~~ andra tillfällen -
att ett återupptagande^{av} saken skulle här betraktas som ovänlig
handling och endast leda försämrade förbindelser.

Sohlman

Dep. 28.3.63 kl. 1250 AB.

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsant den / 19 kl.

Inkom den / 19 kl.

Dnr 54		
Avd.	Gr.	Mål.

- 2 -

Tertio. Åströms intryck de här ännu icke fått instruktioner. B. framhöll svårigheten hänsyn stormaktsprestigen svälja att vi icke tror på vad de säger. Att slutsatsen enligt tidigare besked icke varit kategorisk vore enligt den formuleringssak. Quarto Tror det är bäst Du vid samtal begränsar Dig till att utveckla varför oundgängligt beröra saken nödvändigheten få största möjliga klarhet numantära aspekterna etc. Quinto. Samtalen primo tycks ha förts lugnt och vänskapligt

Coll.:

Dep Ubk 3210

Chiffer- Telegram

Sohlman/mv

Ang.

Cabinet
Stockholm

Moskva den 23 april 19 63		
N:o 126	ts.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Dnr 126 Strängt förtroligt. För Belfrage personligt.
Lundström berättat Björkegren slutet fjolåret något påverkad
alkohol nämnt han av Poertsen erfarit denne varit granne
med vederbörande. B vidare sagt: "ryssarna kunna väl ej nu
sända hem hänsyn hans hälsotillstånd." Ej märkligt om en
person efter sådana upplevelser psykiskt sjuk." Då L teg hade
B efter en del ytterligare kommentarer släppt ämnet.
Informerade beskickningsmedlemmar som f.n. Moskva försäkra
sig ha hållit tyst.

Sohlman

up 23/4-63 kl 18.30. mv

Chiffer- Telegram

Sohlman/mv

Moskva den 24 april 19 63		
N:o 128	23.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr ¹²⁸ Strängt förtroligt för Belfrage. Vårt...

Har man tänkt på huru för pressen förklara varför olika antal delegationsmedlemmar vid olika sammanträden. Bör man ev. föreslå ryssarna samtal mellan utrikesministrarna och några medhjälpare var ^{om} intet säges ens till andra delegationsmedlemmar? *Udsk-54*

Sohlman

Chiffer-Telegram

Sohlman/AB

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr 119. För Belfrage. Helt d'accord. Jämför f.ö. vårt 107 in
fino samt mitt handbrev 8 nov. 62 till Lind. Vid senare till-
fället förklarade bekante^{f.ö.} - liksom vid ~~flera~~ andra tillfällen -
att ett återupptagande^{av}/saken skulle här betraktas som ovänlig
handling och endast leda försämrade förbindelser.

Sohlman

Moskva den 28 mars 1963		
N:o 119	~~den~~	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.

Dep. 28.3.63 kl. 1250 AB.

Moskva den 24 mars 1963 19		
<u>Strängt förtroligt och</u>		
<u>Personligt</u>		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAŁ.

Broder,

Återkommen från resan till Armenien mottog jag igår Ditt meddelande i särskild ordning rörande samtalet med Bielochvostikov om Excellensens besök här i landet. Med tanke på de frågor jag i anledning därav kan få ställda på mig vid underhandssamtal begagnar jag tillfället att - med morgondagens kurir - be om Sprachregelung på i första hand följande punkter.

1. Varför har vi anmält önskemål om att besöka fabriker i någon av de fyra städer vid Volga resp. i Uralområdet som - så vitt jag nu på söndagen utan kontroll kan erinra mig - äro förbjudna för utlännningar? Det kan nog på ryssarna verka på samma sätt som om Gromyko på återvisit bad om att få besöka Bofors och Trollhättan. - där vi, det vet jag genom Sverre, finge svara nej. Vad man tillverkar i de fyra städerna är ju delvis bekant. Och delvis kan man föreställa sig vilken produktion som förlagts dit. I vad gäller exempelvis Saratov torde förbudet för utlännningar sammanhånga dels med det faktum att staden ligger nära Cosmosgrad dels lär den vara sätet för betydelsefulla kosmos- och kärnforskningar. Ett faktum torde dessutom vara att folk i allmänhet är mera reserverade i de förbjudna områdena och att besök där, även om de beviljas, i allmänhet nog bruka vara mindre givande. Oberoende av vad jag lämpligen bör svara på eventuella frågor skulle jag för egen del vara intresserad veta

Kabinettsssekreteraren B e l f r a g e

Utrikesdepartementet

Kp. 24.3.63 AB.

vilka sakliga skäl som ligga bakom vårt önskemål. Har det möjligen något samband med Excellensens tal i höstas i New York om open society?

2. Ha vi för avsikt taga upp RW ärendet? Om som jag förmodar så är fallet skulle det, som jag tidigare framhållit vara motiverat att på fråga här ej dölja detta faktum, för så vitt man verkligen skall kunna räkna med någon utsikt till framgång. Avser man däremot att endast av taktiska skäl gentemot familjen beröra frågan och följaktligen ej att driva den mera energiskt vore det nog bäst att vänta att tala därom till dess att Excellensen träffar sovjetiska vederbörande. I senare fallet borde jag väl också undvika att uttala mig även om man härifrån sonderar mig.

Rolf Sohlman

AMBASSADE ROYALE DE SUÈDE

Persnlyft:

Moskva den 27.4.63.

Käre Leif,

Med uttryckt av den särskild lygn-
het vi fått att sända kunnpost med
Peder Bannarskjöld till jag i största
hast förs hans avseende på detta sätt
nämna att Kovaljov under en middag
igen kunnat på beskrivningen i anled-
ning av den preliminära uppgiften
i stämningen - även kom in på vårt
särskilda problem. Han sade därvid
att han ville på det mest svenska
och upprättligt sätt råd oss att inte
läsa in upplevda delar. Vad skulle
man här kunna säga? Endast att
vederbjuda till: fångslet. Kovaljov
thod att "som vi väl vet ha
många av det svenska folket
inläst ut främsta söner till det sätt
under samma tid".

Även jag i kan återgå näst
direkt uttalande: sedan uttuning

även jag mig tillit ^{vidan} ~~här~~ ^{namn}
 att särskilt min akademiska bekant som
 Kosoljes gavs mig en känsla av att
 vara min på tanken att det var
 hände ej skulle vara otygligt som
 N.S. fessen offentliggjordes. Jag skulle
 därför vilja tillräcka att man liksom
 var dels talas med N.S. om denna
 utsläppligt inkom, det varat jag erkän,
 tilltills ej fullt mig avläppen - i alla fall
 om initialiskt till publicitet skulle vilja
 från beaktas - dels övervägas vad vi själva
 de skulle säga.

Tilläggs mig att jag ju såhitt lugn
 Kosoljes liksom tidigare min akademiska
 bekant var utan egentlig framgång. Något
 lugn blev han ^{det} ~~han~~ ^{han} jag sade mig
 ha förtill att Exekutionen ej alltså bevis
 det påseende fullt. Kosoljes kommit
 var evident att det var så att följde
 blev sådana person kunde bli
 samla medborgare. ^{isärslut} ^{tidnings}
^{allt} ^{liberal}
^{beskriv}

P.S. sau drags skell þú sáttu til
þess að þú Fíðil Cechas best
hæ. Kæmdu þú til hjóðs þú Kæmdu
þú. hvern?

Dr.

Chiffer- Telegram

Sohlman/mv

Ang.

Cabinet
Stockholm

M oskva den 26 april 19 63		
N:o 130	as	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.

Dnr: Personligt för Belfrage Vårt !28

Vederbörande förhörde sig först ingående vilka internationella ämnen vi önskade tala om - exempelvis över Norden tysk revanchism m.m. / för att sedan med förbigående övriga bilaterala frågor koncentrera sig på känsliga ämnet. Därvid framkom dock inte nytt utan att jag, därtill föranledd, konstaterade att det aldrig ifrågasatts att detta ej skulle beröras samt han i förbigående frågade om "Er professor" beredd här upprepa sin utsago vilket jag bekräftade. Dessförinnan hade han sökt pressa mig på min personliga uppfattning hennes utsago vartill jag svarade att vi måste fästa avseende därvid så länge ej belägg förebragts för att hon hade fel. Vederbörande svarade att sovjetregeringen trodde på M. vilken förnekade varje sådant uttalande. Varför hade svenskan ej bett få se den sjuke? Om missförstånd ej förelåg hade man att göra med en ren maskination. Personen ifråga nämligen död. Jag tillrådde lugn i våra tankeutbyten då tonen ett tag kraftigt höjdes. F.ö. bäst avvakta och se huru och i vilken anda utrikesministern upptog saken. Jag betonade det vänskapliga syftet med Excellensens besök och hänvisade Sovjet-radions referat uttalandet härom i regeringsdeklarationen. Man undrade om uttalandet ej tillkommit enbart för besöket. Vederbörande sade sig f.ö. övertygad svenska regeringen nödsakad upptaga ärendet med hänsyn Wallenbergarnas inflytande makt - många andra frågor hade man svensk sida släppt - och att dessa önskade utnyttja detsamma för att störa våra förbindelser. Fruktar jag ej lyckades övertyga honom grundlösheten dylik mening. På hans fråga vilka spörsmål vi väntade Gromyko skulle upptaga svarade jag att vi motsåg underrättelser härom samt erinrade om vederbörandes tidigare uttalande att man här ej inbjudit för varken förhandlingar eller diskussion obehagliga ärenden.

Sohlman

up. 26/4-63 mv tel 16.35

Chiffer- Telegram

Sohlman/mv

Moskva den 29 april 19 63

N:o 137

an.

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MAL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr 137 Personligt för Belfrage.

Edert 54 Undrar om man ej borde, som vi övervägde i Stockholm, föreslå ryssarna att det speciella ärendet först endast så att säga anmäles för Gromyko med hemställan att det samma hänskjutes behandling mellan Dig Sverker samt sovjetiska experter. Detta tror jag blir enda möjligheten undvika ryssarna kort och gott avvisa oss med redan såväl i Stockholm som här ~~förskäddan~~ besked. Ärendet finge väl sedan än en gång anmälas på utrikesministernivå och om möjligt för Chrustjov.

Sohlman

exp. 29/4-63 mv
tel 12.05

19		
N:o 146		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Cabinet

Stockholm

Dnr 146. För Lind personligen.

P r i m o. Utrikesministern tog idag upp ärendet med Chrustjov. Svaret var intet nytt. Korrespondenterna här kommer senare idag att ställa frågor i saken. I detta läge anser utrikesministern riktigast att bekräfta frågan berörts och att reaktionen var att intet nytt finns att meddela.

S e c u n d o. Du bör omedelbart meddela statsministern och om han d'accord ringa Nisser och uttala Dig enligt primo med tillägg att utrikesministern efter sin hemkomst kommer att lämna familjen närmare informationer. Hälsa även statsministern från utrikesministern att han vore tacksam inga uttalanden f. n. görs i saken i Stockholm.

T e r t i o. Ring även professor S. och meddela vad som sägs primo och secundo. Vi skall givetvis snarast närmare informera henne.

Sohlman

Rep. 17.5.63 kl. 1700 AB.

Jag utvecklade under samtal med akademisk vän idag ingående vår syn på RW affären. Han svgrade att det vore skälvt klart att man ej skulle kunnalugna modern för vilken man här hyste medlidande och föståelse med mindre man kunde förete hennes sons lik eller grav. Då detta vore omöjligt och man ej kunde uppväcka en död hade man faktiskt ingen möjlighet att göra något ytterligare åt daken. Å svensk sida borde man fö ha klarhet fr sig att grundlig som Chrustiov är densamma varit föremål för mycket ingående utredning genom ^{en} särskilda mindre kommitté innan svar lämnats oss. Även min bekante hade inna han för några år sedan svarade mig ingående gått ige nom dess olika aspekter. Jag påpekade det egendomliga att Chrustiov icke svarat på Erianders brev trots påstötningar. Min sagesman hävdade att svar givits och mer kunde man ej säga. Men varför hade man ej låtit oss få del av allt det material som sadsa kommitté granskat. Min sagesman ansåge att dett icke skulle hjälpa saken eftersom RW ju lil ej kunde återställas. Han vore nämligen död. Men ej ens detta hade man sagt i noten 1957, gennälte jag. Ni böra ej fästa Er vid formuleringar då RW i allt fall icke längre vore i livet. Men hur skulle man kunna förklara Mjasnikovs uttalanden till NS? De ^{bygde på ett missförstånd} vore ett misslag påstog min interlokutör. Tidigare under samtalet hade han något provokat ivt fråga om NS vore med i den läkargrupp som fn besökte Sovjetunionen och varom jag och vilken han förde in i samtalet genom denna sin fråga. Hade hon inbjudits frågade jag. Nej svarade han.

Om man nu från svensk sida återkomme till saken skulle detta ^{här} ~~inte~~ uppfattas som en politisk akt med politiska syften och med de konsekvenser detta skulle få för våra förbindelser. Intet skulle därmed kunna vinnas i RW saken eftersom man å sovjetiska sida intet mera kunde göra där. Vad skulle ö sovjetregeringen överhuvudtaget kunna tänkas ha för intresse av att behålla RW sedan man s, t hem miljoner andra utlänningar? Jag sade ej heller kunna förstå varför han ej hemständes- annat än möjligen om han vore sjuk och de sovjetsiak läkarna ansåge det bättre för modern att ej se sin son i ett sådant tillstånd. Å svensk sida vore man emellertid efter att noga ha övervägt frågans olika aspekter av den motsatta meningen och hölle att det föt en moder likväl vore bättre att få träffa sin son även om han vare mycket sjuk ja tom sinnessjuk. Min sagesman vidhöll mellertid att RW vore död och att sovjetiska vederbörande ej skulle kunna göra mer åt hans sak. Då jag talade något om Röda Korset insköt min sagesman att vad det skulle kunnat eller kunna göra vore ett intet mot det vad sovjetregeringen gjort för att vinna klarhet. Vi ha påstod han lagt mer arbete på denna sak än för att få klarhet om två miljoner egna medborgare.

Djurskholm den 8 juli 1963

Herr Ambassadör Rolf Sohlman,

Vid vårt senaste sammanträffande den 24 juni frågade jag om jag kunde resa till Moskva för att där genom Eder förmedling komma i kontakt med ministerpresidenten Chrusjtjev och hans fru för att försöka utverka min son Raoul Wallenbergs hem-sändande. Ambassadören förklarade att ett sammanträffande med ministerpresidentens maka möjligen skulle kunna ordnas och sade sig vilja tala med utrikesminister Nilsson om saken. Ambassadören hade också älskvärdheten att erbjuda mig och min man att vid ett besök i Moskva få bo på den svenska ambassaden.

Jag har inte fått något meddelande om vilken ställning utrikesministern tagit till denna fråga,

men förintsätter att han inte har
något att invända mot resan.

Idag kom min svägerska
fru Nita Wallenberg hem från ett
besök i Ryssland, varvid hon
sammanträffat med Eder. Enligt
vad hon meddelat mig hade
hon därvid — på fråga om hon
kunde få tillfälle att tala med
den person, som lämnat de senaste
upplysningarna om Raoul, —
fått till svar att detta inte vore
möjligt, men att däremot Raouls
mor skulle kunna få komma i
förbindelse med denna person,
om hon reste till Moskva.

Detta meddelande gör mig mycket
angelägen att svarast möjligt
komma till Moskva och jag ber därför
att få fråga om och i så fall när
Ambassadören är i tillfälle att taga
emot mig och min man.

Med synnerlig högaaktning

Eder tillgivna

Maj om Dardel

Avskrift av detta brev sändes samtidigt till
Utrikesministern

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

Stockholm den 11 juli - 67.

Käre Rolf,

Biförade brev har i of öns-
lämnats till mig av adelskap
Gösta Nisser med hänvisning
på att måtte bifäst bifästas
till dig med herrn. Anskrifver
av brevet öns lämnades sam-
tidigt till mig och utrikes-
ministern.

Vi är naturligtvis intresserade
på del av ditt svar. Hitta
W:s uttalande bifästas
egentligen.

Möge halsen für

Die tünche

Leip A-se

Moskva den 11 juli 1963 19

~~Personligt och strängt förtroligt~~

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Broder,

Som jag nämnde för Dig under mitt senaste besök hemma fick jag därvid telefonpåringning från dottern till vår dåtida minister i Tokyo och sedermera i Istanbul fru Nina Wallenberg, vilken meddelade att hon hade för avsikt att tillsammans med en för mig okänd herr Kuylenstierna resa till Sovjet för att där genom studier av ungdomsvård och kolchoser hylla minnet av sin brorsson Roul (!). Hennes iver att fullfölja denna onekligen originella tanke var så stor att hon telefonerade mig ett flertal gånger för att få råd etc. Jag hänvisade henne till Intourist för ordnandet av resans praktiska aspekter. Om hon likväl finge svårigheter på ort och ställe skulle vi gärna söka vara henne till hjälp.

Efter återkomsten hit fick jag besök av fru Wallenberg och hennes reskamrat vilka just återvänt från Jalta där de haft det skönt och bra - fru Wallenberg talar visst något ryska och i allt fall tycks hon förstå en enklare konversation. Nu framgick det emellertid att hennes ambitioner sträckte sig väsentligt längre än till att enbart hylla brorsonens minne. Vad hon önskade vore att aktivt ingripa för att få honom hem. Vilket råd kunde jag i sådant hänseende ge henne? Skulle hon inte kunna besöka det senaste sovjetiska vittnet? Saken vore så mycket viktigare som hon före

utresan talat med modern fru von Dardel vilken f.ö. själv övervägt att fara med hit ut. Jag hemställde om betänketid och bad fru Wallenberg och Kylenstierna på lunch ett par dagar senare - då även Colliander skulle vara med.

Under lunchen sade jag henne sedan - medan Colliander åhörde Kylenstiernas något oklara filosofiska utläggningar - att den närmast till hands liggande utväg vore att vända sig till det sovjetiska Röda Korset. Emellertid ansåge jag mig ej kunna varken av- eller tillråda en sådan démarche. Beslöte hon sig för att kontakta denna institution kunde vi givetvis stå till tjänst, om så behövdes, med att ordna ett sammanträffande - annars vore det naturliga att så skedde genom Intourist - helst som fru Wallenberg reste i deras ^{lyx-}regi. Emellertid ville jag som min personliga mening säga att man nog, innan hon ev. fattade beslut att göra en framställning till Röda Korset, nog borde överväga för- och nackdelar. Vad som därvid måste tillmätas särskild betydelse vore att fru von Dardel, enligt vad fru Wallenberg ju just sagt, umginges med planer på att komma hit ut. Viktigt vore nämligen att intet nu gjordes som skulle kunna störa ett besök från moderns sida. Fru Wallenberg sade sig förstå detta. Vad hon sedan ev. gjorde i saken är mig obekant. Själv fick jag blott några älskvärda tackrader från henne avsända från Moskva.

Rolf Sohlman

Chiffer- Telegram

Moskva den 12 juli 19 63

N:o

25-

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr/87. Personligt och strängt förtroligt för Belfrage. Ditt handbrev 11 juli.

Primo. Som indirekt framgår mitt handbrev till dig samma dag yttrade jag mig - som ju f.ö. är självklart - ej till fru Wallenberg om vem fru von Dardel ev. skulle lämpligen besöka här utan begränsade mig till de återgivna uttalandena. Därjämte gjorde jag en ~~och en~~ allmän reflektion om att i ett fall som detta en moder hade större utsikter hos ryssarna genom att appellera till deras mänsklighet och familjekänsla än genom att åberopa aldrig så goda rättsliga skäl. Vidare sade jag, som fru Dardel ju också framhåller, att jag ansåge det omöjligt för fru W. att få samtal med vittnet. Det var sålunda aldrig tal om något besök hos detta vittne av fru Dardel - en tanke som jag icke kan erinra mig någonsin ha hört framföras förrän i fru D:s brev och som f.ö. varit mig själv helt främmande redan av det skälet att även om ett besök mot förmodan kunde ordnas det säkerligen av kända skäl ej skulle leda någonvart. Däremot har ju som jag också nämnde för Dig fru v. Dardel senast vid vårt junisamtal klagat över att ej få veta vem vittnet är. Fru W. måste därför ha missuppfattat mig-antagligen genom någon felaktig slutsats av vad jag sade.

Secundo. Fru von Dardels återgivande av vårt samtal riktigt med det förbehållet likväl att jag visserligen sade mig komma underrätta utrikesledningen därom - vilket jag ju senare gjorde till Dig - men ej framföra att fru D. redan bestämt sig för att resa, en åtgärd som jag varken ville till- eller avråda bl.a. enär det ju ovisst om fru Chrustjov komme att taga emot henne. Jag sade mig istället utgå ifrån att hon efter närmare övervägande komme att kontakta utrikesledningen för att meddela sina avsikter. Därtill ansåg jag mig dessutom ha så mycket större anledning just då som hon ännu ej var medveten om Wennerström-affären vilken ju i allt fall bör påverka val av tidpunkt.

Tertio. Om Du ej ser hinder vore jag tacksam om Du ville delge Nisser såväl mitt brev som Ditt telegram samt framhålla att ett ev. besök här av fru D. måste i tid förberedas på högsta ort. *Mig synes f.ö. angeläget direkt besöka mig ut personligen* Soliman

Upp. 12.7.63 kl. 18.00 AR

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsänt den 16 / 7 1963 kl.1230

Inkom den 16 / 7 1963 kl.1430

Dnr 22.		
Avd.	Gr.	Mål.

Dnr 104. Personligt för Sohlman från Belfrage.

Primo. Efter studium fru Dardels brev till Dig samt Ditt brev 11 juli och telegram 12 juli vill jag tillråda vi nu endast säger Nisser följande. Med anledning av hennes brev har Du bett UD meddela att fru Wallenberg tydligen missuppfattat vad Du sagt henne. Sålunda har Du alls icke yttrat Dig till fru W. om vem fru Dardel ev. skulle besöka där men framhållit att om fru Dardel enligt vad fru W. sagt umgicks med planer resa till Moskva det vore viktigt att intet gjordes som kunde störa ett besök från moderns sida. Du hade vidare framhållit ett ev. besök av fru Dardel måste i tid förberedas på högsta ort. Om fru Dardel nu beslutat sig för att resa ville Du föreslå Ni tillsammans efter Din hitkomst slutet av månaden dryftade frågan om förberedelser lämplig tidpunkt etc.

Secundo. Tacksam Du telar Per Lind Dina synpunkter primo. Själv är jag bortrest 16 - 25 juli.

[Tertio. Förordar Din hemreseplan Ditt 189 tertio in fine.

Sohlman/AB

Chiffer- Telegram

Ang.

HL

Cabinet

Stockholm

Dnr 192 . Edert 104. Personligt för Lind. Ingen erinran även om jag alltjämt räknar med sannolikheten att vid samtal modern få lämna praktiskt taget fullständig redogörelse enligt brev och telegram.

Moskva den 17 juli 1963		
N:o 192	<i>es</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Dep Ubk 3220

Rep. 17. 7. 63 kl. 11.00 AB

Chiffer- Telegram

Vahlquist/AM

Ang.

Cabinet

Stockholm

✓
Dnr 222. För Belfrage. Hänsyn särskilt samtal vederbörande efter min hemkomst tacksam någon talade med Nisser dessförinnan vårt 192.

Sohlman

Moskva den 6 augusti 196319		
N:o 222	<i>✓</i>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. —	GR.	MÅL.

Dep Ubk 3220

Rep. kl. 13 30 6/8-63 HL

Sohlman/AB

Chiffer- Telegram

Moskva den 23 september 1963

N:o

as

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr 264. Personligt och strängt förtroligt för Belfrage. Har någon förklaring funnits till det för berörda parterna mystiska telefonsamtal^{et} med advokatbyrån omedelbart före damernas samtal där. P.M. därom åberopas.

Sohlman

Exp. 24.9.63 kl. 1300 AB

Moskva den 26 oktober 1961. 19
Personligt och strängt förtroligt.

N:o	2/259	BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	H/10	GR. 80
		MÅL. Ea/R.W.

Broder,

Med hänsyn till den nog så kärva ton som kännetecknade dagens samtal med min akademiske bekante, trodde jag det vara taktiskt klokt att för ögonblicket ej beröra RW-ärendet. Det enda jag i så fall skulle ha kunnat vänta mig var ju en extra kalldusch, föga ägnad att föra saken framåt.

Rolf Sohlman

Kabinettssekreteraren Belfrage,
Utrikesdepartementet.

26/10-61
26

Ang.

Moskva den 11 november 1963		
2 bil.		
N: <u>Personligt och strängt BE-</u> <u>troligt.</u>		
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

./.

För ordningens skull ha Zina och jag upprättat var sitt P.M. angående de telefonsamtal vi hade med fru von Dardel omedelbart före vår avresa från Stockholm i måndags och be nu att få närsluta dessa handlingar för UD:s dossier. Som Du finner ringde fru von Dardel Zina efter vårt senaste samtal då jag ju redogjorde för vad som just dessförinnan förevarit mellan henne och mig över telefonen. Zina fäste sig vid att fru von Dardel dels även med henne berörde de senaste vittnesmålet dels var så orealistiskt optimistisk om möjligheterna nå något resultat. I förstnämnda hänseende klarade sig Zina dock från att direkt besvara hennes fråga mer än vad som var nödvändigt för att klargöra att Zinas familj intet haft med saken att göra. Och i det senare hänseendet sökte Zina dämpa moderns förhoppningar.

Det behöver ej tilläggas att Zina enligt vad jag nu efteråt erfarit, aldrig uttalat sig om vad svenska vederbörande skulle kunna göra eller icke göra efter ett negativt resultat här. Det enda hon sagt vore att hon

Kabinettssekreteraren L. Belfrage

UD

ej ville göra något som skulle kunna minska fru von
Dardels personligt möjligheter.

Rolf Sohlman

P.M.

angående telefonsamtal den 4 november kl 17 (vid pass)
med fru von Dardel.

Jag sade mig ringa upp i enlighet med ett löfte som jag givit samma morgon och sedan fru von Dardel själv ånyo sökt mig per telefon på UD. Efter beredning inför stats- och utrikesministrarna vari även min hustru deltagit kunde jag nu meddela att hon komme att enligt fru von Dardels önskan söka få träffa fru Chrustjova för att framföra ett budskap och en hemställan från fru von Dardel som moder. Fru von Dardel uttalade omedelbart sin tillfredsställelse och tacksamhet över detta beslut och tillade att min hustru väl vore helt insatt i ärendet så att hon skulle kunna med kraft argumentera den svenska ståndpunkten. Jag framhöll härtill att min hustru som skulle agera med svenska regeringens bemyndigande komme att uppträda som företrädare för fru von Dardel och ej för svenska regeringen samt att hennes framställning komme att göras på det rent humanitära planet - som från en moder till en annan moder. Men fru Sohlman måste ju vara övertygad om att våra uppgifter äro riktiga, genmälde fru von Dardel, tilläggande att fru Sohlman också måste klargöra att svenska vederbörande stode bakom henne. Jag svarade att det faktum att hemställan

om sammanträffande med fru Chrustjova gjordes genom beskickningen komme att utgöra en officiell sanktion på hennes samtal liksom det förhållandet att hon åtog sig ett dylikt uppdrag från fru von Dardel ju måste uppfattas såsom belägg för att hon själv trädde på våra uppgifter. Ja, men fru Sohlman har sagt att om hennes aktion ej ledde till något, ytterligare åtgärder från svensk sida ej kommer att bli möjliga, insköt fru von Dardel. Vad min hustru menat vore endast att ett negativt resultat av aktionen kunde leda till att man berövade sig den möjlighet vid vilken min hustru fäst största förhoppningarna, nämligen att fru Chrustjova skulle komma med sin man till Sverige och att fru von Dardel därvid kunde få själv personligen tala med henne. I flera liknande fall hade emigranter uppnått tillmötesgående av sina önskemål om utresetillstånd för anförvanter vid samtal med fru Chrustjova utomlands. Vid övervägandet av ifrågavarande risk, nämligen att fru Chrustjova - efter en dylik hemställan om sammanträffande resp. samtal mellan henne och min hustru - ej skulle medfölja sin man på hans besök i Sverige, hade man emellertid kommit till att det ej vore anledning att av detta skäl avråda fru von Dardel från att anmoda min hustru göra ifrågavarande framställning utan lämna beslutet härom helt till fru von Dardel. Därvid hade man även tagit hänsyn till att det ju icke vore säkert att fru Chrustjova skulle åtfölja sin make. Dessutom kunde min hustru, tillade jag, självfallet icke uttala sig om vad svenska regeringen skulle göra eller inte göra i ett fall som detta.

Sedan fru von Dardel ånyo återkommit med synpunkter på hur min hustru skulle lägga upp sitt samtal sade jag att det kanske vore bäst om hon ville själv ringa min hustru för att klargöra sin syn härpå. Emellertid förklarade hon sig anse detta icke påkallat och slutade med att på nytt tacka.

Moskva den 11 november 1963

Rolf Sohlman

P.M.

Återkommen hem från kanslihuset fick jag nästan omedelbart en telefonpåringning av fru von Dardel. Hon sade mig att hon inte kunde låta bli att ringa upp mig, hennes glädje var stor och hon var full av visshet att min mission skulle lyckas. Jag svarade att själv var jag inte alls säker och bad henne inte ställa allt för stora förhoppningar. Det kan ju hända att fru Chrustjova, i vetskap om mitt ärende kommer att vägra att ens ta emot mig. Fru von Dardel uteslöt en sådan möjlighet. Fru Chrustjova är ju så snäll, känner fru Sohlman så väl, det skulle ju vara höjden av ohövlighet. Jag påminde henne om att ryssarna ifall mitt ärende besvärar dem, visst kan vara gränslöst ohövliga och att de struntar i vilket intryck det gör på andra. Vad angår min vänskap med fru Chrustjova så förnekar jag inte att hon alltid varit mycket älskvärd mot mig, vänlig o.s.v. Dock vi äro inte intimare vänner och min f.d. familj har ingen alls kontakt med dessa kretsar. Tyvärr gick det inte på något sätt att dämpa fru von Dardels hopp, hon sade "jag vet att det kommer att lyckas". Samtidigt frågade hon mig om jag var informerad om allt vad som förekommit i fallet W.har utrikesministern givit tillstånd att se dokumenten och informerat mig om allt? Jag svarade att jag ej sett handlingarna vilka ju äro hemliga men att jag kände en uppgift. Jag förmodade dock att min man kunde ge mig de viktigaste fakta. Jag lovade göra vad jag kan om det blir mig given möjlighet till det, men samtidigt

underströk jag än en gång att det är mycket, mycket
liten chans att jag lyckas. Tyvärr ingenting kunde
dämpa hennes tro på framgång.

Moskva den 11 november 1963

Zinaida Sohlman

16. 11. 63

Я обращаюсь к Вам по поручению
мадам Сусьман.

Мадам Сусьман надеется со
временем иметь возможность на-
вестить мадам Хрущёвой про-
щальной визит.

Но до этого она была бы
очень благодарна, если мадам
Хрущёва смогла бы принять
её для короткой беседы.

Мадам Сусьман хотела
бы по просьбе мадам Рачел
Валленберга лично передать
мадам Хрущёвой привет
и просьбу.

Chiffer- Telegram

Moskva den 16 november 1963

N:o 298

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

27
Dnr 298. Att lösas av Salwing. Personligt och förtroligt för Belfrage. Vår grekiske tjänsteman Apazidis som bl.a. sköter våra förbindelser med MID:s protokoll idag per telefon i vanlig ordning framfört följande till sedvanliga kontaktmannen där cit Jag vänder till Er på uppdrag av fru Sohlman. Fru Sohlman hoppas i sinom tid få tillfälle att avlägga avskedsvisit hos fru Chrustjova. Men dessförinnan skulle hon vara mycket tack-sam, om fru Chrustjova kunde taga emot henne för ett kort sam-tal. Fru Sohlman skulle på begäran av Raoul Wallenbers moder, fru von Dardel, till fru Chrustjova personligen framföra en hälsning och en bön. slutcit. Vederbörande förklarade sig kunna svara honom själv eller mig personligen. För undvikande indis-kretion ha endast Finnmark Lundström jämte Kärnekull informe-rats om vår hemställan.

Sohlman.

Moskva den 21 november 1963¹⁹Personligt

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Broder,

Till undvikande av missförstånd vill jag blott nämna att den direkta anledningen till att jag berört frågan om ev. senareläggning av avskedsbesöken på Balkan var formuleringen av en mening i Ditt meddelande i särskild ordning där det heter "- - - Om det är nödvändigt för Dig att dessförinnan- - -"

För egen del har jag tyckt och tycker fortfarande det vara bäst att klara av avskeden innan jag tillträder i Köpenhamn - helst som jag hoppas före den 1 juni kunna få uttaga något av min hittills orörda semester från 1963!

Vid vägandet av för- och nackdelar kom jag att tänka på "audiensen" och ansåg mig - även om riskerna förefalla mycket små - böra rikta uppmärksamheten på de olägenheter som skulle vara förenade med en ändring av överenskomna resplaner på grund av mellankommande "audiens". Av Ditt meddelande tror jag mig förstå att man hemma anser ev. audiens med ty åtföljande åtgärder ej behöver störa våra planer och att följaktligen muntlig redogörelse för ev. "audiens" kan anstå till vår passage genom Stockholm den 10-12 januari. Vi är tack-samma därför.

Rolf Sohlman

Kabinettssekreteraren B e l f r a g e

UD

Телефонное сообщение г-на Паляры А.П. из Протокольного
Отдела МИД СССР 2-го декабря 1963 года.

В связи с Вашим телефонным разговором от 16-го ноября,
в котором Вы сообщили:

- 1) О том, что супруга Посла Швеции в СССР г-жа Сульман
хотела бы нанести прощальный визит Н.П.Хрущевой.
- 2) О том, что г-жа Сульман хотела бы до этого визита быть
принятой Н.П.Хрущевой для передачи по просьбе матери Рауля
Валленберга г-жи фон Дартен.

Мне поручено сообщить Вам следующее:

Н.П.Хрущева будет рада видеть г-жу Сульман с прощальным
визитом. О времени этого визита можно будет условиться
ближе к отъезду г-жи Сульман из Москвы.

Что касается второго вопроса, то, как Вам известно, этот
вопрос исчерпан и нет необходимости к нему возвращаться.

Телефонное сообщение г-на Паляры А.П. из Протокольного
Отдела МИД СССР 2-го декабря 1963 года.

В связи с Вашим телефонным разговором от 16-го ноября,
в котором Вы сообщили:

- 1) О том, что супруга Посла Швеции в СССР г-жа Сульман
хотела бы нанести прощальный визит Н.П.Хрущевой.
- 2) О том, что г-жа Сульман хотела бы до этого визита быть
принятой Н.П.Хрущевой для передачи по просьбе матери Рауля
Валленберга г-жи фон Дартен.

Мне поручено сообщить Вам следующее:

Н.П.Хрущева будет рада видеть г-жу Сульман с прощальным
визитом. О времени этого визита можно будет условиться
ближе к отъезду г-жи Сульман из Москвы.

Что касается второго вопроса, то, как Вам известно, этот
вопрос исчерпан и нет необходимости к нему возвращаться.

Chiffer- Telegram

Moskva den 2 december 1963

N:o 323

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet
Stockholm

Dnr 323. Att lösas av Salwing. Personligt och förtroligt för Belfrage.

Primo. Vårt chiffer 298. Vederbörande kontaktman MID:s protokoll idag per telefon meddelat Apazidis följande cit I samband med Edert telefonsamtal av den 16 november i vilket Ni meddelade

(ett) att makan till Sveriges ambassadör i SSSR, fru Sohlman, önskade avlägga avskedsvisit hos fru N.P. Chrustjova och

(två) att fru Sohlman före denna visit skulle vara fru N.P. Chrustjova förbunden om hon fick till henne förmedla en bön från Raoul Wallenbergs moder, fru von Dardel, har jag erhållit i uppdrag att meddela Eder följande:

fru N.P. Chrustjova skulle vara glad att mottaga fru Sohlman på avskedsvisit. Tidpunkten för visiten kan fastställas närmare fru Sohlmans avresa från Moskva.

Vad beträffar den andra frågan så är denna som Ni vet utagerad (istjerpan) och det finns därför ingen anledning (neobchodimost) att återkomma till denna.

Secundo. Zinas första reaktion var att vi skulle svara protokollet att hon tackade för fru Chrustjovas vänlighet mottaga henne avskedsvisit men beklagade att ej få framföra budskap från fru von Dardel då detta skulle varit en tröst för en hårt drabbad moder. Efter övervägande ha vi dock kommit till att bäst intet säga när alfa beskedet sovjetisk sida säkerligen definitivt och sovjetiska vederbörandes ståndpunkt ej att ändra genom uttalanden Zinas sida beta mot dylikt uttalande skulle modern antagligen starkt reagera då hon ju påyrkade kraftigt uppträdande med hård argumentering sonen levde etc. Vad hon begärde var ju Zina skulle föra det slags argumentering som hon trodde ej förts utrikesledningens sida.

Tertio. Tacksam erfara vad Ni säga modern, även som senaste vittnesmålet, hennes reaktion och Er inställning. Obs! med detta

besked torde grunden undanryckts tanken besök modern med vår hjälp.

Quarto. För Edra samtal N.S. och överväganden må nämnas prof. M. senaste tiden framträtt föredrag för chefs missions och tydligen överhuvudtaget mera en vue som läkare för diplomaterna än tidigare.

Sohlman.

Chiffer- Telegram

Moskva den 3 december 1963

N:o

4

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr 4. För Belfrage. Zina 3 december doyenne haft dammot-
tagning för överlämnande kollektiv gåva från beskicknings-
chefernas hustrur till Tereschkova ^{saon} som Björkegren torde
rapportera. Fruarna Chrustjova, Bresjnev, Kosygin, Moraviova
m.fl. sovjetiska damer deltog. Själv har jag andra ^{jama} december
under avskedsvisit fungerade utrikesministern haft längre
allvarligt ^{man} samtal varvid jag även tog upp R.W.-saken.
Jfr våra chiffer. 5. och 6...

Sohlman.

F. K. J. J. J. J.

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsant den 3 / 12 19 63 kl. 2025

Inkom den / 19 kl. 2225

Dnr		
Avd.	Gr.	Mål.

188

Edert chiffer 323. Primo framförts till styvfadern av
Belfrage.

Cabinet

Coll.:

Dep Ubk 3210

Chiffer- Telegram

Moskva den 3 december 1963

N:o 5

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet

Stockholm

Dnr 5 . Att lösas av Salwing. Fortsättning på vårt chiffer
6 . Kuznetsov svarade att han väl förstode moderns inställning och att han ej åsyftat henne. Det vore däremot svårt att förstå varför man svensk sida fortsatte att driva ärendet. Jag svarade att man kunde vara förvissad om att andra motiv än önskan att säkra goda förbindelser med Sovjetunionen vore svenska regeringen helt främmande. Det sätt varpå saken handlagts från dess sida visade ju detta till full evidens. Men särskilt efter det senaste vittnesmålet vilket ju angivits av en mycket känd svensk vetenskapskvinna hade svenska vederbörande ansett sig vara tvungna fortsätta.

Samtalet som fördes på engelska slutade här i moll.

Sohlman.

Moskva den 21 december 1961.		
Personligt och strängt förtroligt. ¹⁹		
N:o		1 bil BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

ng.

*Enligt in Sohlman
7-1-64
17*

Broder,

./.

Enligt löfte till Per Lind närsluter jag härmed en uppteckning rörande mitt samtal den 15 innevarande månad med familjen v. Dardel och deras advokat Nisser. För överskådlighetens skull har jag, som Du finner, tagit med den direkta bakgrunden till samtalet.

Måhända vore det lämpligt, att Arne Lundberg finge taga del av uppteckningen. Med sin erfarenhet av familjens inställning och synpunkter har han kanske några tilllägg eller kommentarer att göra.

Rolf Sohlman

Utrikesrådet Åström,
Utrikesdepartementet.

*21/12-61
13*

P. M.

rörande samtal med f.d. överdirektör och fru v. Dardel samt advokaten Nisser hos envoyén Arne Lundberg den 15 december 1961 kl. 16.30.

I. Vid min hemkomst den 9 december erfor jag, att professor Nanna Schwartz delgivit UD avskrift av dels det brev, som hon enligt tidigare lämnade upplysningar under en läkarekongress i Rom tillställt den sovjetiska reumatologen Nesterov, dels Nesterovs svar - handlingar, varav jag senare erhöll del hos kabinettssekreterare Belfrage. Någon dag därefter meddelade mig kabinettssekreteraren, att fru v. Dardel genom envoyén Lundberg uttalat önskan att träffa mig tillsammans med sin make och familjens advokat, herr Nisser. I samförstånd med kabinettssekreteraren förklarade jag mig beredd till ett sådant sammanträffande - helst i närvaro av Lundberg.

Samma dag ringde mig advokat Nisser och vi överenskommo att träffas i UD den 15 december - det var då ej fråga om att någon annan skulle deltaga i samtalet. Emellertid tog advokaten senare kontakt med mig och föreslog, att vi skulle råkas hos envoyén Lundberg på LKAB, eftersom fru v. Dardel med make önskade närvara. Detta överenskomms.

II. Genom Lundberg erforo vi, att familjen önskade till mig ställa tvenne frågor, nämligen

dels huruvida enligt min mening en påminnelse nu borde göras i syfte att utverka svar på statsministerns brev i vintras till ministerrådspresidenten Chrustjov,

dels huruvida fru v. Dardel själv borde tillskriva Chrustjov, ev. med begäran att få sammanträffa med honom.

III. För att inhämta professor Schwartz uppfattning om läget, så att säga på hennes eget frontavsnitt, liksom de synpunkter som för hennes del kunde göra sig gällande i avseende å de under II ovan angivna frågeställningarna

besökte kabinettssekreteraren och jag professorn den 14 december kl. 10. Det framgick därvid, att professorn ansåge

dels att utsikt förelåge för henne att ytterligare driva saken genom fortsatt kontakt med Nesterov,

dels att hon själv i sådant syfte avsåge tillställa Nesterov ett svar å hans ovannämnda brev - utkast därtill skulle underställas kabinettssekreteraren den 19 december. Schwartz skulle i svaret framföra tanken på ett nytt besök från hennes sida i Moskva i och för fortsatta samtal eller alternativt ett besök av Nesterov i Stockholm i samma syfte,

dels att den sålunda planerade aktionen skulle allvarligt störas, om en officiell svensk påminnelse gjordes just nu i ärendet,

dels att det därför vore önskvärt, att modern övertygades om att i allt fall något uppskov vore påkallat med en dylik påminnelse,

dels att det skulle vara olägligt, om fru v. Dardel nu utreste till Moskva, då vederbörande där ej kunde undgå att konstatera, att hennes hälsotillstånd ingalunda vore så dåligt som Schwartz gjort gällande,

dels slutligen att RW - med den sjukdom han enligt vad Schwartz förmodade lede av - skulle kunna botas med hjälp av vissa nya i Sverige resp. Förenta Staterna tillverkade läkemedel, vilka ej vore tillgängliga i Sovjetunionen.

IV. Vid beredning samma dag inför stats- och utrikesministrarna, vari även deltog byråchefen Palme, redogjorde kabinettssekreteraren och jag för samtalet med Schwartz. Det beslöts därvid, att jag vid samtalet med familjen och dess advokat skulle söka

dels övertyga vederbörande om det lämpliga i att något vänta med verkställandet av en påminnelse i ärendet,

dels i frågan om avlåtandet av brev från fru v. Dardel till Chrustjov resp. besök av henne hos ministerråds-presidenten ej intaga en lika negativ attityd.

V. Under samtalet med familjen förklarade jag på frå-

ga, att jag ställde mig mycket tveksam till tanken på en påminnelse just i innevarande ögonblick, då detta skulle kunna skada saken. Fru v. Dardel reagerade häremot under betonande av huru otillfredsställande det skulle vara att låta densamma vila t.v. utan några som helst åtgärder. Jag svarade, att läget ej vore såsom fru v. Dardel tycktes tro. Ehuru jag av samma skäl som statsministern ej kunde lämna henne några informationer - sådant skulle nämligen kunna hindra sakens framgångsrika bedrivande och dessutom utsätta enskilda, icke svenska personer för avsevärda risker - ansåge jag mig böra konstatera, att vi sökte fullfölja de linjer som antytts i statsministerns brev till fru v. Dardel i vintras. Som ett bevis för den aktivitet, som sålunda påginge, nämnde jag att jag enbart efter den 1 februari i år besökt Stockholm ej mindre än fyra-fem gånger för denna saks skull. Ur byråkratisk synpunkt skulle det givetvis vara lättare att tillstyrka en enkel påminnelse - om jag likväl ej nu så gjorde berodde det på att jag ansåge det riktigt söka fullfölja nyss berörda linjer.

Envoyén Lundberg underströk ytterligare dessa synpunkter, varpå fru v. Dardel frågade om jag trodde, att hennes son vore i livet. Jag svarade att, som jag sagt henne vid vårt första samtal år 1947, jag komme att utgå från att han vore i livet till dess att det på övertygande sätt visats, att han avlidit. Jag erinrade vidare om att jag, vid samtal med henne hos Jakob Wallenberg vårvintern 1959, riktat uppmärksamheten på det faktum, att ryssarna aldrig direkt, svart på vitt, konstaterat, att RW vore död - de hade endast sagt, att "den slutsatsen måste dragas etc."

Fru v. Dardel frågade vidare om jag trodde, att det förelåge några utsikter till framgång efter de ovan berörda linjerna. Jag svarade att - samtidigt som jag ej på något sätt ville inge henne några som helst illusioner - jag likväl hyste vissa, om än små förhoppningar. I annat fall skulle jag ej ha tillstyrkt, att sagda linjer fullföljdes.

Advokat Nisser frågade, om jag trodde att RW, därest han vore i livet, behandlades illa. Jag svarade att det

självfallet ej vore mig möjligt göra något på sakliga informationer grundat uttalande härom. Emellertid vore det ett faktum, att alla f.d. sovjetiska fångar, som efter återkomsten till resp. hemländer skrivit eller talat om sina erfarenheter i Sovjetunionen förklarat att - medan förhörsmetoderna etc. vore mycket upprörande - själva behandlingen i övrigt, trots brister i många avseenden, ej varit omänsklig. Materiellt sett hade de utländska fångarna ofta haft det bättre än lantbefolkningen i omkringliggande områden. Hälsovården vore, ehuru givetvis ej särskilt god, dock i det hela ej dålig, om man bortsåg från bristen å vissa moderna läkemedel.

Envoyén Lundberg berörde frågan om det i själva verket ej vore bättre att ej få något skriftligt svar alls än att erhålla ett ogynnsamt sådant. Hittills hade sovjetiska vederbörande begränsat sig till att säga, att det ej föreläge något nytt. Det verkade som dessa synpunkter gjorde ett visst intryck på såväl familjen v. Dardel som på advokat Nisser.

Fru v. Dardel övergick härafter till tanken på att hon skulle skriva ett brev till Chrustjov resp. eventuellt utresa till Moskva. Jag sade mig förstå, att man här hade att göra med en sak, som låge på ett annat plan än det taktiska spörsmål vi nyss dryftat. Av naturliga skäl ville jag ej uttala någon mening i en psykologiskt så ömtålig fråga som den fru v. Dardel just ställt, eftersom den även berörde förhållandet mellan moder och son. Det förefölle mig naturligt, om en moder önskade vara förvisad om att ha gjort allt för att rädda sin son. I övrigt lät jag förstå, att det nog syntes mig vara tveksamt, om saken i dagens läge skulle befrämjas genom en dylik enskild åtgärd. Dessa synpunkter betonades med kraft av Lundberg.

VI. Lundberg erhöll liksom f.ö. jag själv intryck av att Nisser ämnade tillstyrka uppskov. Fru v. Dardel frågade f.ö. om jag räknade med att snart åter besöka Stockholm - möjligen redan i februari? Jag svarade att jag regelbundet brukade resa hem var tredje, fjärde månad - ibland, som ju nu varit fallet, oftare.

VII. Om ovanstående har jag underrättat utrikesministern, utrikesrådet Åström och avdelningschefen Lind samt - i statsministerns frånvaro - byråchefen Palme.

CHIFFERTELEGRAM

Från Kungl. Utrikesdepartementet

Avsant den 25 /12 1963 kl2240

Inkom den 26 /12 1963 kl0040

Dnr 215 -		
Avd.	Gr.	Mål.

Dnr 215. Sohlman från Belfrage. Primo. Jag vill nämna, att familjen begärt Du liksom Jarring skall vid samtal med högsta vederbörande ta upp ärendet. Familjen reagerat starkt mot att Zina icke fick tala om saken och ifrågasatt hon detta läge överhuvud ej skulle göra avskedsvisit, en tanke som vi dock icke anser oss böra fästa avseende vid. Familjen också återkommit till att man nu bör kraftigt verka i saken, även genom publicitet och bl.a. föreslagit att regeringen i en kommuniké skulle meddela ärendet ej utagerat. Härtill har ännu ingen ställning tagits. Secundo. Det förefaller naturligt Du under Ditt samtal i morgon berör utvecklingen våra förbindelser med Sovjet under Din tid Moskva. Du bör väl då med tillfredsställelse konstatera dessa utvecklats sig normalt och lyckligt samt många frågor diskuterats och funnit sin lösning. I detta sammanhang syns oundvikligt och riktigt Du utan att gå in på sakfrågan beklagar att ett ärende som under hela Din tid varit diskuterat ännu icke fått en ur svensk synpunkt tillfredsställande lösning. Tertio. Enligt vad statsministern idag meddelat har Belochvostikov vid besök i jul sagt honom att Chrustjov överlämnar åt de tre skandinaviska länderna att själva bestämma ordningsföljden för besöket i juni.

Cabinet

Chiffer- Telegram

Moskva den 26 december 1963

N:o 358

es.

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Ang.

Cabinet
Stockholm

Dnr 358. För Belfrage. Edert 215. Därest tillfälle ges - det är ju knappast jag som bestämmer ~~loven~~ - skall jag givetvis framföra meddelandet men utgår från att Ni räknat med att redan detta - men självfallet särskilt av familjen önskad aktion - kan tänkas föranleda Chrustjov ändra sina resplaner och i allt fall ytterligare låsa sina positioner. Under avskedsvisiten Sobolev - Gromyko är på ledighet - betonade denne den stora politiska betydelsen av Chrustjovs resa, beklagade jag ej skulle medverka men tillade "om intet hinder för resan kommer emellan". Då jag sade sådant ej vore vänta å vår sida svarade han endast "vi får väl se. Hoppas på det bästa". Min akademiske vän uttalade sig härom dagen samma riktning samtidigt som han lät förstå hans tidigare inberättade ~~inställning~~ mot Sverige endast avsåge min förflyttning vilken "obegriplig" ~~varför~~ avseende därvid ju ej bör fästas/mitt handbrev Åström 19 december.

ju dagen ej

Sohlman

I imitation

*Under en sån samtalabell i utskick
hållighets visat*

Exp. 26/12 64.

Chiffre - Telegram

Moskva den 26 december 1963

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MAL.

Ang.

avskedsvisit hos Chrustjov

Cabinet.

Stockholm

Dnr 359. För Belfrage. Samtalet inleddes ömsesidiga artigheter. Sedan jag - med tillägg flertal exempel utvecklingen svensk-sovjetiska förbindelserna och betonande dessa säkerligen komme ytterligare befästas genom Chrustjovs besök var till man hemma såge fram - uttalat mig enligt edert chiffer 215 secundo och sagt man även Stockholm såge på saken på samma sätt genmälde regeringschefen först kort torrt att det ej funnes någon fråga eller någon saklig omständighet som utgjorde verkligt hinder för goda relationer mellan Sovjet och Sverige. Jag sade mig ej ha kommit för att i sak nu dryfta någon särskild fråga och uttalade endast ånyo förvissningen hans besök skulle få goda återverkningar våra förbindelser Chrustjov sade sig med glädje komma Sverige och se hur vi ha det - inför Högsta Sovjet hade han ju gjort en jämförelse mellan svenskt-finskt och baltiskt jordbruk som f.ö. skakat hans lettiska, estniska och litauiska vänner! Då Chrustjov visst sammanhang konstatera de att Sovjet stoppat rörimporten från samtliga länder, undantagandes Sverige, begagnade jag tillfället slå ett grundligt slag för fortsatta svenska rörleveranser. Chrustjov hörde noga på och förklarade att beaktande komme skänkas till vad jag sålunda sagt. Han ville icke utesluta att man komme att placera nya order Sverige - "det är mycket möjligt", sade han och lade ut texten om de nya gasfyndigheterna i Norr etc. Så rör behövde man. I övrigt talade vi resten av halvtimmen kemi-jordbruk och jag lovade undersöka våra möjligheter leverera hela fabriker för tillverkning konstgödning, äggvitehaltigt foder framställt ur naturgasen via karbomid m.m. Intressanta offerter föreläge från Frankrike och även amerikanska företag övervägde att lämna offerter. "Jag tror dock icke därpå", tillade regeringschefen, "amerikanska vederbörande kunna icke

• bestämma sig hur de vill ha det med oss." På tal svenska leveranserna cord-cellulosa-fabriker sade han att man komme placera ytterligare dylika ordrer Sverige Finland. Han slutade likson han började med älskvärdheter även för Zina Michael, att han och regeringen ansåge man gjorde förlust min a vresa etc etc samt önskade oss välkomna åter som hedersgäster. Det skulle alltid bli trevligt träffa oss, påstod han. Vid samtalen närvaro Kovaljov och tolk men vi talade ryska utom när jag någon gång frågade om ett ord.

Sohlman.

Шведское Министерство Иностранных Дел получило сообщение Министерства Иностранных Дел СССР, переданное 27-го июня Послу Сульману, по делу относительно Рауля Валленберга. В этом сообщении ссылается на некоторые опубликованные в шведской печати в мае месяце сведения о пребывании Рауля Валленберга в Советском Союзе, сведения, которые об^являются совершенно необоснованными. По поводу этого МИД^Шведии^звещает указать на то, что 28-го мая, в ответ на вопросы со стороны печати, МИД вкратце сообщило о сделанном шведским посольством 9-го февраля запросе, так и об ответе МИД-СССР от 6-го марта 1959 года. Нет никаких оснований для МИД-а Ш^Шции комментировать то, что помимо этого было опубликовано шведской печатью по этому делу. Однако, во избежание недорозумения по поводу характера материала, на котором основывался шведский запрос, Министерство считает необходимым представить следующие более точные сведения относительно некоторых из свидетельских показаний, содержащихся в этом материале.

1. Гражданин Швейцарии Е. Бруггер, родившийся 22-го января 1903 г., который (в период) с 1948 по 1958 г.г. содержался в советских тюрьмах, заявил, что в конце июля или в начале августа 1954 года находился в тюрьме во Владимире (Корпус II) и он имел связь путем перестукивания с Раулем Валленбергом. Многие другие возвратившиеся из заключения в Советском Союзе подтвердили, что, находясь (будучи) в заключении, Бруггер рассказывал^{им} об этом контакте с Валленбергом.

Ваш

2. Один австрийский гражданин, который с 1945 по 1955 г.г. находился в советских тюрьмах, заявил, что в начале 1955 года он был заключен в той же камере, где находился Валленберг в тюрьме во Владимире (Корпус II). Когда надлежавший советский офицер заметил австрийца в камере Валленберга, немедленно увел австрийца из этой камеры, а затем неоднократно предлагали ему взять на себя обязательство ничего не рассказывать об этой встрече с шведом.

3. Два немецких гражданина Х.Т.Мулле и Г.Рехенампф, родившиеся 11 июня 1917 г. и 19 июня 1902 г. соответственно, которые с 1950 по 1956 г.г. и с 1945 по 1955 г.г. соответственно находились в советских тюрьмах, независимо друг от друга заявили, что при различных случаях узнали от одного и того же советского заключенного в тюрьме во Владимире, что Валленберг находился в тюрьме во Владимире (Корпус II) в начале 50-тих годов. Этого советского заключенного бо́льшее число возвратившихся из заключения в тюрьме во Владимире охарактеризовали как достоверного и надежного человека.

Ясно, что МИД Швеции не может не придавать большое значение высказываниям такого точного характера, которые друг от друга независимые говорят о том, что в течение нескольких лет пятидесятих годов Валленберг находился в определенном отделе определенной тюрьмы. МИД Швеции не считает обоснованным полагать, что эти высказывания сделаны с умыслом целью распространения лживых сведений. И кажется невероятным, что все высказывания можно было бы приписать какому-нибудь перепутыванию имени или ошибке по воспоминанию. По этой причине МИД Швеции считало необходимым попытаться выяснить вопрос о судьбе Валленберга путем запроса у МИД-а СССР.

Что касается выраженного в сообщении МИД-а СССР желания о том, чтобы в будущем Шведское Правительство заняло такую позицию по делу Валленберга, которая не смогла быть использована для того,

чтобы беспокоить шведско-советские отношения. МИД Швеции желает указать на то, что единственной побудительной причиной деятельности Шведского Правительства по этому делу было и является желание выяснить судьбу Рауля Валленберга. Если такое выяснение имеет место, оно устранит серьезную причину раздражения в шведско-советских отношениях. В связи с этим МИД Швеции желает напомнить о том, что в своей памятной записке от 6-го февраля 1957 года МИД СССР не высказалось более определенно о том, что случилось с Валленбергом в СССР, сообщив только, что, на основании приведенных в указанной памятной записке данных надо сделать вывод, что Валленберг скончался в июля 1947 года.

Вместе с тем МИД Швеции желает подтвердить, что мать Валленберга, г-жа фон Дардель, получила сведения о содержании сообщения МИД-а СССР от 27-го июня 1959 года.